

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΜΣ «Δημόσια Διοίκηση – Δημόσιο Μάνατζμεντ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

«Η ικανοποίηση των ξένων επενδυτών από τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στην Ελλάδα-Η περίπτωση των Κινέζων επενδυτών και η αντιμετώπισή τους από το Ελληνικό Δημόσιο»

«The satisfaction of foreign investors from their business activities in Greece-The case of Chinese investors and their treatment by the Greek State»

Αναστάσιος Λυμπερόπουλος (ΔΜ: 1801)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ελένη Γκίκα

Αθήνα, Ιούνιος 2021

A. Λυμπερόπουλος

Ψηφιακές υπογραφές μελών Επιτροπής

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος **Λυμπερόπουλος Αναστάσιος** του **Γεωργίου**, με αριθμό μητρώου 1801 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών « Δημόσια Διοίκηση-Δημόσιου Μάνατζμεντ » του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ο Δηλών
Λυμπερόπουλος Αναστάσιος

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες - Αφιερώσεις.....	9
Περίληψη	10
Abstract.....	11
Εισαγωγή	12
Κεφάλαιο 1. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	14
1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ)	14
1.2 Θυγατρική Αποκλειστικής Ιδιοκτησίας.....	15
1.3 Διεθνής Κοινοπρακτική Επιχείρηση/ Διεθνής Κοινοπραξία	16
1.4 Μερική Εξαγορά.....	18
1.5 Η εξέλιξη των ΑΞΕ σε παγκόσμιο επίπεδο	18
1.5.1 Προστατευόμενη Ξένη Επένδυση και Λόγοι προσέλκυσης ξένων επενδύσεων.....	23
1.5.2 Απόδοση κινήτρων για προσέλκυσης ξένων επενδυτών	25
1.5.3 Θεσμικό Πλαίσιο των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα.....	27
1.5.4 Πλεονεκτήματα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα.....	30
Κεφάλαιο 2. Η παρουσία Κινέζων επενδυτών στην Ελλάδα.....	31
2. 1 Ο κλάδος των ακινήτων	31
2.2 Προφίλ των Κινέζων επενδυτών.....	31
2.3 Η εφαρμογή του προγράμματος της Golden Visa στην Ελλάδα	34
Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία.....	36
3.1 Ερευνητικά εργαλεία	36
3.2 Κριτήριο Μεθοδολογίας	38
Κεφάλαιο 4. Ανάλυση Αποτελεσμάτων.....	39
4.1 Περιγραφή δείγματος.....	39
4.2 Περιγραφική στατιστική	39
4.3 Επαγωγική στατιστική	60
4.4 Αποτελέσματα Ποιοτικής έρευνας.....	70
4.4.1 Ανάπτυξη Θέματος: Λόγοι αύξησης των επενδύσεων των Κινέζων στην Ελλάδα.....	70
4.4.2 Ο παράγοντας «ελκυστικότητα της χώρας» ως πόλος έλξης Κινέζικων επενδύσεων	70
4.4.3 Ο παράγοντας «αξιοπιστία» ως πόλος έλξης Κινέζικων επενδύσεων	71
4.4.4 Ο παράγοντας «θεσμικό πλαίσιο» ως πόλος έλξης Κινέζικων επενδύσεων	72

A. Λυμπερόπουλος

4.4.5 Πρόγραμμα Golden Visa και επενδύσεις Κινέζικων κεφαλαίων στην Ελλάδα	72
4.4.6 Παράγοντες που προβληματίζουν και ενθουσιάζουν έναν Κινέζο επενδυτή.....	73
Κεφάλαιο 5. Συμπεράσματα.....	75
5.1 Περιορισμοί	76
5.2 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	76
Βιβλιογραφία.....	78
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία.....	80
Παραρτήματα	81

Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1.Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την ηλικία και το φύλο.....	40
Πίνακας 2.Βαθμός συμφωνίας για το αν το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα.....	61
Πίνακας 3. Mann Whitney U.....	61
Πίνακας 4.ANOVA.....	62
Πίνακας 5. Τιμές και ποσοστό ερμηνείας των εξαγόμενων παραγόντων.....	64
Πίνακας 6.ΚΜΟ και έλεγχος Bartlett.....	64
Πίνακας 7.Ποσοστό συνολικής ερμηνευμένης μεταβλητότητας.....	65
Πίνακας 8.Φορτίσεις (loadings) μεγαλύτερες της τιμής 0,3 του πίνακα περιστροφής (rotated) των εξεταζόμενων παραγόντων.....	66
Πίνακας 9.Αξιοπιστία και βασικά μέτρα θέσης και διασποράς των 5 παραγόμενων κλιμάκων.....	67
Πίνακας 10. Η ικανοποίηση των επενδυτών.....	68
Πίνακας 11. Model Summary.....	69
Πίνακας 12. ANOVA ^a	69
Πίνακας 13. Coefficients ^a	69
Πίνακας 14 .Συσχετίσεις Pearson.....	82

Λίστα Γραφημάτων

Γράφημα 1. Θεωρείτε την Κίνα ως παγκόσμιο διαχειριστή και σημαντική οικονομική δύναμη;.....	41
Γράφημα 2. Σε τι βαθμό η βιομηχανία του real estate στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί μετά την κρίση;.....	42
Γράφημα 3. Πόσο εξοικειωμένοι είστε με τον όρο "Golden Visa";.....	43
Γράφημα 4. Πόσο συχνά έρχεστε σε επαφή με Κινέζους επενδυτές;.....	44
Γράφημα 5. Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την συνεργασία που έχετε με Κινέζους επενδυτές;.....	45
Γράφημα 6. Πόσο πιθανό είναι να δουλέψετε με Κινέζους επενδυτές στο μέλλον ξανά;.....	46
Γράφημα 7. Πόσο αισιόδοξοι είστε για την πορεία του real estate στην Ελλάδα με το πρόγραμμα Golden Visa?.....	47
Γράφημα 8. Πιστεύετε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι ωφέλιμες για την Ελληνική οικονομία;.....	48
Γράφημα 9. Πιστεύετε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι επιβλαβείς για την Ελληνική οικονομία;.....	49
Γράφημα 10. Είναι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία ωφέλιμη για την Ελλάδα;.....	50
Γράφημα 11. Είναι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία επιβλαβής για την Ελλάδα;.....	51
Γράφημα 12. Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια επιτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;.....	52
Γράφημα 13. Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια αποτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;.....	53
Γράφημα 14. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι περισσότερο ελκυστική ως χώρα για επενδύσεις;.....	54
Γράφημα 15. Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι αξιόπιστη έτσι ώστε οι επενδύσεις της Κίνας στην Ελλάδα να αυξηθούν ακόμα περαιτέρω στο τομέα του real estate;.....	55

A. Λυμπερόπουλος

Γράφημα 16. Πιστεύετε ότι το θεσμικό πλαίσιο ευνοεί αυτές τις επενδύσεις;.....	56
Γράφημα 17. Πιστεύετε ότι οι Έλληνες επιχειρηματίες είναι αξιόπιστοι για τους Κινέζους επενδυτές;.....	57
Γράφημα 18. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα;.....	58
Γράφημα 1. Φύλο & «Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα;».....	59
Γράφημα 2. Διαφορές στις αντιλήψεις των Κινέζων επενδυτών ως προς την ηλικία τους.....	63
Γράφημα 3. Scree plot.....	65

Ευχαριστίες - Αφιερώσεις

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την καθηγήτρια μου κα. Γκίκα Ελένη για την άψογη συνεργασία, την υπομονή της, καθώς και την πολύτιμη βοήθεια της μαζί με τις συμβουλές που μου παρείχε για την συνολική εκπόνηση της Πτυχιακής εργασίας μου.

Η παρούσα εργασία είναι αφιερωμένη στον Γιώργο και στην Γιάννα.

Σας ευχαριστώ θερμά!

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα, εστιάζοντας στην είσοδο των Κινέζων επενδυτών στην οικονομία της Ελλάδας με το πρόγραμμα Golden Visa. Αναπτύσσεται η σπουδαιότητα των ξένων επενδύσεων για την εθνική οικονομία, παρουσιάζονται τα πλεονεκτήματα των άμεσων ξένων επενδύσεων, αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο που επικρατεί και επίσης αναλύεται η ωριμότητα της αγοράς ως παράγοντας ενίσχυσης των ξένων επενδύσεων. Επιπλέον εξετάζεται ο ρόλος της πολιτικής αξιοπιστίας ως ενθαρρυντικός παράγοντας της ανάπτυξης του εμπορίου. Στα πλαίσια της εργασίας διεξήχθη ποσοτική και ποιοτική έρευνα ώστε να αναδειχθούν οι αντιλήψεις όσων εμπλέκονται με το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Συλλέχθηκαν ερωτηματολόγια από 230 Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα και ελήφθησαν συνεντεύξεις από τέσσερις Κινέζους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Τα ευρήματα της έρευνας κατέληξαν ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις μεταξύ των ανδρών και γυναικών Κινέζων επενδυτών. Επίσης, ότι ο βαθμός ικανοποίησης των Κινέζων επενδυτών από το πρόγραμμα συσχετίζεται θετικά με την αυξανόμενη απελευθέρωση του εμπορίου στην Ελλάδα, την ωριμότητα της αγοράς και την ισχύουσα οικονομική κατάσταση. Παράγοντες ανάσχεσης της ικανοποίησης είναι τα εμπόδια που θέτει το θεσμικό πλαίσιο σχετικά με την ανάπτυξη των ξένων επενδύσεων καθώς και η πολιτική ασυνέχεια.

Abstract

The purpose of this study is to analyze the factors contributing to the acceleration of Foreign direct investments in Greece, focusing on the entrance of Chinese investors into the Greek economy through the Golden Visa program. We analyze the importance of foreign investments for the national economy and we explain the prevailing institutional framework. The maturity of the market is recognized as one of the factors empowering foreign investments as well as trade liberalization. The factor national credibility is one of the factors that diminish investor's satisfaction. In our study, we conducted quantitative and qualitative analysis in order to highlight the perceptions of participants. Questionnaires were collected from 230 Chinese investors in Greece and we performed interviews from four Chinese investors. The findings of the study concluded that there is a statistically significant difference in perceptions between male and female Chinese investors. Also, the degree of Chinese investors' satisfaction with the program is positively correlated with the growing trade liberalization, the maturity of the market and the current economic situation. Deterrents are the obstacles posed by the institutional framework regarding the development of foreign investment and the political unreliability referring to investments.

Εισαγωγή

Οι Κινέζικες επενδύσεις έχουν γίνει ολοένα και πιο ορατές στην Ελλάδα, κυρίως μέσω ορισμένων επενδυτικών σχεδίων μεγάλης κλίμακας στη χώρα. Μέχρι σήμερα, οι Κινέζοι επενδυτές έχουν στοχεύσει στις υποδομές μεταφορών, την ενέργεια και τις τηλεπικοινωνίες. Ο κοινός παρονομαστής αυτών των τομέων είναι αναμφισβήτητη η φιλόδοξη πρωτοβουλία Belt and Road (BRI). Το εμβληματικό έργο της Κίνας στην Ελλάδα είναι η επένδυση που πραγματοποίησε η COSCO στο λιμάνι του Πειραιά σε δύο στάδια, το 2008 και το 2016. Υπάρχει παγκόσμια συναίνεση ότι ο Πειραιάς είναι ένα από τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα θαλάσσια λιμάνια στην Ευρώπη και ακόμη και παγκοσμίως. Η δεύτερη μεγαλύτερη κινεζική επένδυση στην Ελλάδα είναι η αγορά μεριδίου 24% στον ανεξάρτητο φορέα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας της Ελλάδας από το China State Grid. Ένας αυξανόμενος αριθμός κινεζικών εταιρειών συμμετέχουν επίσης στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών. Ταυτόχρονα, ο τουρισμός και τα ακίνητα γίνονται όλο και πιο ελκυστικά για τους Κινέζους επενδυτές και το βάρος αυτών των τομέων της ελληνικής οικονομίας δεν μπορεί να υπερεκτιμηθεί. Επιπλέον, η Τράπεζα Ανάπτυξης της Κίνας έχει δημιουργήσει ένα βήμα στην Ελλάδα, ενώ οι ελληνικές τράπεζες με έλλειψη διαθέσιμων κεφαλαίων δεν είναι σε θέση να χρηματοδοτήσουν έργα υποδομής στη χώρα.

Το αυξανόμενο αποτύπωμα των Κινέζων επενδυτών στην Ελλάδα στοχεύει στην επίτευξη τουλάχιστον ενός σημαντικού στόχου - την κατασκευή ενός διασυνοριακού διαδρόμου μεταφορών από τη Μεσόγειο προς την Κεντρική Ευρώπη. Αυτό θα επιτρέψει στη συνέχεια στην Κίνα να επιτύχει δύο πιο στρατηγικά σημαντικούς στόχους: (i) τη μείωση του κόστους μεταφοράς και (ii) τη βελτιωμένη πρόσβαση και αυξημένη παρουσία στην ευρωπαϊκή αγορά, αλλά και στα νότια της Μεσογείου.

Ενώ η παρουσία της Κίνας στην Ελλάδα γίνεται όλο και πιο έντονη, αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη σοβαρή δημοσιονομική κατάσταση της Ελλάδας και την παρατεταμένη οικονομική ύφεση. Έχοντας ανάγκη οικονομικής βοήθειας, η Ελλάδα έπρεπε να αποδεχτεί ορισμένες «δυσάρεστες» μεταρρυθμίσεις ως αντάλλαγμα για τη διάσωση των διεθνών πιστωτών της χώρας. Εδώ μπαίνουν οι Κινέζοι επενδυτές και επωφελούνται από την καθυστερημένη ελευθέρωση της ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, δεν έχουν υλοποιηθεί όλα τα σχέδια των Κινέζων επενδυτών στην Ελλάδα, λόγω πολιτικής αστάθειας, νομικής αβεβαιότητας, γραφειοκρατίας ή κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού. Η απόφαση της COSCO να μείνει έξω από τον αγώνα για την εθνική εταιρεία σιδηροδρόμων TRAINOSE, είναι μια περίπτωση. Μια αξιοσημείωτη πτυχή των κινεζικών επενδύσεων στη χώρα είναι η στενή συνεργασία μεταξύ διαφορετικών κινεζικών εταιρειών. Η συντριπτική πλειονότητα των Κινέζων επενδυτών που είναι παρόντες στην Ελλάδα είναι θυγατρικές μεγάλων κρατικών επιχειρήσεων.

Τα κινεζικά επενδυτικά σχέδια συζητήθηκαν στο πλαίσιο του Σχέδιο δράσης 2017-2019, που υπογράφηκε από την Ελλάδα και την Κίνα τον Μάιο του 2017. Ωστόσο, ενώ η Κίνα έχει ένα μακροπρόθεσμο όραμα, την αποφασιστικότητα να επιτύχει τους στόχους της και την «αλυσίδα διοίκησης» για τον εξ'ορθολογισμό των προσπαθειών της, η στρατηγική της Ελλάδας έναντι της κινεζικής

επένδυσης φαίνεται ημιτελής. Οι ελληνικές κυβερνήσεις σίγουρα έχουν μεγάλες προσδοκίες όσον αφορά τα κοινωνικοοικονομικά οφέλη που θα αντλήσουν από τις κινεζικές επενδύσεις στη χώρα, όπως πώληση μετοχών, αύξηση τελών και φορολογίας και εισφορές στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Η κρίση χρέους της Ελλάδας συνέβαλε σίγουρα στην προσέγγιση μεταξύ της Αθήνας και του Πεκίνο και οι πολιτικές συνέπειες αυτής της στενότερης εταιρικής σχέσης είναι δύσκολο να υποτιμηθούν. Η Ελλάδα έχει πλέον γίνει υποψήφιο μέλος της Ασιατικής Τράπεζας Επενδύσεων σε Υποδομές υπό την ηγεσία της Κίνας και εκφράζει την προθυμία της να ξεκινήσει συνομιλίες με τη Νέα Τράπεζα Ανάπτυξης. Επιπλέον, η ελληνική κυβέρνηση σκέφτεται να συμμετάσχει πιο ενεργά στην πλατφόρμα συνεργασίας 16 + 1 μεταξύ Κίνας και χωρών στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Σε μια σειρά θεμάτων, κυρίως σε όλη τη συνεχιζόμενη ευρωπαϊκή συζήτηση για τον έλεγχο των ξένων επενδύσεων, η Ελλάδα ακολουθεί στενά τις εξελίξεις στην ΕΕ. Από την πλευρά της, η Κίνα έχει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την αυξανόμενη οικονομική παρουσία της σε παγκόσμια κλίμακα, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Ωστόσο, η αυστηρή ερμηνεία των ορισμών των ΑΞΕ μπορεί να οδηγήσει στην υποεκτίμηση της οικονομικής παρουσίας της Κίνας στην Ελλάδα καθώς η Κίνα δεν έχει ακόμη εγγραφεί στη λίστα των σημαντικότερων ξένων επενδυτών στη χώρα. Οι κινεζο-ελληνικές σχέσεις σίγουρα θα αναπτυχθούν τα επόμενα χρόνια και ελπίζουμε ότι αυτό θα συμβεί με τρόπο που επιτρέπει στην Αθήνα να επιτύχει μια λεπτή ισορροπία μεταξύ των προτεραιοτήτων του Πεκίνο και των βασικών συμφερόντων της Ελλάδας, στο πραγματικό πνεύμα της «win-win συνεργασίας».

Σήμερα οι στρατηγικές ΑΞΕ είναι επιβεβλημένες διότι αυξάνουν τη βιωσιμότητα των χωρών ειδικά των αναπτυσσόμενων και από την άλλη για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στη προσπάθεια τους να βρουν νέες αγορές για να τοποθετήσουν τα προϊόντα-υπηρεσίες τους, ώστε με αυτό τον τρόπο να αυξήσουν τη κερδοφορία τους και γενικά να επιτύχουν τους στόχους τους. Στην παρούσα εργασία θα εξεταστούν οι λόγοι που κάποιες χώρες προσελκύουν περισσότερες ξένες επενδύσεις έναντι άλλων αλλά και το πώς μπορούν γενικότερα οι χώρες να βελτιώσουν τις πιθανότητες προσέλκυσης ξένων επενδύσεων.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαια. Στην εισαγωγή αναφέρεται ο σκοπός και οι στόχοι της μελέτης, το αντικείμενο της μελέτης, οι λόγοι επιλογής του θέματος και η δομή της μελέτης. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά και ανάλυση των άμεσων ξένων επενδύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς και στην Ελληνική οικονομία. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε την παρουσία των Κινέζων επενδυτών στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε την μεθοδολογία της έρευνας που πραγματοποιήσαμε καθώς και τα ερευνητικά εργαλεία ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η συνολική ανάλυση των αποτελεσμάτων αυτών. Κλείνοντας, με το πέμπτο κεφάλαιο, στο οποίο αποτυπώνουμε τα συμπεράσματα της έρευνας.

Κεφάλαιο 1. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ)

Η παγκοσμιοποίηση έχει συνδεθεί άμεσα με την έννοια της λειτουργίας των πολυεθνικών επιχειρήσεων καθώς μέσω αυτών επιτυγχάνεται διαχρονικά η ισχυροποίηση των εμπορικών σχέσεων μεταξύ διαφόρων χωρών. Οι επιχειρήσεις καθίσταται πολυεθνικές κάνοντας άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό συγχωνεύσεων και εξαγορών με επιχειρήσεις του εξωτερικού, είτε μέσω της δημιουργίας θυγατρικών επιχειρήσεων, είτε μέσω κοινοπραξιών. Οι παραπάνω αποτελούν τις πιο συνήθεις πρακτικές υλοποίησης άμεσων ξένων επενδύσεων παρουσιάζοντας μάλιστα αρκετά πλεονεκτήματα για τις χώρες που γίνονται οι επενδύσεις όσο και για τις ίδιες τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Ας δούμε αναλυτικά τις μορφές των επενδύσεων.

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) αποτελούν το βασικό όχημα ανάπτυξης μιας χώρας και έτσι βρίσκονται στο επίκεντρο των στρατηγικών που αναπτύσσει ένα κράτος, ώστε να καταστεί αυτοδύναμο, αυτόνομο αλλά και ανταγωνιστικό αναφορικά με τις απαιτήσεις του διεθνούς περιβάλλοντος (Παλάσκας, Πεχνιβάνος και Στοφόρος, 2004). Μια Άμεση Ξένη Επένδυση (ΑΞΕ), μεταφέρει παραγωγικές εισροές πέρα από τη χώρα προέλευσης σε μια χώρα υποδοχής, δίνοντας στη δεύτερη επιπρόσθετους πόρους, οι οποίοι της προσδίνουν επιπρόσθετη δυναμική έναντι των άλλων χωρών αλλά και αναφορικά με τις απαιτήσεις της διεθνούς αγοράς (Κυρκιλής, 2010).

Βασικός εκφραστής και ρυθμιστής των ΑΞΕ είναι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τους Πιτέλη και Sudgden (2002, σελ.25) «Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις συνιστούν τον βασικό θεσμικό παράγοντα της διεθνούς παραγωγής ενώ συνιστούν το βασικό αρωγό των χρηματοδοτήσεων της διεθνούς στρατηγικής αλλά και ευρύτερα της διεθνούς οικονομίας». Στις αρχές του 2000 υπήρξε μια δραματικά αυξημένη ενίσχυση των συνολικών ΑΞΕ σε διεθνές επίπεδο από \$24 δισεκατομμύρια το 1999, σε \$178 δισεκατομμύρια το 2000 παρουσιάζοντας μια αύξηση της τάξεως του 61% (Asiedu, 2001). Αυτή η νέα κατάσταση στο διεθνές στερέωμα έγινε αποδεκτή με θετική αύρα από τις αναπτυσσόμενες χώρες, δεδομένου ότι θα τις βοηθούσε να ενισχύσουν τις οικονομίες τους, με νέα έσοδα, να καταπολεμήσουν την ανεργία με άνοιγμα νέων θέσεων εργασίας, να επενδύσουν σε έργα προόδου αλλά και να ισχυροποιηθούν σε τεχνολογικό επίπεδο. Η σχέση που αναπτύχθηκε μεταξύ των χωρών με ανάγκη για νέες επενδύσεις και των εταιρειών που αναζητούσαν μέσω της διεθνοποίησης τους, ευκαιρίες ανάπτυξης, ενίσχυσης και απόκτησης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, κατέστη πολύ σημαντική και διαχρονικά εξελισσόμενη (Dunning, 1992). Οι εισοδος των ξένων επενδυτών έδωσε στις τοπικές επιχειρήσεις των χωρών υποδοχής, περεταίρω δυναμική, βοηθώντας τις να βελτιώσουν τη θέση τους στην εγχώρια αγορά και στη συνέχεια να δουν οι ίδιες τη δυνατότητα που τους δίνεται να επεκταθούν στις αγορές του εξωτερικού (Meyer and Sinani, 2009).

Οι Άμεσες ξένες επενδύσεις συνεπάγονται τη μεταφορά από την επιχείρηση κεφαλαίων,

τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού σε μία ξένη χώρα για τη δημιουργία δικών της παραγωγικών εγκαταστάσεων και την παραγωγή των προϊόντων της ή/ και την προσφορά των υπηρεσιών της στην χώρα αυτή. Η διάθεση των προϊόντων της επιχείρησης μπορεί να γίνεται όχι μόνο στην αγορά της χώρα εγκατάστασης και παραγωγής αλλά και στις αγορές άλλων χωρών, συμπεριλαμβανομένης και της μητρικής χώρας. Η μεταφορά συντελεστών παραγωγής σε μία αλλοδαπή χώρα είναι ο κύριος λόγος που οι άμεσες ξένες επενδύσεις θεωρείται πως είναι η στρατηγική διεθνούς επέκτασης που ενέχει τους υψηλότερους επιχειρηματικούς κινδύνους. Οι επιχειρήσεις δεν προχωρούν σε άμεσες ξένες επενδύσεις μόνο με στόχο την παραγωγή υλικών προϊόντων. Οι ΑΞΕ γίνονται και για την παροχή υπηρεσιών, όπως η διανομή προϊόντων τους, καθώς και για την παροχή υλικής και τεχνικής υποστήριξης στους πελάτες της επιχείρησης μετά την αρχική πώληση.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις μπορούν να παρουσιαστούν με διάφορες μορφές. Το ενδιαφέρον των ερευνητών σε ολόκληρο τον κόσμο, πάνω στον τομέα αυτό, έχει αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό, εξαιτίας των πιθανών θετικών οικονομικών επιπτώσεων στις οικονομίες των χωρών υποδοχής τους.

Η πλειοψηφία των ερευνητών υποστηρίζει τις θετικές επιδράσεις, άμεσες και έμμεσες, των άμεσων ξένων επενδύσεων στην ανάπτυξη των χωρών στην αποκτώμενη γνώση, την εξέλιξη και την τεχνολογική αναβάθμιση. Οι ερευνητές εξέτασαν μια σειρά πιθανών προσδιοριστικών παραγόντων που έχουν εντοπιστεί από προηγούμενες έρευνες, όπως το μέγεθος της αγοράς, η απελευθέρωση του εμπορίου, το κόστος εργασίας, η φορολογία των επιχειρήσεων και διάφορες θεσμικές μεταβλητές. Τα εμπειρικά αποτελέσματα δείχνουν τις στρατηγικές των κυβερνήσεων για τη χάραξη πολιτικής, σε ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό παγκόσμιο περιβάλλον, όπου η ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης αποτελεί βασικό στόχο για την αναβάθμιση και την εξέλιξη των χωρών υποδοχής των άμεσων επενδύσεων στην παγκόσμια αγορά (Οικονομικά Χρονικά, τ. 160, Ιανουάριος Φεβρουάριος Μάρτιος 2018).

1.2 Θυγατρική Αποκλειστικής Ιδιοκτησίας

Στην περίπτωση αυτή η επιχείρηση ιδρύει στην ξένη χώρα μία νέα επιχείρηση της οποίας είναι ο μοναδικός μέτοχος και έχει την αποκλειστική ευθύνη της διοίκησής της. Η θυγατρική της μπορεί να είναι μία παντελώς νέα επιχείρηση ή μία υπάρχουσα τοπική επιχείρηση που την εξαγόρασε. Η εξαγορά μπορεί να αφορά το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της τοπικής επιχείρησης ή ένα μεγάλο ποσοστό του, που επιτρέπει στη μητρική επιχείρηση να ελέγχει απόλυτα τη διοίκηση της τοπικής. Η θυγατρική επιχείρηση μπορεί να φέρει την ονομασία της μητρικής και αλλά μπορεί να έχει και εντελώς διαφορετική ονομασία. Η επιλογή του ονόματος εξαρτάται από την στρατηγική της επιχείρησης. Η νέα επιχείρηση θεωρείται νομικά τοπική επιχείρηση η οποία ανήκει σε ξένο επενδυτή. Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της στρατηγικής για την επιχείρηση που επενδύει στην αλλοδαπή αγορά είναι:

Πλεονεκτήματα :

A. Λυμπερόπουλος

- Η μητρική επιχείρηση έχει τον πλήρη διοικητικό έλεγχο της θυγατρικής. Κατά συνέπεια η διαμόρφωση και η εφαρμογή των στρατηγικών γίνονται με γνώμονα το συμφέρον της μητρικής επιχείρησης σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Ως ιδιοκτήτης της θυγατρικής η αλλοδαπή επιχείρηση καρπώνεται το σύνολο των κερδών της θυγατρικής.

Μειονεκτήματα

- Η μητρική επιχείρηση επιβαρύνεται με το συνολικό κόστος του εγχειρήματος και
- κατά συνέπεια αναλαμβάνει μόνη της όλους τους επιχειρηματικούς κινδύνους που πηγάζουν από την επέκταση των δραστηριοτήτων της σε ένα σχετικά άγνωστο επιχειρηματικό περιβάλλον.
- Η θυγατρική επιχείρηση είναι πιθανό να αντιμετωπίζει μία μεροληπτική συμπεριφορά από τον δημόσιο τομέα όσο και από την κοινή γνώμη, οι οποίοι της προσδίδουν τον χαρακτηρισμό της “ξένης”. Οι επιχειρήσεις που φέρουν αυτόν τον χαρακτηρισμό βρίσκονται σε δυσχερή θέση έναντι των τοπικών επιχειρήσεων. Έχουν μικρότερη πιθανότητα να κερδίσουν σε κάποιον δημόσιο διαγωνισμό και είναι πιο ευάλωτες σε πιθανή εθνικοποίηση.

1.3 Διεθνής Κοινοπρακτική Επιχείρηση/ Διεθνής Κοινοπραξία

Η διεθνής κοινοπρακτική επιχείρηση είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας μίας ή περισσότερων αλλοδαπών επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία στην τοπική αγορά μίας νέας επιχείρησης ή για την από κοινού ολική εξαγορά μίας υπάρχουσας τοπικής επιχείρησης. Οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις προσφέρουν τον παραγωγικό συντελεστή στον οποίο βρίσκεται το συγκριτικό τους πλεονέκτημα. Είτε αυτό είναι στελεχιακό δυναμικό είτε τεχνολογία και τεχνογνωσία.

Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα για την ξένη επιχείρηση είναι τα εξής:

Πλεονεκτήματα

- Η συνεργασία με έναν τοπικό εταίρο συμβάλει στην μείωση της ασύμμετρης πληροφόρησης. Ο συνεργάτης αυτός είναι καλύτερος γνώστης από τον εξωτερικό επενδυτή των πολιτισμικών χαρακτηριστικών μίας χώρας και της ιδιαιτερότητες του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Επιπλέον διαθέτει τις απαραίτητες γνωριμίες και διασυνδέσεις στην εγχώρια αγορά αλλά και στις δημόσιες αρχές.
- Με την κοινοπραξία το κόστος αλλά και το ρίσκο του εγχειρήματος επιμερίζεται στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

A. Λυμπερόπουλος

- Σε ορισμένες αγορές απαγορεύεται η δημιουργία επιχείρησης η οποία θα ανήκει εξολοκλήρου ή κατά πλειοψηφία σε αλλοδαπές επιχειρήσεις. Το πρόβλημα αυτό ξεπερνιέται με την συμμετοχή ενός τοπικού εταίρου.
- Η κοινοπρακτική επιχείρηση μπορεί να ωφεληθεί από σημαντικά οικονομικά και φορολογικά κίνητρα τα οποία προσφέρει η χώρα υποδοχής με σκοπό να προσελκύσει ξένες επενδύσεις.
- Μειώνεται σημαντικά η πιθανότητα “ρατσιστικής” συμπεριφοράς από πλευρά του κράτους καθώς μία τέτοια συμπεριφορά δεν θα έπληττε μόνο τα συμφέροντα της ξένης επιχείρησης αλλά και της ημεδαπής. Έτσι φαινόμενα μεροληπτικής συμπεριφοράς σε δημοπρασίες από το δημόσιο ή η πιθανότητα εθνικοποίησης μειώνονται σημαντικά.

Μειονεκτήματα

- Το πλεονέκτημα ότι οι επιχειρήσεις μοιράζονται το κόστος της κοινοπρακτικής επιχείρησης έρχεται να το αντισταθμίσει το μειονέκτημα ότι με παρόμοιο τρόπο μοιράζονται οι επιχειρήσεις τα κέρδη μεταξύ τους.
- Η επιχείρηση δεν διαθέτει τον πλήρη έλεγχο της συμπεριφοράς της κοινοπρακτικής επιχείρησης εκτός εάν κατέχει την μεγάλη πλειοψηφία των μετοχών. Σε αντίθετη περίπτωση οι στρατηγικές που θα λαμβάνει η κοινοπρακτική επιχείρηση δεν είναι πάντα οι βέλτιστες για την ξένη επιχείρηση.
- Η σύγκρουση των συμφερόντων μπορεί να οδηγήσει σε συγκρούσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων επιχειρήσεων, σε αποτυχία επίτευξης των στόχων, ακόμα και σε διάλυση της επιχείρησης.
- Ένας άλλος παράγοντας που δυσχεραίνει την συνεργασία της ξένης με την τοπική επιχείρηση είναι το διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και η κουλτούρα. Οι διαφορές αυτές οδηγούν αναπόφευκτα στην έλλειψη κατανόησης και συνεννόησης των αναγκών και των στόχων της κάθε πλευράς, ιδιαίτερα δε όταν οι επιχειρήσεις αυτές συνεργάζονται πρώτη φορά.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται πως η δημιουργία ενός προϊόντος, δεν υλοποιείται αποκλειστικά και μόνο από μια χώρα . Αντ’ αυτού, με συγκεκριμένες διαδικασίες μέσω συνεργασιών δυο ή παραπάνω χωρών, ένα προϊόν δημιουργείται σε διαφορετικά μέρη του κόσμου. Αυτό δείχνει πως οι εισαγωγές και οι εξαγωγές με την πρόοδο της τεχνολογίας αποτελούν μια περίπλοκη διαδικασία σε σχέση με το εμπόριο το οποίο κυριαρχούσε στο παρελθόν. Παραδειγματικά , χώρες όπως η Ινδία, η Βραζιλία και Κίνα ,έχουν φτάσει σε σημείο, όχι μόνο να ελέγχουν ,όντας υπερδυνάμεις στην παγκόσμια οικονομική σκηνή , τις τιμές και την ποιότητα των προϊόντων ,αλλά και να έχουν πλήρη πρόσβαση σε πρώτες ύλες και πηγές ενέργειας για την δημιουργία τους. Με τον τρόπο αυτό ,οι οικονομίες των

συγκεκριμένων χωρών έχουν γίνει πιο προσιτές αλλά και πιο ελκυστικές προς τους επενδυτές, απ' ό,τι 10-15 έτη πριν. Πιο συγκεκριμένα, οι εισαγωγικοί δασμοί στην Κίνα μειώθηκαν από 19,8 % το 1996 σε 4,6 % το 2013. Την ίδια περίοδο η μείωση στην Ινδία ήταν από 20,1 % σε 6,2 % και στη Βραζιλία από 13,8 % σε 10,1 %, την ίδια στιγμή που στις εξαγωγές της ΕΕ εξακολουθούν να υπάρχουν άλλοι, λιγότερο ορατοί, φραγμοί. Όμως, σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, εκτιμάται ότι μέχρι το 2023, το 90 % της μελλοντικής οικονομικής ανάπτυξης θα λαμβάνει χώρα εκτός Ευρώπης (το ένα τρίτο στην Κίνα).

1.4 Μερική Εξαγορά

Η μερική εξαγορά αφορά την απόκτηση μέρους του μετοχικού κεφαλαίου μίας τοπικής επιχείρησης από μία ξένη. Ανάλογα με το ποσοστό που κατέχει η ξένη επιχείρηση, πλειοψηφικό ή μειοψηφικό, εξαρτάται και η δυνατότητά της να διορίζει άτομα τόσο στο διοικητικό συμβούλιο όσο και σε ανώτερες διοικητικές θέσεις. Ένας πιο ισχυρός δεσμός μεταξύ των επιχειρήσεων είναι όταν οι δύο επιχειρήσεις ανταλλάζουν πακέτα μετοχών με στόχο την αύξηση των κερδών τους μέσω της ανταλλαγής τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, τον επιμερισμό κοινών εξόδων όπως είναι η Ε&Α για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, συμφωνίες να διανέμει η μία τα προϊόντα της άλλης στην δική της αγορά και μακροχρόνιες συμφωνίες για την πώληση προϊόντων μεταξύ τους. Μία ειδική περίπτωση της μερικής εξαγοράς είναι ο "Στρατηγικός Επενδυτής". Η ξένη επιχείρηση εξαγοράζει ένα μειοψηφικό μέρος του μετοχικού κεφαλαίου της τοπικής επιχείρησης αλλά ωστόσο αναλαμβάνει και την διοίκηση της επιχείρησης. Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα για την ξένη επιχείρηση είναι ίδια με αυτά της στρατηγικής των κοινοπρακτικών επιχειρήσεων.

1.5 Η εξέλιξη των ΑΞΕ σε παγκόσμιο επίπεδο

Αυτό που πριν 30 χρόνια φάνταζε αδύνατο, σήμερα είναι γεγονός. Οι επιχειρήσεις διεθνοποιούνται με ρυθμούς καταγιστικούς. Οι χώρες είτε ως βάση έναρξης της διεθνούς δράσης είτε ως βάση υποδοχής είτε και από τις δυο θέσεις, επιδιώκουν να εμπλακούν στη συγκεκριμένη διαδικασία, γνωρίζοντας ότι μέσω αυτής θα ενισχύσουν τις οικονομίες τους, θα βελτιώσουν τα έσοδα τους, θα καταπολεμήσουν την ανεργία κ.λπ.. (Παπαδάκης, σελ.376).

Με βάση την ανάγκη των μεγάλων επιχειρήσεων να βρουν νέες αγορές για να ενισχύσουν τη θέση τους στη παγκόσμια αγορά αλλά και την ανάγκη των χωρών ειδικά των αναπτυσσόμενων και όχι μόνο, να προσελκύσουν ξένες επενδύσεις για να ενισχύσουν τις οικονομίες, οι ΑΞΕ αποτελούν σήμερα ένα από τα πιο δυναμικά εξελισσόμενα φαινόμενα της οικονομίας σε παγκόσμια κλίμακα (UNCTAD,2016). Οι εισροές σε ετήσια βάση αυξήθηκαν από 207,6 δις δολάρια ΗΠΑ (\$) το 1990, σε 1.450 δις \$ το 2016 παρά την οικονομική κρίση που επηρέασε αρνητικά τη διεθνή οικονομία, η οποία ξέσπασε το 2008 έχοντας ως χώρα έναρξης της ΗΠΑ. Η αύξηση αυτή δείχνει ότι παρότι οι οικονομικές συνθήκες ήταν δυσμενείς, οι μεγάλες επιχειρήσεις συνέχισαν να βρίσκουν ευκαιρίες ανάπτυξης στις αγορές, ενώ στον αντίποδα οι χώρες συνέχισαν να θεωρούν τις ξένες επενδύσεις ως μέσο ενίσχυσης της

οικονομίας τους αλλά και για κάποιες από αυτές αποτέλεσε μέσο εξόδου από την κρίση (Βλέπε Πίνακα 2.1)

Πίνακας 2.1- Διεθνείς εισροές και εκροές ΑΞΕ (δισ \$)

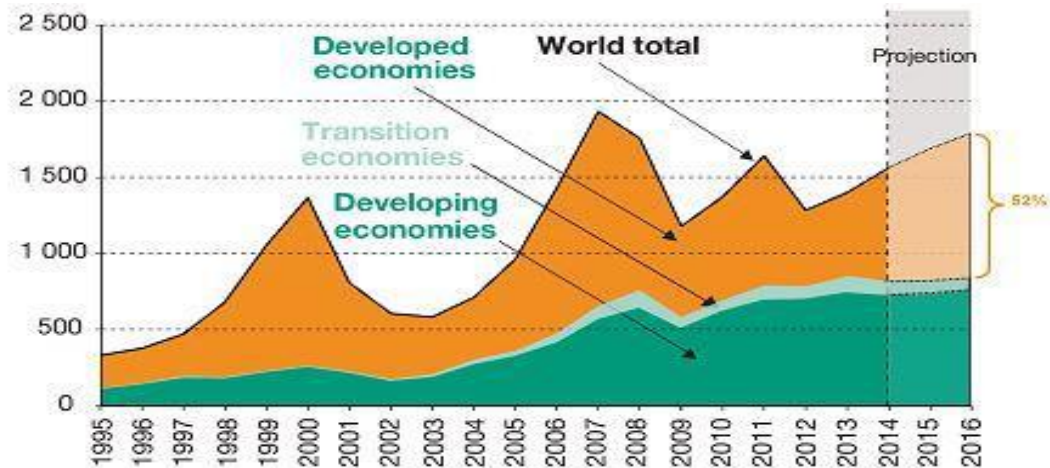
Περιοχή	Εισροή ΑΞΕ	Εκροή ΑΞΕ
Κόσμος	1.452	1.411
ΕΕ	246	250
Β. Αμερική	250	381
Αναπτυσσόμενες χώρες εκ των οποίων:	778	454
Αφρική	57	12
Ασία	426	326
Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία	347	293
Λατινική Αμερική	292	115
Ωκεανία	3	1
Χώρες σε μετάβαση	6	1

Πηγή: UNCTAD.(2016)

Οι συνολικές ΑΞΕ παρουσίασαν αύξηση κατά 9% το 2016 σε σχέση με το 2015 ανερχόμενες στα 1.450 δισ δολάρια (ΗΠΑ) (\$). Στις αναπτυσσόμενες χώρες εισέρευσαν 778 δισ \$ το οποίο αποτέλεσε το 54% των διεθνών ΑΞΕ, με τις χώρες της Νότιας και Νοτιοανατολικής Ασίας όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2.1 να έχουν το μεγαλύτερο από το παραπάνω μερίδιο. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες έγιναν επενδύσεις μέσα στο 2016 οι οποίες έφτασαν τα 566 δισ \$ αποτελώντας το 39% των παγκόσμιων επενδύσεων, με βασικούς αποδέκτες τις χώρες της Ε.Ε, τη Β. Αμερική αλλά και χώρες που ήταν σε μεταβατικό στάδιο όπως η Ρωσία η οποία έλαβε το 7% δηλαδή 108 δισ \$.

Στον αντίποδα πολύ χαμηλό μερίδιο συνεχίζουν να έχουν οι χώρες της Αφρικής, οι χώρες αυτές από την αρχή της δεκαετίας όπου και ξεκίνησαν οι ΑΞΕ είχαν χαμηλό επίπεδο εισερχόμενων

επενδύσεων(Asiedu,2002). Οι ανεπτυγμένες χώρες συνεχίζουν να επενδύουν περισσότερο με αποτέλεσμα οι εξερχόμενες επενδύσεις να είναι περισσότερες από τις εισερχόμενες. Σε επίπεδο ΑΞΕ από αναπτυσσόμενες χώρες, σημαίνουν ρόλο έχουν οι χώρες της Νότιας και Νοτιοανατολικής Ασίας αλλά και οι χώρες της Λατινικής Αμερικής. Στο Γράφημα 2.1 παρουσιάζεται η κατανομή εισροών ΑΞΕ μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών.

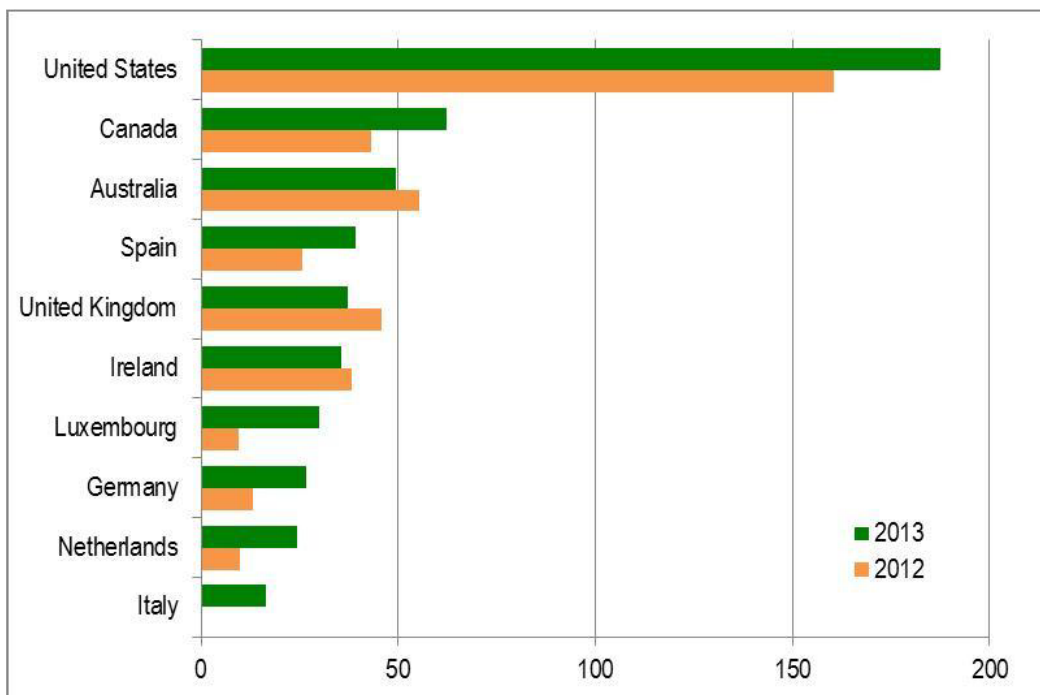

Γράφημα 2.1- Κατανομή εισροών ΑΞΕ μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών

Πηγή:OECD.(2016)

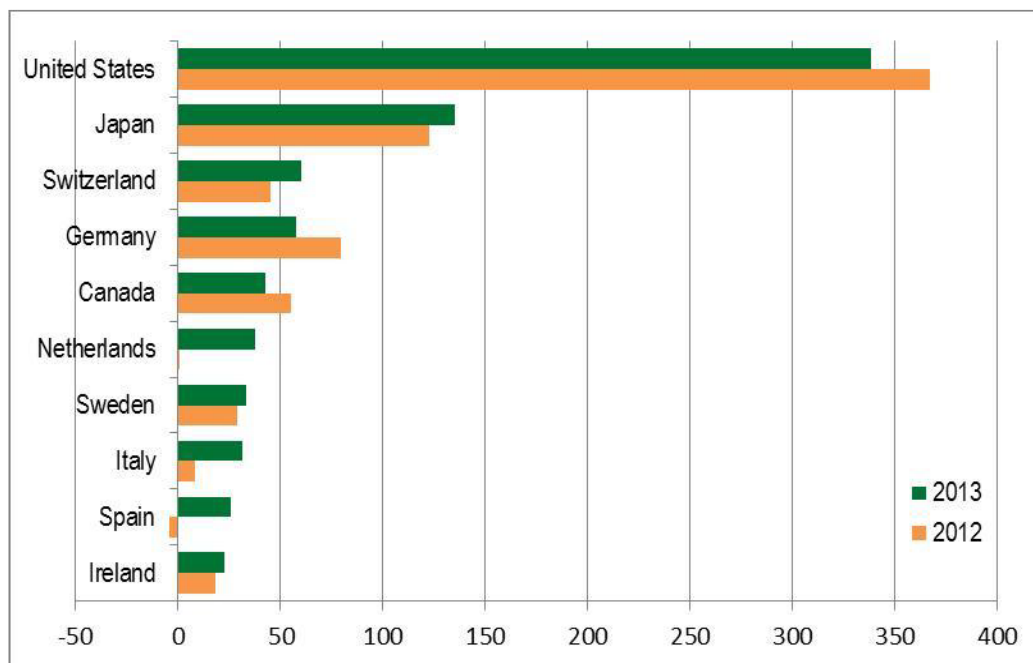
Με βάση το γράφημα 2.1 διαπιστώνονται τα ακόλουθα: α) Η ροή των ΑΞΕ υφίστανται πολύ σημαντικές αλλά και συνεχείς διακυμάνσεις. Συγκεκριμένα μια πρώτη διακύμανση υπήρξε μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11 Σεπτεμβρίου του 2001 στις ΗΠΑ, όπου υπήρξε μια διεθνής ανησυχία αλλά και ένα καθεστώς φόβου που επηρέασε αρνητικά τις επενδύσεις των επιχειρήσεων. Ομοίως πτώση υπήρξε μετά την οικονομική κρίση του 2008 αλλά και μετά το 2011 με την μεγάλη ύφεση που υπέστησαν οι οικονομίες της Ευρώπης, β) Τη περίοδο 2012-2013 οι χώρες με τις μεγαλύτερες εισερχόμενες επενδύσεις ήταν οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, κατά την ίδια χρονικά περίοδοι οι βασικές χώρες προέλευσης ήταν οι ΗΠΑ, η Γερμανία, η Ιαπωνία και τέλος η Ελβετία (Βλέπε Γράφημα 2.3 και Γράφημα 2.4).

Γράφημα 2.3 Σημαντικότερες χώρες εισροής ΞΑΕ

Πηγή: UNCTAD.(2016)

Γράφημα 4 Οι σημαντικότερες χώρες προέλευσης των ΞΑΕ

Πηγή: UNCTAD.(2016)

Με βάση τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι κάποιες χώρες παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυναμική σε επίπεδο

1.5.1 Προστατευόμενη Ξένη Επένδυση και Λόγοι προσέλκυσης ξένων επενδύσεων

Οι παράγοντες που χαρακτηρίζουν μια χώρα και τη κάνουν περισσότερο θελκτική για την εγκατάσταση των ξένων άμεσων επενδυτών (ΞΑΕ) είναι είτε δεδομένοι και στατικοί (π.χ. γεωγραφική θέση, ύπαρξη φυσικών πόρων) είτε παράγοντες ενεργητικής πολιτικής (π.χ. μακροοικονομικά μεγέθη, κίνητρα εισόδου, πολιτικές και σχετικοί νόμοι) (Rajunen, 2008; Pitelis, 2009). Οι σημαντικότεροι παράγοντες που κάποιες χώρες προσελκύουν περισσότερες ΑΞΕ από άλλες είναι οι ακόλουθοι:

1. Η πολιτική, κοινωνική και μακρο-οικονομική σταθερότητα που της χαρακτηρίζει. Συγκεκριμένα καμία πολυεθνική δεν είναι διατεθειμένη να αναλάβει ρίσκα, οπότε αποφεύγει να κάνει επενδύσεις σε χώρες που έχουν υψηλό οικονομικό και πολιτικό ρίσκο. Στους πολιτικούς κινδύνους ανάγονται οι πόλεμοι, οι κοινωνικές συγκρούσεις, η κυβερνητική αστάθεια, οι αυταρχικές-διδασκαλικές κυβερνήσεις, οι κυβερνήσεις που είναι αρνητικά προσκείμενες στους ξένους επενδυτές στηρίζοντας κυρίως τις γηγενής επιχειρήσεις, οι συνεχείς αλλαγές στο κυβερνητικό θώκο (Haksoo, 2010). Στους μακρο-οικονομικούς κινδύνους ανάγονται τα υψηλά ελλείμματα, το υπερχρεωμένο δημόσιο, τα ελλείμματα στο ισοζύγιο πληρωμών, η οικονομική κρίση, η συναλλαγματική αστάθεια. Οπότε οι χώρες οι οποίες δέχονται περισσότερες ΞΑΕ παρουσιάζουν σταθερότητα σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Αυτό δικαιολογεί γιατί χώρες όπως αυτές που αναφέρθηκαν παραπάνω όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Αυστραλία αποτελούν χώρες που προσελκύουν περισσότερους ξένους επενδυτές έναντι για παράδειγμα των Αφρικανικών χωρών, διότι οι δεύτερες χαρακτηρίζονται από ένα ασταθές οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον που λυμαίνεται από πολέμους, οικονομική αστάθεια, κυβερνητική ανυπαρξία κ.λπ. (Sethi et al., 2003; Alguacil et al 2010).
2. Το ευρύτερο επιχειρηματικό και επενδυτικό περιβάλλον των κρατών υποδοχής. Το περιβάλλον ενός κράτος πέρα της θετικότητας που πρέπει να επιδίδει προς την ιδιωτική πρωτοβουλία και την επιχειρηματικότητα θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από κάποιους επιπρόσθετους παράγοντες για να είναι θελκτικό για τους ξένους επενδυτές. Αυτοί οι παράγοντες είναι η φιλική για τους επενδυτές φορολογική πολιτική, το χαμηλό εργατικό κόστος, η ευελιξία της εσωτερικής αγοράς, το χωροταξικό καθεστώς, η παροχή ασφάλειας, η αμεροληψία, ο μειωμένος κρατικός παρεμβατισμός, το επίπεδο διαφθοράς του πολιτικού συστήματος κ.λπ. Τα φιλελεύθερα πολιτικά συστήματα είναι συνήθως πιο φιλικά στις ΑΞΕ, σε σχέση με τα αυταρχικά συστήματα που παρουσιάζουν έντονο κρατικό παρεμβατισμό (Hornberger et al., 2011).
3. Η ύπαρξη ανεπτυγμένων υποδομών και δικτύων αλλά και καλά δομημένων χώρων υποδοχής ξένων επενδυτών. Τα επικοινωνιακά και μεταφορικά δίκτυα, τα δίκτυα ενέργεια, η ύπαρξη περιοχών για εγκατάσταση επιχειρήσεων, η ποιότητα του εξωτερικού περιβάλλοντος, αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν μια επιχείρηση στην απόφαση της να επιλέξει μια χώρα έναντι μιας

άλλης (Bellak et al.,2009). Για παράδειγμα η Ρωσία που έχει καταφέρει τα τελευταία χρόνια να αποτελέσει θελκτικό προορισμό για τις ΞΑΕ παρέχει μεγάλους χώρους με υποδομή υποδοχής μεγάλων συγκροτημάτων, με έτοιμα δίκτυα σε επίπεδο επικοινωνιών, μεταφορών κ.λπ., τα οποία παρέχει με χαμηλά για τις ξένες επιχειρήσεις ενοίκια, ακόμα χρηματοδοτεί την επιθυμία ξένων επενδυτών για ίδιες επενδύσεις, παρόμοια στρατηγική ακολουθούν και πολλές Ασιατικές χώρες όπως η Κίνα. Αυτή τη δυνατότητα αντίστοιχα δεν μπορούν να τη παρέχουν χώρες της Αφρικής ή της Λατινικής Αμερικής, δεδομένης των οικονομικών προβλημάτων, την ανυπαρξία δικτύων κ.λπ., πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα οι ΞΑΕ, να επιλέγουν τις πρώτες (Naudé, Szirmai and Haraguchi, 2016).

4. Οι διακριτικές συμφωνίες οι οποίες γίνονται για τη προστασία των ΞΑΕ αλλά και για την αντιμετώπιση της διπλής φορολόγησης των επιχειρήσεων. Οι παρούσες γίνονται μεταξύ των χωρών προέλευσης και υποδοχής, ώστε να επιτύχουν οι πρώτες να στηρίζουν τις εταιρίες τους στην ξένη αγορά και οι δεύτερες να καταστούν θελκτικοί προορισμοί. Η Ιρλανδία προχώρησε σε τέτοιες συμφωνίες με χώρες της Ασίας και κυρίως τη Κίνα, καταφέροντας να προσελκύσει επενδύσεις από τη συγκεκριμένη χώρα αλλά και ευρύτερα από τη συγκεκριμένη ήπειρο (Collison, Brennan and Rios-Morales, 2017).
5. Η ύπαρξη του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού. Η ποιότητα του εργατικού δυναμικού ορίζεται από τη μια από το επίπεδο εκπαίδευσης του και από την άλλη από τις δεξιότητες και το ήθος του. Για επενδύσεις έντασης εργασίας, για τους ξένους επενδυτές σημασία έχει το κόστος του εργατικού δυναμικού. Για τεχνολογικές επενδύσεις σημασία έχει η κατάρτιση και η εκπαίδευση των ανθρωπίνων πόρων (Bellak et al.,2009).
6. Η ανάπτυξη αγορών κεφαλαίου και χρήματος. Όσο πιο ισχυρό είναι το χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας χώρας σε επίπεδο τραπεζών, χρηματιστηρίου, επενδυτικών σχημάτων τόσο πιο εύκολη είναι η υποδοχή και χρηματοδότηση των ξένων επενδυτών. Σημαντικός επίσης παράγον είναι η συναλλαγματική σταθερότητα. Η Ευρώπη παρουσιάζει μια σχετική συναλλαγματική σταθερότητα στο σύνολο της, η οποία ακόμα και τα χρόνια της κρίσης ήταν δεδομένη. Αυτή η σταθερότητα σε συνδυασμό με το ευρύτερα δυναμικά αναπτυσσόμενο χρηματοπιστωτικό της σύστημα, το οποίο βέβαια επηρεάστηκε τη περίοδο της κρίσης τη καθιστά ένα ανταγωνιστικό προορισμό για τους ΞΑΕ. Αυτό βέβαια ισχύει για κραταιές οικονομίες όπως τη Γερμανία, τις Σκανδιναβικές χώρες κ.λπ. (Gilbert, 2017).
7. Η εφαρμογή μιας δυναμικής πολιτικής αποκρατικοποιήσεων και ιδιωτικοποίησης, το άνοιγμα των εγχώριων αγορών, η κατάργηση των κρατικών μονοπωλίων αποτελούν πρόσθετοι παράγοντες επιλογής μιας χώρας για της ΑΞΕ. Οι ιδιωτικοποιήσεις βοηθούν στη προσέλκυση των ΑΞΕ, ενισχύοντας την οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη μιας χώρας (Pournarakis and Versakelis, 2004). Η Ελλάδα δεδομένων των δυσκολιών που αντιμετωπίζει σε επίπεδο

ιδιωτικοποιήσεων και αποκρατικοποιήσεων όντας ένας κράτος δημοσίου, δεν αποτελούσε στο παρελθόν πρώτη προτεραιότητα για πολλές ξένες επιχειρήσεις ειδικά σε τομείς όπως αυτός της ενέργειας. Τη περίοδο της κρίσης αυτό άλλαξε, οι αγορές άνοιξαν, το κράτος προχώρησε σε ιδιωτικοποιήσεις οπότε το παρόν κράτος έγινε πιο δεκτικό σε ξένες επενδύσεις.

8. Πρόσθετοι παράγοντες που καθιστούν κάποιες χώρες πιο θελκτικές σε σχέση με κάποιες άλλες για την προσέλκυση ΑΞΕ είναι: α) το φιλελεύθερο εμπορικό καθεστώς το οποίο προσελκύει ελεύθερες εξαγωγές και εισαγωγές. Υπάρχουν βέβαια περιπτώσεις όπου κάποιες χώρες επειδή θέτουν εμπόδια στο εξωτερικό εμπόριο, αποτελούν για κάποιες εταιρίες θελκτικοί επενδυτικοί προορισμοί, λόγω της πιθανότητας αντιμετώπισης λιγότερων ανταγωνιστών σε συγκεκριμένες αγορές εισόδου, β) Το σύστημα θεσμικών και οικονομικών κινήτρων για τη προσέλκυση ΞΑΕ που παρέχει μια χώρα υποδοχής όπως είναι η παροχή δανείων, επιδοτήσεων, φορολογικών απαλλαγών, επενδυτικών κινήτρων κ.λπ. αποτελούν πρόσθετους παράγοντες επιλογής μια χώρας ως προορισμό υποδοχής για να επενδύσουν σε αυτή, γ) Ύπαρξη εκμεταλλεύσιμων φυσικών πόρων, δ) Ύπαρξη τεχνολογικών υποδομών, τεχνολογικά πάρκα, ερευνητικά ιδρύματα κ.λπ., ε) Γεωγραφική θέση και ειδικότερα η γειτνίαση με άλλες χώρες. Οι ελληνικές επιχειρήσεις με διεθνή δράση όπως για παράδειγμα τα JUMBO, επιλέγουν συνήθως να επενδύσουν σε κοντινές χώρες στη περιοχή της Βαλκανικής όπως τα Σκόπια, η Βουλγαρία κ.λπ., ζ) Επαρκή υλικό πληροφόρησης με βάση προγενέστερες ΑΞΕ, στη χώρα εισόδου, η) Η στάση του εγχώριου πληθυσμού, ο οποίος είναι σημαντικό να είναι θετικός στις ξένες επενδύσεις (Parantap et al 2003, Rounarakis and Varsakelis, 2004). Στην επόμενη ενότητα θα γίνει αναφορά στο πως μπορούν οι χώρες να προσελκύσουν τις πιθανότητες προσέλκυσης ξένων επενδύσεων.

1.5.2 Απόδοση κινήτρων για προσέλκυσης ξένων επενδυτών

Στην παρούσα ενότητα θα γίνει αναφορά στο πως οι χώρες μπορούν να καλυτερεύσουν τις πιθανότητες προσέλκυσης ξένων επενδυτών. Συγκεκριμένα τα κίνητρα που θα πρέπει να δώσουν για να γίνουν θελκτική για τους ξένους επενδυτές προορισμοί μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες (Κοτταρίδη, 2014): α) Δημοσιονομικά κίνητρα, β) Χρηματοοικονομικά κίνητρα και τέλος γενικά κίνητρα που αναφέρονται σε όλες τις άλλες κατηγορίες και σε όλα τα άλλα κίνητρα προσέλκυσης. Βάση αυτών των κατηγοριών θα γίνει στη συνέχεια η αναφορά στα κίνητρα αύξησης των πιθανοτήτων προσέλκυσης ξένων επενδυτών. Τα κίνητρα αυτά είναι τα ακόλουθα (Μπιτζένης, 2014):

1. Δημοσιονομικά: Σε επίπεδο δημοσιονομικών μια χώρα θα πρέπει να παρέχει μείωση ή απαλλαγή φορολογίας κεφαλαίου, μείωση η κατάργηση στη φορολογική επιβάρυνση των μερισμάτων και των κερδών, βελτίωση των χρόνων απόσβεσης, μείωση των ζημιών και παροχή δυνατότητας στα επόμενα έτη, παροχή τερματισμού επενδύσεων, μειωμένη φορολογία, απαλλαγή επιβαρύνσεων στα επαναπατριζόμενα κέρδη, μείωση κοινωνικών εισφορών, μείωση φορολογικής επιβάρυνσης, χαμηλή φορολογία, μείωση δασμών στις εξαγωγές και εισαγωγές.

2. Χρηματοοικονομικά: Σε επίπεδο χρηματοοικονομικών μια χώρα θα πρέπει να παρέχει επιχορήγηση στο επενδυμένο κεφάλαιο, επιδοτήσεις επιτοκίου, παροχή εγγυημένων δανείων, μείωση επιχειρηματικού κινδύνου, παροχή δανείων από το κράτος τα οποία θα δίνονται άτοκα στους επίδοξους επενδυτές, παροχή εγγυήσεων για πιθανούς συναλλαγματικούς κινδύνους, παροχή χαμηλής τιμής συναλλάγματος για εισαγωγές και υψηλού στις εξαγωγές, παροχή εξαγωγικών εγγυήσεων, παροχή ασφαλίσεων στις μεταφορές, μείωση μεταφορικού κόστους, παροχή επιδοτήσεων τεχνολογικών και ευρύτερων καινοτόμων δράσεων.
3. Άλλα κίνητρα: Σε επίπεδο άλλων κινήτρων μια χώρα θα πρέπει να παρέχει χαμηλό εργατικό κόστος, επιδότηση θέσεων εργασίας, επιδότηση στην εκπαίδευση και κατάρτιση των εργαζομένων, παροχή χώρων εγκατάστασης είτε δωρεάν είτε με χαμηλά ενοίκια, παροχή επιδότησης εγκαταστάσεων και υλικοτεχνικών υποδομών, παροχή χαμηλό κόστος κρατικών υπηρεσιών, παροχή ευέλικτων υποδομών υποδοχής και εξυπηρέτησης των ΞΑΕ, παροχή διευκολύνσεων στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων σε επίπεδο χρόνου, γραφειοκρατίας και οικονομικής στήριξης των συγκεκριμένων δράσεων, θετικά προς τις ξένες επιχειρήσεις συνδικαλιστικά κινήματα.

Με βάση τα παραπάνω είναι ξεκάθαρο ότι είναι πολλές οι μεταβλητές που πρέπει να εντάξει μια χώρα στη στρατηγική προσέλκυσης των ΑΞΕ. Είναι σίγουρο ότι δεν μπορεί να τα εντάξει όλα, πρέπει όμως να προσπαθήσει τα περισσότερα να τα προσαρμόσει στις απαιτήσεις των ξένων επενδυτών για να αποτελέσει μια εκ των επενδυτικών τους επιλογών.

Οι ΑΞΕ αποτελούν τη βάση ανάπτυξης μιας χώρας αλλά και μια από τις βασικές διεξόδους της για να είναι έχει μια σταθερή οικονομία αλλά και να μπορέσει να αντιμετωπίσει όλες τις παθογένειες που την επηρεάζουν και την υποβαθμίζουν σε επίπεδο παγκόσμιας οικονομίας, ώστε να καταστεί ανταγωνιστική και να αποκτήσει μια μοναδικότητα στο διεθνές περιβάλλον. Οι παράγοντες οι οποίοι επιδρούν θετικά προκειμένου μια χώρα να καταφέρει να προσελκύσει άμεσους ξένους επενδυτές είναι πάρα πολλοί και επηρεάζονται από το κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και τεχνολογικό περιβάλλον της χώρας υποδοχής. Όπως διαπιστώθηκε οι ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης όπως η Γερμανία, οι Σκανδιναβικές χώρες κ.λπ. συνεχίζουν να είναι προορισμοί θελκτικοί για επενδυτές, λίγες είναι οι μικρές χώρες της Ευρώπης που κατάφεραν να καταστούν χώρες υποδοχής επενδυτών με μια εκ των βασικών την Ιρλανδία, πράγμα που τη βοήθησε να βγει και από την οικονομική κρίση. Άλλες μικρές χώρες που τα έχουν καταφέρει στο τομέα αυτό είναι η Μάλτα, η Φιλανδία και το Λουξεμβούργο. Εκτός Ευρώπης, χώρες με επιτυχή πορεία είναι η Ρωσία, η Ινδία, η Κίνα, οι οποίες διαμόρφωσαν ένα φιλικό προς τους επενδυτές περιβάλλον, ώστε να καταστούν δυναμικά αναπτυσσόμενες ως χώρες υποδοχής και να προσελκύσουν ξένους επενδυτές. Στον αντίποδα οι χώρες της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής δεδομένου του εχθρικού πολιτικού και οικονομικού περιβάλλοντος δεν έχουν επιτύχει στο συγκεκριμένο τομέα.

1.5.3 Θεσμικό Πλαίσιο των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα

Ο Ν.Δ. 2687/1953 αποτελεί ένα νομοθετικό πλαίσιο πλήρες και σαφές, κατάλληλο να επιτρέψει το σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε. Βεβαίως, η αξία του έχει εν μέρη μετριαστεί από τις διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες και ειδικότερα εν όψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία με τους κανονισμούς της κυρώνει πολλές από τις τότε (το χρονικό διάστημα έκδοσης και καινοτομίες παροχής και εγγυήσεις στο επενδυτικό αλλοδαπό κεφάλαιο, όπως για παράδειγμα τη δυνατότητα επανεξαγωγής του κεφαλαίου χωρίς περιορισμούς. Οι παροχές αυτές δίδονται πλέον στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Rossides, Hadji & Marketos, 1996).

Με την εφαρμογή Ν. 3853/2010 επιτυγχάνεται μείωση του κόστους σύστασης εμπορικών εταιριών σε ποσοστά 70%, μείωση της γραφειοκρατίας και άρα του χρόνου που απαιτείται για τη σύσταση τους και, κυρίως, επέρχεται άμεση βελτίωση των όρων ανταγωνιστικότητας της χώρας, αναφορικά με την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα. Στατιστικά προκύπτει βελτίωση της κατάταξης της θέσης της Ελλάδας στο δείκτη «starting a business», στον οποίο από την 140η θέση, η χώρα μας περνά στην 43^η θέση. Στο δείκτη μέτρησης «doing business» της Παγκόσμιας Τράπεζας, η νέα διαδικασία ανεβάζει την Ελλάδα στη θέση 90 στην παγκόσμια κατάταξη ανταγωνιστικότητας.

Όπως προκύπτει από την καταγραφή όλων των νομοθετημάτων σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο προστασίας και προώθησης ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, η νομοθετική δραστηριότητα γίνεται έντονη μόνο τα τελευταία χρόνια, μεσούσης της οικονομικής κρίσης, που εμφανίστηκε στη χώρα μας το 2009. Νωρίτερα, η μοναδική νομοθετική ρύθμιση που αφορούσε στην προώθηση των ξένων επενδύσεων και στην προσπάθεια προσέλκυσής τους ήταν το Ν.Δ. 2687/1953, το οποίο, πάντως, καλύπτει ένα ευρύ φάσμα επενδυτικών σχεδίων και αφορά κυρίως στην ενίσχυση της ναυτιλίας και στον επαναπατρισμό των ελληνόκτητων πλοίων του εξωτερικού.

Παρατηρείται, λοιπόν, αφενός μια νομοθετική αδράνεια μετά το 1953 και αφετέρου μια νομοθετική έξαρση από το 2009 μέχρι και σήμερα. Η ανάγκη που οδήγησε στην ενίσχυση του ελληνικού επενδυτικού θεσμικού πλαισίου απορρέει σαφώς από την παρούσα δυσμενή οικονομική συγκυρία, η οποία επιτείνει την επιθυμία του ελληνικού κράτους να φιλοξενήσει όσο το δυνατόν περισσότερες ξένες άμεσες επενδύσεις, στοχεύοντας με τον τρόπο αυτό στην βελτίωση της παραγωγικότητας και της απασχόλησης, στην επίτευξη ανάπτυξης, στη μείωση της ανεργίας και στη βελτίωση του ελληνικού βιοτικού επιπέδου.

Σύμφωνα και με την έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος του 2009, η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει μια βαθιά κρίση, με κύρια χαρακτηριστικά το πολύ μεγάλο δημοσιονομικό έλλειμμα, το τεράστιο χρέος και τη συνεχή διάβρωση της ανταγωνιστικής της θέσης. Τα προβλήματα αυτά προϋπήρχαν της διεθνούς κρίσης του 2008 και ήταν αναπόφευκτο να διογκωθούν. Η περίοδος βαθιάς κρίσης, ως επακόλουθο της οικονομικής κρίσης της χώρας το 2009, περίπου ένα χρόνο αργότερα από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και συνδεδεμένη μ' αυτή, αλλά ταυτοχρόνως και

ως απότοκος χρόνιων παθογενειών της κοινωνικο-πολιτικοοικονομικής ελληνικής πραγματικότητας, ήτοι η διαφθορά, οι πελατειακές σχέσεις, η κρίση του πολιτικού συστήματος, η χαμηλή παραγωγικότητα, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας, τα δίδυμα χρέη - εξωτερικό και εσωτερικό – και τα δίδυμα ελλείμματα ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και δημοσιονομικό, οι μειωμένες ξένες άμεσες επενδύσεις, ο γιγάντιος δημόσιος τομέας, με έλλειψη αποδοτικότητας και εξειδίκευσης, κατέστησαν την ανάγκη δημιουργίας ενός πλαισίου υποδοχής ξένων άμεσων επενδύσεων επιτακτική. Έμφαση δόθηκε στις στρατηγικές επενδύσεις (νόμος 3894/2010 και 3908/2011), με στόχο την άμεσα ορατή τόνωση της οικονομίας, ενώ έγινε και μια γενναία προσπάθεια περιορισμού της γραφειοκρατίας κατά τη σύσταση νέων εταιριών (νόμος 3853/2010).

Διαφαίνεται, λοιπόν, πως γίνεται μια οργανωμένη προσπάθεια αντιμετώπισης του φαινομένου της έλλειψης ξένων άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα. Είναι ευχή και επιθυμία όλων, η προσπάθεια αυτή να ευοδωθεί και να επιφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα, συμβάλλοντας με ουσιαστικό τρόπο στην αντιμετώπιση της ύφεσης της χώρας και της αποκατάστασης της εικόνας της Ελλάδας στο εξωτερικό, η οποία τόσο έχει πληγεί το τελευταίο διάστημα.

Τέλος, παρατίθεται, ο επίλογος της ομιλίας του Διοικητού της Τράπεζας της Ελλάδος, κυρίου Γεωργίου Προβόπουλου, επ' αφορμής της παρουσίασης του βιβλίου του κυρίου Γιαννίτση «Ανταγωνιστικότητα και Τεχνολογία στην Ελλάδα». Το κάτωθι απόσπασμα περιγράφει γλαφυρά την κατάσταση που διέρχεται η Ελλάδα και τη βασική μεταρρυθμιστική γραμμή που πρέπει να ακολουθήσει, ώστε να καταφέρει να εξέλθει από την κρίση:

«1ον. Η κρίση που περνάμε σήμερα είναι συνολική και αγγίζει όλες τις πτυχές την ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Συνεπώς, η απάντηση δεν μπορεί να είναι ούτε αποσπασματική, ούτε βραχυπρόθεσμη. Απαιτείται ριζικός αναπροσανατολισμός της οικονομικής πολιτικής με δίδυμους μεσοπρόθεσμους στόχους, όπως δίδυμες είναι και οι αιτίες που μας οδήγησαν στην κρίση: Αφενός, διατηρήσιμη και συνεχής δημοσιονομική προσαρμογή και, παράλληλα, μια πολιτική διαρθρωτικών αλλαγών που θα βελτιώνουν σταθερά την ανταγωνιστικότητα.

2ον. Το δεύτερο ζήτημα αφορά τον εξαιρετικά επείγοντα χαρακτήρα των αλλαγών που απαιτούνται. Τα μεγάλα προβλήματα που διστάσαμε να αντιμετωπίσουμε στο παρελθόν είναι τώρα μπροστά μας και το κόστος της αδράνειας όχι μόνο πολλαπλασιάζεται, αλλά και διαχέεται σε ολόκληρη την ελληνική οικονομία και την κοινωνία.

3ον. Το τρίτο και ίσως το κρισιμότερο θέμα στο οποίο θέλω να σταθώ είναι οι ιστορικές ευθύνες που πρέπει να αναλάβουμε όλοι μπροστά στη μεγάλη πρόκληση. Η πορεία των επόμενων χρόνων θα προσδιοριστεί σε μεγάλο βαθμό από το στόχο που θα επιλέξουμε. Θέλουμε μια Ελλάδα εγκλωβισμένη σε μια ισορροπία χαμηλών δυνατοτήτων ή μια Ελλάδα σύγχρονη και δυναμική; Σίγουρα δεν μπορούμε πλέον να πορευθούμε με τις συνταγές του παρελθόντος, με προκατασκευασμένες απαντήσεις σε προβλήματα που είτε τίθενται με νέο τρόπο είτε είναι εντελώς καινούργια, με ιδεοληπτικές ερμηνείες της πραγματικότητας, με αγώνα για την προάσπιση των κεκτημένων, με επιδίωξη του μέγιστου κέρδους στο βραχύτερο χρονικό διάστημα, με

επιλεκτική και κατά το δοκούν εφαρμογή θεσμών και νόμων, με άρνηση κάθε προσπάθειας για οικοδόμηση συναίνεσης.

Η κρίση θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία για την πραγματοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων, και όχι απλώς για συζήτηση σχετικά με αυτές, δεδομένου ότι το κόστος ευκαιρίας που θα είχε η μη υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων είναι τεράστιο. Υπάρχουν παραδείγματα επιτυχούς προσαρμογής οικονομιών μετά από βαθιά κρίση, όπως π.χ. εκείνο της Φινλανδίας, που κατάφερε να "μεταλλαχθεί" σε μια οικονομία που στηρίζεται σε κλάδους υψηλής τεχνολογικής έντασης. Στην Ελλάδα, πάντως, η σημερινή κρίση δεν μοιάζει σε τίποτα με όσα γνωρίσαμε μέχρι σήμερα, τουλάχιστον στη μεταπολεμική μας ιστορία. Και βέβαια δε μπορεί να αντιμετωπιστεί με λογικές άλλων εποχών. Όσο πιο γρήγορα το κατανοήσουμε, τόσο πιο εύκολο θα είναι να βρούμε και να ακολουθήσουμε το νήμα που οδηγεί στην έξοδο από την κρίση» (Ομιλία του Διοικητή κ. Γ. Προβόπουλου στην παρουσίαση του βιβλίου του κ. Γιαννίτση «Ανταγωνιστικότητα στην Τεχνολογία στην Ελλάδα, 2010)

Παράλληλα ,στην ομιλία του Ομιλία του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, κ. **Άδωνι Γεωργιάδη**, στην Ολομέλεια της Βουλής, για την “Κύρωση της Συμφωνίας Συνεργασίας στον Τομέα της Επιστήμης και της Τεχνολογίας με τις ΗΠΑ” η Ελλάδα , προσπαθεί να διευρύνει το θεσμικό της πλαίσιο ,και να ανοίξει την χώρα σε υποψήφιες εταιρίες-κολοσσούς στην παγκόσμια αγορά ,για την άμεση επένδυση πολλών εκατομμυρίων ευρώ στην χώρα , μέσω της τεχνολογίας,, της επιστήμης κ.α. .

Όπως αναφέρει ο κ. Υπουργός : “ Η πρώτη και κυριότερη, που χωρίς να έχουμε βγει από τη λίστα 301 δεν θα μπορούσαμε να είμαστε, γιατί δεν θα μπορούσε καν η εταιρεία αυτή να μας βάλει στις υποψήφιες χώρες, είναι η εμβληματική επένδυση της Microsoft, φαντάζομαι όλοι την ξέρετε. Ειρήσθω εν παρόδω να πω ότι η επένδυση αυτή προχωρά κανονικά και εντός χρονοδιαγράμματος και είμαστε πολύ ευχαριστημένοι. Ύψος επένδυσης 1 δισεκατομμύριο ευρώ. Δύο εβδομάδες μετά την ανακοίνωση της επενδύσεως της Microsoft – κάνω μία παρένθεση εδώ, διαγωνιστήκαμε μεταξύ εννέα χωρών και η Ελλάδα επελέγη μεταξύ εννέα συνυποψηφίων χωρών για να κάνει η Microsoft την επένδυση στην Ελλάδα. Και αυτή η επένδυση δεν θα είχε μπορέσει να επιτευχθεί ούτε αν παραμέναμε στην λίστα 301 ούτε αν δεν είχαμε προχωρήσει στην υπογραφή της συμφωνίας που σήμερα κυρώνουμε. Δύο εβδομάδες μετά, ένα άλλος αμερικάνικος κολοσσός στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας, όχι τόσο γνωστός όσο η Microsoft αλλά τόσο γνωστός για όσους γνωρίζουν από υψηλή τεχνολογία, η Digital Realty, εταιρεία κεφαλαιοποίησης άνω των 60 δισεκατομμυρίων δολαρίων, προχώρησε επίσης σε μία πολύ μεγάλη επένδυση ύψους 400 εκατομμυρίων ευρώ πάνω στο Data Center, εξαγοράζοντας την ελληνική εταιρεία Lamda Hellix και ξεκινώντας την κατασκευή ενός γιγαντιαίου data center επίσης στην Ελλάδα. Η Pfizer ήταν η πρώτη μεγάλη επένδυση στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας που κλείστηκε από την Κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη και ανακοινώθηκε στη ΔΕΘ τον Σεπτέμβριο του 2019. Ο όρος για να γίνει αυτή η συμφωνία ήταν να βγει η Ελλάδα από τη λίστα 301, πράγμα το οποίο έγινε.” (Ομιλία του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, κ. **Άδωνι Γεωργιάδη**, στην Ολομέλεια της Βουλής,

για την “Κύρωση της Συμφωνίας Συνεργασίας στον Τομέα της Επιστήμης και της Τεχνολογίας με τις ΗΠΑ”. Ιούνιος, 2021)

1.5.4 Πλεονεκτήματα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα

1) Εμπόδια στην Επιχειρηματικότητα – Barriers to Entrepreneurship:

Στο δείκτη Εμπόδια στην Επιχειρηματικότητα, η Ελλάδα έχει βελτιώσει κατά 6 θέσεις την αξιολόγησή της, και βρίσκεται πλέον από την 26η (2008) στην 20η θέση (2011), κάτω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ για το συγκεκριμένο δείκτη.

2) Ρυθμιστική και Κανονιστική Απλοποίηση - Regulatory and Administrative Opacity:

Στο δείκτη Ρυθμιστική και Κανονιστική Απλοποίηση, η Ελλάδα έχει βελτιώσει κατά 14 θέσεις την αξιολόγησή της, και βρίσκεται πλέον από την 23η (2008) στην 9η θέση (2011), κάτω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ για τον συγκεκριμένο δείκτη.

3) Ρυθμιστικά εμπόδια στο λιανεμπόριο - Regulatory Barriers in Retail Sector:

Στο δείκτη Ρυθμιστικά εμπόδια στο λιανεμπόριο, η Ελλάδα έχει βελτιώσει κατά 6 θέσεις την αξιολόγησή της, και βρίσκεται πλέον από την 27η (2008) στην 21η θέση (2011).

4) Αδειοδοτικοί περιορισμοί στο λιανεμπόριο - Operational Restrictions in Retail Sector:

Στο δείκτη, Αδειοδοτικοί Περιορισμοί στο λιανεμπόριο, η Ελλάδα έχει βελτιώσει κατά 9 θέσεις την αξιολόγησή της, και βρίσκεται πλέον από την 23η (2008) στην 14η (2011) θέση, κάτω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ για το συγκεκριμένο δείκτη.

5) Έλεγχοι τιμών (ανώτερα-κατώτερα περιθώρια κέρδους) - Price Controls in Retail Sector:

Τέλος, στο δείκτη Έλεγχοι τιμών, η Ελλάδα έχει βελτιώσει κατά 11 θέσεις την αξιολόγησή της, και βρίσκεται πλέον από την 20η (2008) στην 9η θέση (2011), κάτω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ για το συγκεκριμένο δείκτη.

Κεφάλαιο 2. Η παρουσία Κινέζων επενδυτών στην Ελλάδα

2.1 Ο κλάδος των ακινήτων

Το κινεζικό ενδιαφέρον για την ελληνική ιδιοκτησία άρχισε να αυξάνεται το 2016, όταν οι αγοραστές από τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου θεώρησαν ότι οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα έχουν τελειώσει. Σύμφωνα με το Enterprise Greece, το 2017 σημειώθηκε αύξηση 33 τοις εκατό στο πρόγραμμα «Golden Visa» σε σύγκριση με εκείνες που εκδόθηκαν ένα χρόνο πριν. Και η τάση αυξανόταν. Έτσι, περισσότεροι Κινέζοι αγοραστές βιάστηκαν. Ο Peter Chang, ο οποίος έχει ζήσει στην Ελλάδα για σχεδόν πέντε δεκαετίες και είναι ο ιδιοκτήτης ενός ταξιδιωτικού πρακτορείου στην Αθήνα, αναφέρει ότι λαμβάνει μέχρι και 100 αιτήσεις το μήνα από τους υποψήφιους κινέζους αγοραστές ακινήτων αν και στο τέλος, λιγότερο από το 10 τοις εκατό από αυτούς καταλήγουν να υποβάλουν αίτηση για το πρόγραμμα Golden Visa.

Συνεργάζεται με Έλληνες κτηματομεσίτες και βοηθά τους Κινέζους αγοραστές να περιηγηθούν στη διαδικασία. Κανονίζει τα πάντα για αυτούς, από τη διαμονή τους και την ενοικίαση αυτοκινήτου για τα δέιπνα τους και χρεώνει ένα τέλος για την υπηρεσία, την οποία επιστρέφει στους αγοραστές, αν καταλήξουν να αγοράσουν το ακίνητο και αντ' αυτού τους χρεώνει μια προμήθεια. Αν και πιστεύει ότι η θεώρηση διαμονής είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο οι Κινέζοι επενδύουν στην ελληνική ιδιοκτησία συμφωνεί επίσης ότι οι φθηνές τιμές είναι μια σημαντική πτυχή (Tonchev & Davarinou, 2017).

Η παρουσία λοιπόν της Κίνας στην Ελλάδα αυξήθηκε εντυπωσιακά προς το τέλος της οικονομικής κρίσης και αυτό εξαρτήθηκε σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κατάσταση της Ελλάδας και τη σοβαρή δημοσιονομική κατάσταση. Από αυτή την άποψη, η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση και ταιριάζει σε ένα ευρύτερο πρότυπο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους Κινέζους επενδυτές ήταν η πτώση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης της αξίας των εταιρειών, των ακινήτων, των γραφείων, της βιομηχανικής γης και της εργασίας. Αυτό το σενάριο έδωσε στους Κινέζους επενδυτές μεγαλύτερη γνώση του δυναμικού αυτών των χωρών, επιτρέποντάς τους να εντοπίσουν νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες (Van der Putten, 2014).

2.2 Προφίλ των Κινέζων επενδυτών

Η συντριπτική πλειονότητα των κινεζικών επιχειρήσεων που εκπροσωπούνται στην Ελλάδα είναι θυγατρικές μεγάλων κρατικών επιχειρήσεων (SOE). Αυτό ισχύει για την COSCO, η οποία ελέγχεται 100% από την COSCO Shipping (Hong Kong) Ltd, μια κρατική εταιρεία. Η State Grid είναι η μεγαλύτερη εταιρεία ηλεκτρικής ενέργειας στον κόσμο και κατέχει μονοπώλιο στην Κίνα. Ο πυρήνας της επιχείρησής της περιστρέφεται γύρω από την κατασκευή και τη λειτουργία δικτύων ισχύος. Το State Grid ιδρύθηκε το 2002, ως υποπροϊόν της μεταρρύθμισης του τομέα ενέργειας σε τρία στάδια της Κίνας που ξεκίνησε το 1986. Η μεταρρύθμιση διαχώρισε την πρώην State Power Corporation της Κίνας σε δύο εταιρείες

δικτύου, με αποτέλεσμα την εμφάνιση του State Grid. Η εταιρεία διαθέτει πλέον και διαχειρίζεται πέντε περιφερειακές εταιρείες ηλεκτρικού δικτύου και είκοσι τέσσερις εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Shenhua Renewables είναι θυγατρική της Shenhua Group Corp Ltd, του μεγαλύτερου παραγωγού άνθρακα στον κόσμο και ένας από τους μεγαλύτερους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας στην Κίνα. Τον Αύγουστο του 2017, η κινεζική κυβέρνηση ενέκρινε τη συγχώνευση της με την China Guodian Corp., η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλύτερων παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας της Κίνας. Η νέα οντότητα θα είναι η δεύτερη μεγαλύτερη εταιρεία στον κόσμο με έσοδα και η μεγαλύτερη με εγκατεστημένη χωρητικότητα.

Όλες οι άλλες εταιρείες που προωθούν πόρους ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή εκείνες που δραστηριοποιούνται στον τομέα των τηλεπικοινωνιών είναι επίσης κρατικές επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, η China New Era Group Corporation ανήκει στην κρατική εταιρεία China Energy Conservation and Environmental Protection (CECEP) και η YSPI Ltd είναι θυγατρική εταιρεία του κρατικού China Three Gorges Corporation (Tonchev & Davarinou, 2017).

Οι Κινέζοι παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση στην αγορά των αθηναϊκών ακινήτων. Το Reuters ανέφερε ότι χιλιάδες Κινέζοι πολίτες έρχονται στην Ελλάδα κάθε εβδομάδα για να αγοράσουν ένα ακίνητο. Οι κτηματομεσίτες έρχονται κατευθείαν στο αεροδρόμιο για να συναντήσουν πιθανούς πελάτες. Στην Αθήνα, υπάρχει η Real Estate Association, η οποία επιβεβαιώνει ότι σήμερα, το μεγαλύτερο μέρος των πελατών είναι αλλοδαποί και συγκεκριμένα Κινέζοι.

Το αυξημένο ενδιαφέρον των πολιτών της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας για ακίνητα στην πρωτεύουσα της Ελλάδας συμβάλλει στην αύξηση της ζήτησης της αγοράς, η οποία στο μέλλον μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερες τιμές. Ειδικοί προβλέπουν ότι η ετήσια ανάπτυξη θα είναι 5-7% στην Αθήνα. Και περίπου ο ίδιος δείκτης θα δείξει και άλλες περιοχές. Η χώρα που βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Βαλκανικής Χερσονήσου προσελκύει Κινέζους σε χαμηλές τιμές. Λόγω της κρίσης (οι συνέπειες της οποίας σταδιακά ισοπεδώνονται) η ακίνητη περιουσία πωλείται σε περίπου 40% φθηνότερα από την αγοραία αξία της.

Τον τελευταίο καιρό υπήρξε μια πτώση στο κινεζικό νόμισμα, το Γιουάν, έναντι του δολαρίου, και η κινεζική κυβέρνηση έχει επίσης θέσει περιορισμούς στις επενδύσεις στο εξωτερικό. Η Ελλάδα έχει πλούσια ιστορία, υπέροχο κλίμα, ανεπτυγμένες υποδομές, τόσο πολλοί άνθρωποι αγοράζουν κατοικίες για μόνιμη κατοικία. Κάποιοι Κινέζοι σχεδιάζουν να μετακινηθούν στο Αιγαίο όταν συνταξιοδοτηθούν (Pareja-Alcaraz, 2017).

Εν μέσω αυξανόμενης ζήτησης για κατοικίες στην Αθήνα, άρχισαν προβλήματα με τους Έλληνες, οι οποίοι νοίκιασαν διαμερίσματα και εξοχικές κατοικίες. Το γεγονός είναι ότι είναι πιο επικερδές για τους ιδιοκτήτες να τα πωλούν, και να μην τα ενοικιάζουν. Οι ιδιοκτήτες άρχισαν να αυξάνουν το ενοίκιο, αναγκάζοντας τους ενοικιαστές να εγκαταλείψουν το ζωτικό χώρο το συντομότερο

δυνατό. Η ζήτηση των Κινέζων επενδυτών για τα ελληνικά ακίνητα εξακολουθεί να είναι ισχυρή και στην πραγματικότητα κορυφώθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης του κορωνοϊού, καθώς η Ελλάδα θεωρείται ασφαλέστερη από άλλες χώρες λόγω του χαμηλού ποσοστού μόλυνσης. Οι έρευνες των Κινέζων αγοραστών στην Ελλάδα το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους αυξήθηκαν κατά 109 τοις εκατό σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2019, και αποτέλεσε την μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ των πέντε χωρών όπου οι Κινέζοι επενδυτές παρουσίασαν αυξημένη ζήτηση.

Η αύξηση του πρώτου τριμήνου στις έρευνες ήταν 75 τοις εκατό στη Γερμανία, ενώ υπήρξε μια αύξηση 48 τοις εκατό στις Ηνωμένες Πολιτείες, δέκα τοις εκατό στο Ηνωμένο Βασίλειο, και επτά τοις εκατό στις Φιλιππίνες.

Αυτή η εξαιρετικά ισχυρή ζήτηση για την ελληνική ιδιοκτησία ήταν στο αποκορύφωμά της κατά το μήνα Φεβρουάριο, όταν μεγάλο μέρος της Κίνας ήταν σε πλήρες lockdown. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ζήτηση ακινήτων στην Ελλάδα μειώθηκε το 2019, το πρώτο τρίμηνο του 2020 καταγράφηκαν τα υψηλότερα επίπεδα ερευνών για κινέζους αγοραστές από το 2018, που ήταν έτος αιχμής για την αγορά ελληνικών ακινήτων από Κινέζους επενδυτές.

Η έκθεση αναφέρει ότι η Ελλάδα κατατάσσεται 12η στην προτίμηση για επενδύσεις σε ακίνητα από κινεζικές εταιρείες. Η δημοτικότητά της οφείλεται στην ταχεία αύξηση των τιμών και τις ισχυρές επιδόσεις της αγοράς, τους ισχυρούς πολιτικούς δεσμούς μεταξύ Αθήνας και Πεκίνο και τις μεγάλης κλίμακας κινεζικές εταιρικές επενδύσεις και τις κρατικές επενδύσεις στην Ελλάδα.

Θεωρείται επίσης ότι οφείλεται στο πολύ προσιτό πρόγραμμα Golden Visa, το οποίο υπόσχεται όχι μόνο πανευρωπαϊκά ταξίδια χωρίς βίζα, αλλά και διαμονή για κινέζους υπηκόους που επενδύουν € 250.000 ή περισσότερα στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία από το Ελληνικό Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, περίπου το 86 τοις εκατό των Golden Visa που εκδόθηκαν σε κύριους αιτούντες κατά τη διάρκεια του 2019 πήγε σε Κινέζους επενδυτές, από μόλις 40 τοις εκατό μόλις πριν από δύο χρόνια (Pareja-Alcaraz, 2017).

Όσον αφορά τον αντίκτυπο της πανδημίας, η Nesheim εξηγεί ότι δεδομένου ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες στην Κίνα έκλεισαν για κάποιο χρονικό διάστημα, οι Κινέζοι αγοραστές δεν μπορούσαν να αποκτήσουν τα έγγραφα που απαιτούνται για την αγορά ακινήτων στην Ελλάδα, αλλά η ζήτηση εξακολουθούσε να είναι ισχυρή.

Μέχρι την παραμονή της αρχικής κινεζικής επιδημίας, η κινεζική ζήτηση για ελληνικές επενδυτικές θεωρήσεις ήταν εξαιρετικά ισχυρή. Ο τρόπος με τον οποίο η Ελλάδα χειρίστηκε την πανδημία του κορωνοϊού είναι αξιοθαύμαστος και ως εκ τούτου η Ελλάδα μπορεί να γίνει μια ακόμη πιο ελκυστική αγορά.

Εάν η χώρα διατηρήσει αυτή την επιτυχία, θα μπορούσε να κερδίσει το μερίδιο αγοράς των κινέζων αγοραστών από χώρες όπως οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες παραδοσιακά προσέλκυσαν περισσότερες κινεζικές επενδύσεις, αλλά οι οποίες ήδη φαίνεται να έχουν αποτύχει στις απαντήσεις τους στην πανδημία.

2.3 Η εφαρμογή του προγράμματος της Golden Visa στην Ελλάδα

Η ελληνική έκρηξη ακινήτων που έχει καταγραφεί τα τελευταία δύο χρόνια συνεχίζει την τάση της, καθώς οι Κινέζοι αγοραστές πολλαπλασιάζονται με μεγάλο ρυθμό. Πολλοί Κινέζοι επενδυτές επωφελούνται από το γενναιόδωρο «Πρόγραμμα της Golden Visa» στην Ελλάδα, το οποίο επιτρέπει σε μη Ε.Ε. την απόκτηση ελληνικής άδειας διαμονής και, κατά συνέπεια, άδειας διαμονής στην ΕΕ. Ο μόνος όρος του σχεδίου είναι ότι τα άτομα πρέπει να επενδύσουν πάνω από € 250.000 (\$ 284.000) σε ελληνική ακίνητη περιουσία.

Ο νόμος λέει ότι «ο αριθμός των ερευνών αγοράς που γίνονται από τους κινέζους καταναλωτές στην ελληνική ιδιοκτησία είναι τώρα περισσότερο από τέσσερις φορές υψηλότερος από ότι ήταν στο τέταρτο τρίμηνο του περασμένου έτους.» Προσθέτει ότι «οι κινεζικές έρευνες αγοράς αυξήθηκαν κατά 137.5 τοις εκατό μόνο στο τρίτο τρίμηνο.»

Αυτή η έκρηξη της ζήτησης από την Κίνα έχει προσελκύσει δικαιολογημένα το ενδιαφέρον πολλών ελληνικών κτηματομεσιτών γραφείων. Η ηπειρωτική Κίνα επένδυσε \$119.7 δισεκατομμύρια στην ελληνική ιδιοκτησία το 2019,» λόγω του προγράμματος της Golden Visa, σημειώνοντας ότι αναμένει την επένδυση αυτό το έτος για να είναι επάνω κατά τρία έως οκτώ τοις εκατό πέρα από εκείνο το επίπεδο. Αυτό θα φέρει τις συνολικές επενδύσεις σε τουλάχιστον 123,3 δισεκατομμύρια δολάρια για το έτος 2020.

Το πρόγραμμα διαμονής της Ελλάδας για επενδύσεις, το οποίο θεσπίστηκε το 2013 και είναι ένα από τα φθηνότερα στην Ευρώπη, έχει δελεάσει χιλιάδες ξένους αγοραστές οι οποίοι, όταν αγοράζουν ακίνητα αξίας τουλάχιστον 250.000 ευρώ (292.625 δολάρια ΗΠΑ), λαμβάνουν πενταετή άδεια διαμονής που επιτρέπει επίσης σε αυτούς και τις οικογένειές τους να ταξιδεύουν ελεύθερα στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης.

Κινέζοι αγοραστές είναι η κορυφαία εθνικότητα που υποβάλλει αίτηση για το λεγόμενο "Golden Visa Program." Σύμφωνα με στοιχεία του Enterprise Greece, μέχρι το τέλος του 2017 η Ελλάδα είχε χορηγήσει 2.305 «χρυσές βίζες». Οι Κινέζοι επενδυτές αποτελούν σχεδόν το ήμισυ του συνόλου των επενδυτών που έχουν λάβει 1.011 θεωρήσεις, ακολουθούμενη από εκείνους από τη Ρωσία (395 θεωρήσεις) και την Τουρκία (222 θεωρήσεις) (Surak, 2020).

Οι υπόλοιπες θεωρήσεις χορηγήθηκαν κυρίως σε υπηκόους των χωρών της Μέσης Ανατολής. Το 70% των επενδυτών αγόρασε ακίνητα στην Αθήνα και τη γύρω περιοχή της Αττικής, όπου η ζήτηση για βραχυπρόθεσμες ενοικιάσεις από διαδικτυακές πλατφόρμες κερδίζει γρήγορα έδαφος και τροφοδοτείται

A. Λυμπερόπουλος

από την ακμάζουσα τουριστική βιομηχανία της Ελλάδας. Πρόκειται για μια επένδυση που δίνει στους ξένους αγοραστές άμεσες και ισχυρές αποδόσεις στα ελληνικά ακίνητά τους.

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία

Στην έρευνα διεξήχθη ποσοτική και ποιοτική ανάλυση ώστε να υπάρξει συλλογή δεδομένων με έγκυρο τρόπο προκειμένου να συγκριθούν οι ανεξάρτητες και εξαρτημένες μεταβλητές που σχετίζονται εννοιολογικά μεταξύ τους και να εξαχθούν πολύτιμα συμπεράσματα σχετικά με το βαθμό ικανοποίησης των Κινέζων επενδυτών.

Αρχικά, στην ποσοτική έρευνα συλλέχθηκε δείγμα 228 Κινέζων επενδυτών όπου αναζητήθηκαν οι αντιλήψεις τους σχετικά με την συμμετοχή τους σε επενδύσεις στην Ελλάδα μέσω της συλλογής ερωτηματολογίων. Με βάση την υπόθεση Creswell και Creswell (2017), η περιστασιακή σχέση μεταξύ των μεταβλητών είναι εφικτή μόνο όταν χρησιμοποιούνται ποσοτικά δεδομένα σε μη πειραματική ερευνητική προσέγγιση συσχέτισης. Επιπλέον, σύμφωνα με τις προτάσεις της Kelley (1999), αυτή η μελέτη περιλαμβάνει αξιολόγηση ειδικών στο θέμα για να προσδιορίσει την αντιπροσωπευτικότητα, την πληρότητα και τη σαφήνεια των ερευνητικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν. Ακολούθησε ποιοτική έρευνα σχετικά με την ανάδειξη των επιμέρους απόψεων 4 Κινέζων επενδυτών, μέσω δειγματοληψίας σκοπιμότητας με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας.

Σκοπός της παρούσης έρευνας ήταν να διερευνήσει την είσοδο των ξένων επενδυτών και συγκεκριμένα των Κινέζων στην οικονομία της Ελλάδας και τον τρόπο αντιμετώπισης τους από το Ελληνικό Δημόσιο και το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο. Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα εξεταστούν είναι τα εξής:

1. Η οικονομική κατάσταση επιδρά ανασχετικά στην ανάπτυξη των επενδύσεων από Κινέζους επενδυτές
2. Η απελευθέρωση του εμπορίου συνεισφέρει στην ανάπτυξη των επενδύσεων
3. Η ωριμότητα της αγοράς επιδρά θετικά στην αύξηση της ικανοποίησης των Κινέζων επενδυτών
4. Η πολιτική αξιοπιστία αυξάνει τα επίπεδα επενδύσεων
5. Το θεσμικό πλαίσιο της Ελλάδας ευνοεί τις επενδύσεις ξένων επενδυτών
6. Το πρόγραμμα Golden Visa βοήθησε τους Κινέζους επενδυτές να επεκταθούν επιχειρηματικά στην Ελλάδα
7. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των Κινέζων επενδυτών επηρεάζουν την αντίληψή τους σχετικά με την αποτελεσματικότητα του προγράμματος Golden Visa

3.1 Ερευνητικά εργαλεία

Στα πλαίσια της έρευνας χρησιμοποιήσαμε ποσοτική και ποιοτική έρευνα με κριτήριο την διερεύνηση των αντιλήψεων των ερωτώμενων. Σύμφωνα με τους Dibb et al. (1994), η ποσοτική έρευνα χρησιμοποιείται όταν ο ερευνητής θέλει να ερευνήσει σε βάθος έναν οργανισμό, αλλά και όταν θέλει να έχει μια άποψη από το σύνολό του. Η ποσοτική έρευνα είναι η πλέον κατάλληλη μεθοδολογία για την παρούσα έρευνα, αφού η διερεύνηση ενός προβλήματος δεν είναι ο σκοπός και στόχος της έρευνας, αλλά

η γενίκευση και η καθιέρωση των μεταβλητών που αποτελούν το εξεταζόμενο μοντέλο και η εφαρμογή αυτού (Fitzgerald, 1997).

Στην ποσοτική έρευνα συμμετείχαν 228 Κινέζοι υποψήφιοι επενδυτές και στην ποιοτική έρευνα λάβαμε συνεντεύξεις από τέσσερις Κινέζους ήδη επενδυτές στην Ελλάδα. Στην μέθοδο δειγματοληψίας για την ποσοτική έρευνα χρησιμοποιήθηκε δείγμα ευκολίας. Εργαλείο συλλογής δεδομένων στην ποσοτική έρευνα αποτέλεσε το ερωτηματολόγιο ενώ εργαλείο της ποιοτικής έρευνας αποτέλεσαν οι συνεντεύξεις. Στόχος του ερωτηματολογίου, είναι να διερευνήσει αυτά που συμβαίνουν πραγματικά στο χώρο και να διερευνήσει τις αντιλήψεις των υποκειμένων για τα γεγονότα αυτά αλλά κυρίως να διερευνήσει τις αξιολογικές κρίσεις τους. Με λίγα λόγια το ερωτηματολόγιο απευθύνεται στο γνωστικό επίπεδο και για το λόγο αυτό ονομάζεται ερωτηματολόγιο για τη διερεύνηση γεγονότων (Αθανασίου, 2000). Το ερωτηματολόγιο, περιλαμβάνει ερωτήσεις κλειστού. Τα ερωτηματολόγια αναλύθηκαν μέσα από το στατιστικό πρόγραμμα του SPSS.

Η ποιοτική έρευνα έχει ως βασικό σκοπό την κατανόηση του *νοήματος* ενός φαινομένου και όχι την μέτρηση και την στατιστική ανάλυση του. Οι ποιοτικές μέθοδοι έχουν ως βασικό στόχο «τη διερεύνηση των νοημάτων και των αναπαραστάσεων που αποδίδουν τα υποκείμενα σε κοινωνικά φαινόμενα και διαδικασίες» και «στοχεύουν στην περιγραφή, ανάλυση, ερμηνεία και κατανόηση κοινωνικών φαινομένων, καταστάσεων και χαρακτηριστικών κοινωνικών ομάδων απαντώντας κυρίως στα ερωτήματα *πώς και γιατί*». Όταν η έρευνα έχει να κάνει με την μελέτη του *πώς* οι άνθρωποι βιώνουν μία εμπειρία και *ποιες* είναι οι απόψεις τους, όταν κανείς εξερευνά ένα νέο πεδίο όπου οι έννοιες του δεν έχουν κατανοηθεί πλήρως, όταν κανείς εκτιμά αν μια νέα υπηρεσία ή προϊόν είναι εφαρμόσιμα, τότε πρέπει να χρησιμοποιεί την μεθοδολογία της ποιοτικής προσέγγισης (Creswell, 2013).

Για την ανάλυση ποιοτικών αποτελεσμάτων χρησιμοποιήσαμε ανάλυση του περιεχομένου καθώς και στην ορθή αξιολόγηση της συνέντευξης. Τα ερωτήματα που διερευνώνται μέσω της ανάλυσης όπως και η δομή του κάθε ερωτήματος ξεχωριστά, αποτελούν την κύρια βάση των επιχειρημάτων ως προς την εύρεση του αποτελέσματος. Μέσω της ανάλυσης, προκύπτουν παρακλάδια, βασισόμενα, σε νέα δεδομένα τα οποία σχετίζονται με το βασικό ερώτημα. Οι μονάδες ανάλυσης, περιλαμβάνουν μονάδες κωδικοποίησης, μονάδες περιεχομένου και μονάδες αξιολόγησης (Mayring, 2015).

Οι κωδικοποιημένες μονάδες ή αλλιώς μονάδες ανάλυσης, βασίζονται στη επιλογή των κύριων και δευτερευόντων στοιχείων, με βασικό στόχο την εστίαση των ποιοτικών αποτελεσμάτων των κύριων ερωτημάτων. Οι μονάδες μεγίστου περιεχομένου οδηγούνται σε μια ολοκληρωμένη απάντηση από μια και μόνο βασική ερώτηση. Η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων βασίζεται, κυρίως, σε κατηγορίες προηγούμενων εμπειρικών ερευνών. Η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων -στο μέτρο του δυνατού για μια ποιοτική έρευνα- βασίζεται στην συλλογή πληροφοριών, οι οποίες προέρχονται από ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα εξειδικευμένων στον κάθε τομέα ξεχωριστά (Cooper & Schindler, 2008).

Για την ποιοτική έρευνα επιλέχθηκε η δειγματοληψία σκοπιμότητας με τη μέθοδο χιονοστιβάδας για την συγκέντρωση 4 ατόμων. Στη συγκεκριμένη μέθοδο ο ερευνητής γνωρίζει κάποιο άτομο που πληροί τις προϋποθέσεις να συμμετέχει στην έρευνα. Το συγκεκριμένο άτομο γνωρίζει στον ερευνητή και άλλα άτομα με τις κατάλληλες προϋποθέσεις για συμμετοχή στην έρευνα, τα οποία του συστήνουν άλλα άτομα κ.ο.κ. Η μέθοδος της χιονοστιβάδας δεν καταλήγει σε αντιπροσωπευτικό δείγμα και ως εκ τούτου τα αποτελέσματα δεν είναι γενικεύσιμα στο σύνολο του πληθυσμού (Creswell, 2013). Ο ερευνητής χρησιμοποιώντας την μέθοδο της χιονοστιβάδας ως δειγματοληπτική μέθοδο, εκμεταλλεύεται ένα μέρος του αρχικού συνόλου των δειγμάτων. Η πρόσβαση, καθώς, και τα στοιχεία που συλλέγει ο ερευνητής μέσω των αρχικών μονάδων που προκύπτουν, οδηγούν σε ένα σύνολο από διαφορετικά μέλη του πληθυσμού, τα οποία περιλαμβάνονται στο αρχικό δείγμα. Ο ρόλος αυτών των στοιχείων είναι σημαντικός καθώς οδηγούν σε ένα άλλο σύνολο και ταυτόχρονα σε ένα ακόμα αποτέλεσμα. Οι συνεντεύξεις ήταν δομημένες. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της δομημένης συνέντευξης είναι ότι ο ερευνητής χρησιμοποιεί αυστηρά δομημένες ερωτήσεις (Παρασκευόπουλος, 1993). Η ανάλυση των συνεντεύξεων υλοποιείται με την ανάλυση περιεχομένου. Οι μονάδες ανάλυσης περιλαμβάνουν μονάδες κωδικοποίησης, μονάδες περιεχομένου και μονάδες αξιολόγησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι έγκυρα δεδομένου ότι η έρευνα βασίζεται σε κατηγορίες που αποκτήθηκαν από μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση προηγούμενης εμπειρικής έρευνας. Τα αποτελέσματα είναι αξιόπιστα - στο μέτρο του δυνατού για ποιοτική έρευνα - καθώς οι πληροφορίες προέρχονται από αντιπροσωπευτικό δείγμα εμπειρογνομόνων στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων (Cooper & Schindler, 2008, σελ. 244-247) και οι συνεντεύξεις αξιολογούνται σύμφωνα σε μια αποδεδειγμένη ακαδημαϊκή ιδέα. Οι πιθανές προκαταλήψεις οφείλονται στην ερμηνεία του ερευνητή των κειμένων συνέντευξης και της ετοιμότητας των συμμετεχόντων να αποκαλύψουν σχετικές πληροφορίες. Οι συνεντεύξεις ήταν δομημένες. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της δομημένης συνέντευξης είναι ότι ο ερευνητής χρησιμοποιεί αυστηρά δομημένες ερωτήσεις (Παρασκευόπουλος, 1993). Στην παρούσα έρευνα οι συνεντεύξεις αποτελούνταν από 7 ερωτήσεις σχετικές με την αγορά ακινήτων στην Ελλάδα και τις επενδύσεις των Κινέζων αγοραστών.

3.2 Κριτήριο Μεθοδολογίας

Στην παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε ποσοτική έρευνα σε συνολικά 228 ερωτώμενους με βασικό κριτήριο την εθνικότητα. Στην συγκεκριμένη έρευνα η εθνικότητα που επιλέχθηκε είναι η Κινεζική καθώς και σαν αντικείμενο έρευνας επιλέχθηκαν οι επενδύσεις γενικότερα και πιο συγκεκριμένα η συμμετοχή των Κινέζων επενδυτών στο πρόγραμμα Golden Visa. Για την ποσοτική έρευνα, χρησιμοποιήσαμε δείγμα ευκολίας.

Η ποσοτική έρευνα, διεξήχθη μέσω συνεντεύξεων από 4 Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα. Το κριτήριο για την επιτέλεση της ποιοτικής έρευνας είναι και πάλι η εθνικότητα και οι επενδύσεις. Για την ποιοτική έρευνα, χρησιμοποιήσαμε την μέθοδο χιονοστιβάδας.

Κεφάλαιο 4. Ανάλυση Αποτελεσμάτων

4.1 Περιγραφή δείγματος

Στην παρούσα ενότητα αναλύονται τα αποτελέσματα της δειγματοληψίας χρησιμοποιώντας εργαλεία περιγραφικής και της επαγωγικής στατιστικής. Η τελευταία αφορά την διμεταβλητή ανάλυση που έχει πραγματοποιηθεί με τον έλεγχο chi square αλλά και την πολυμεταβλητή ανάλυση που αφορά την διερεύνηση της επίδρασης του φύλου και της ηλικίας στις αντιλήψεις των ερωτώμενων.

Πίνακας 1. Κατανομή συχνοτήτων σχετικά με την ηλικία και το φύλο

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ %	
Φύλο	Ανδρας	106	46,5%
	Γυναίκα	122	53,5%
Ηλικία	19-30	54	23,5%
	31-45	77	33,5%
	46-60	54	23,5%
	61+	45	19,6%

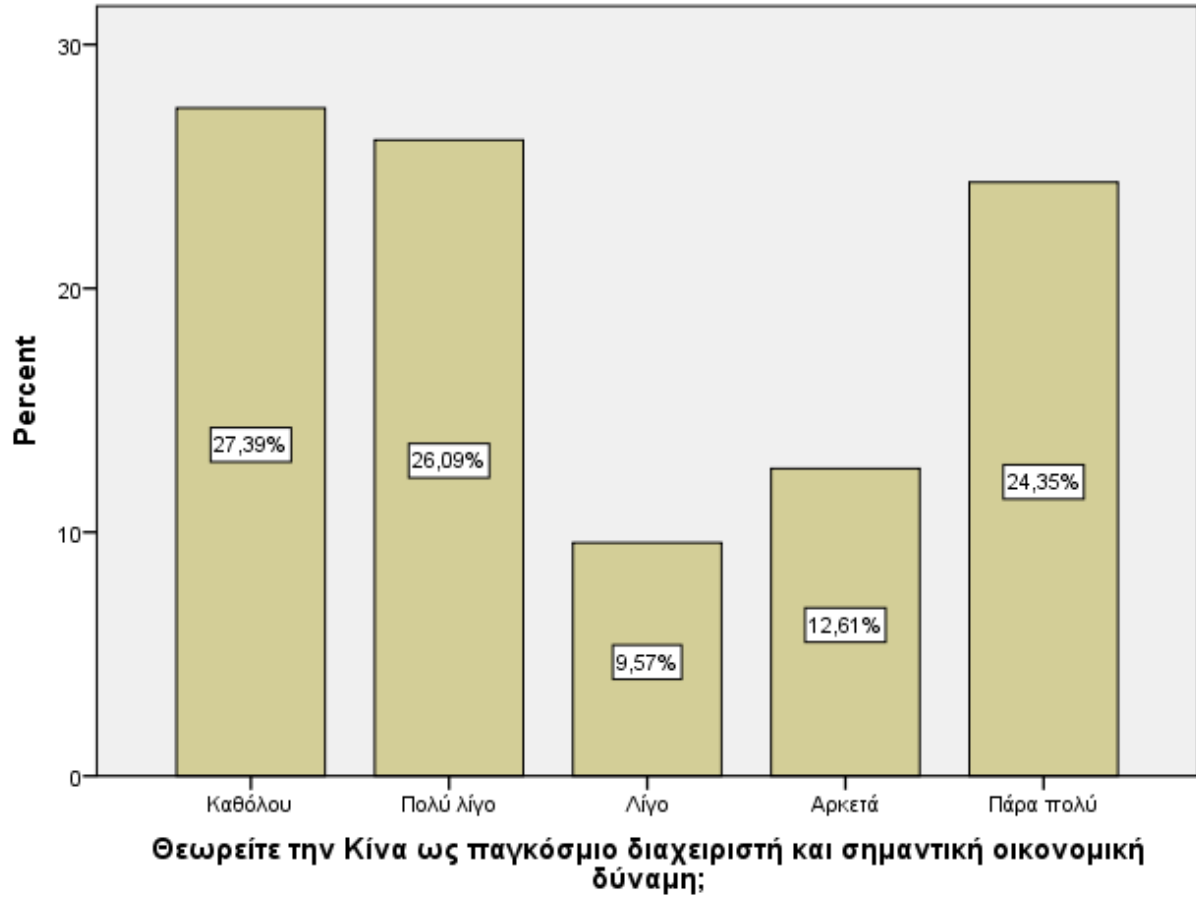
Σύμφωνα με τον πίνακα 1 η αναλογία ανδρών και γυναικών στο δείγμα είναι 46,5% και 53,5% αντίστοιχα. Επιπλέον, το 33,5% του δείγματος είναι ηλικίας από 31 – 45 ετών, το 23,5% του δείγματος είναι ηλικίας από 19 – 30 ετών, το 23,5% του δείγματος είναι ηλικίας από 46 – 60 ετών και το υπόλοιπο 19,6% του δείγματος είναι ηλικίας πάνω από 61 ετών.

4.2 Περιγραφική στατιστική

Στα ραβδογράμματα που ακολουθούν αποτυπώνονται οι αντιλήψεις των Κινέζων επενδυτών σχετικά με την αποτελεσματικότητα του προγράμματος Golden Visa στη Ελλάδα. Πιο αναλυτικά, για την δήλωση: «Θεωρείτε την Κίνα ως παγκόσμιο διαχειριστή και σημαντική οικονομική δύναμη;», στο ραβδόγραμμα 1, το 24,35% θεωρεί ότι η Κίνα είναι σημαντικός παράγοντας σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά το 63,05% θεωρεί την Κίνα από Λίγο έως Καθόλου παγκόσμιο διαχειριστή και οικονομική δύναμη.

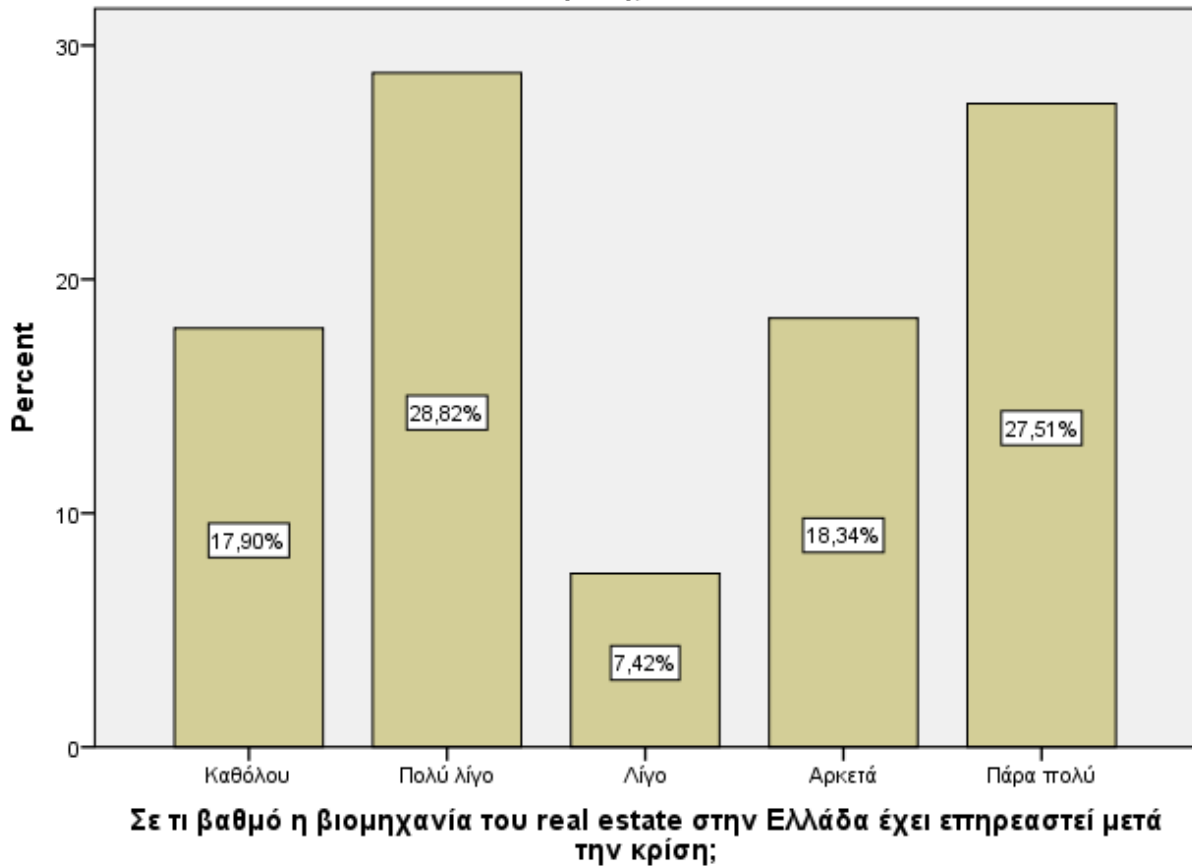
Γράφημα 4.

Θεωρείτε την Κίνα ως παγκόσμιο διαχειριστή και σημαντική οικονομική δύναμη;

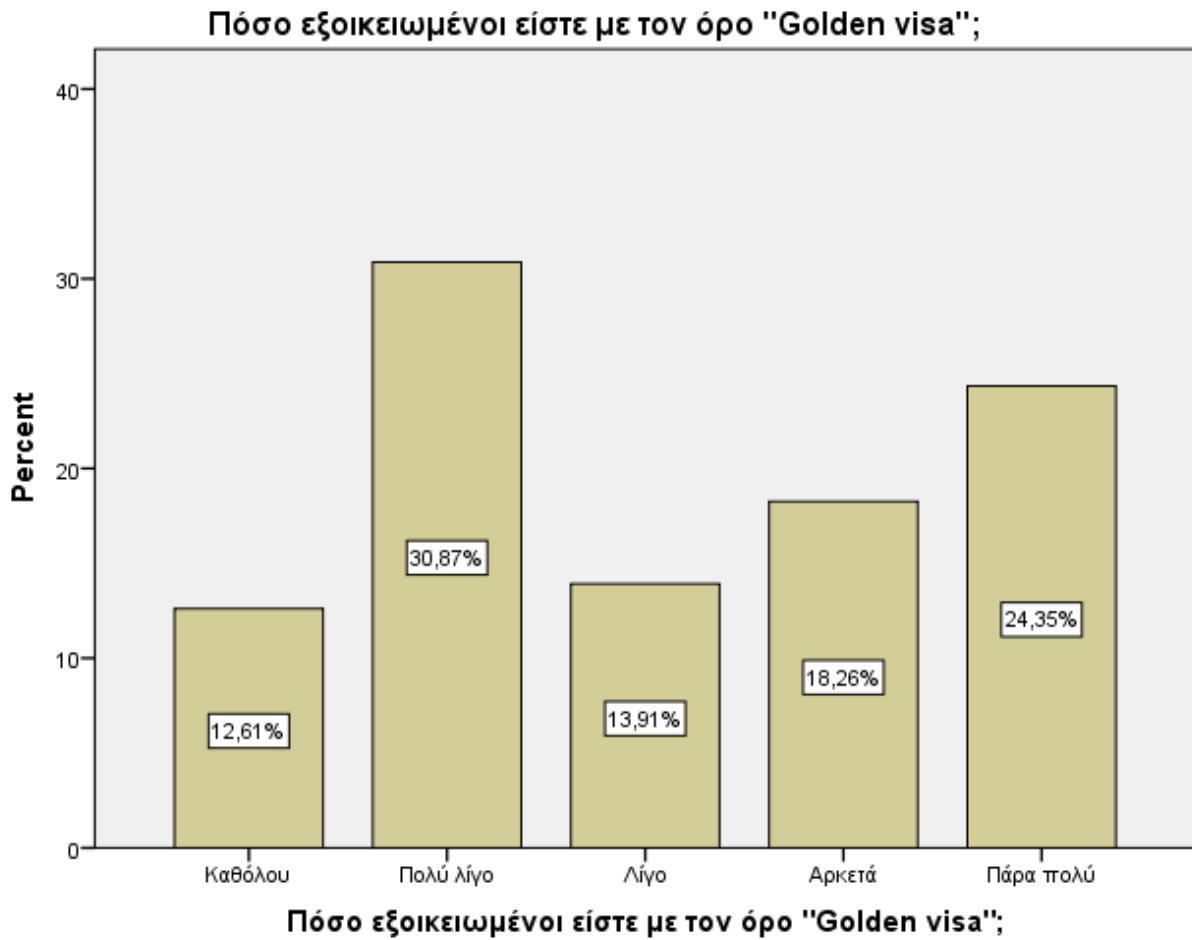
Γράφημα 5.

Σε τι βαθμό η βιομηχανία του real estate στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί μετά την κρίση;

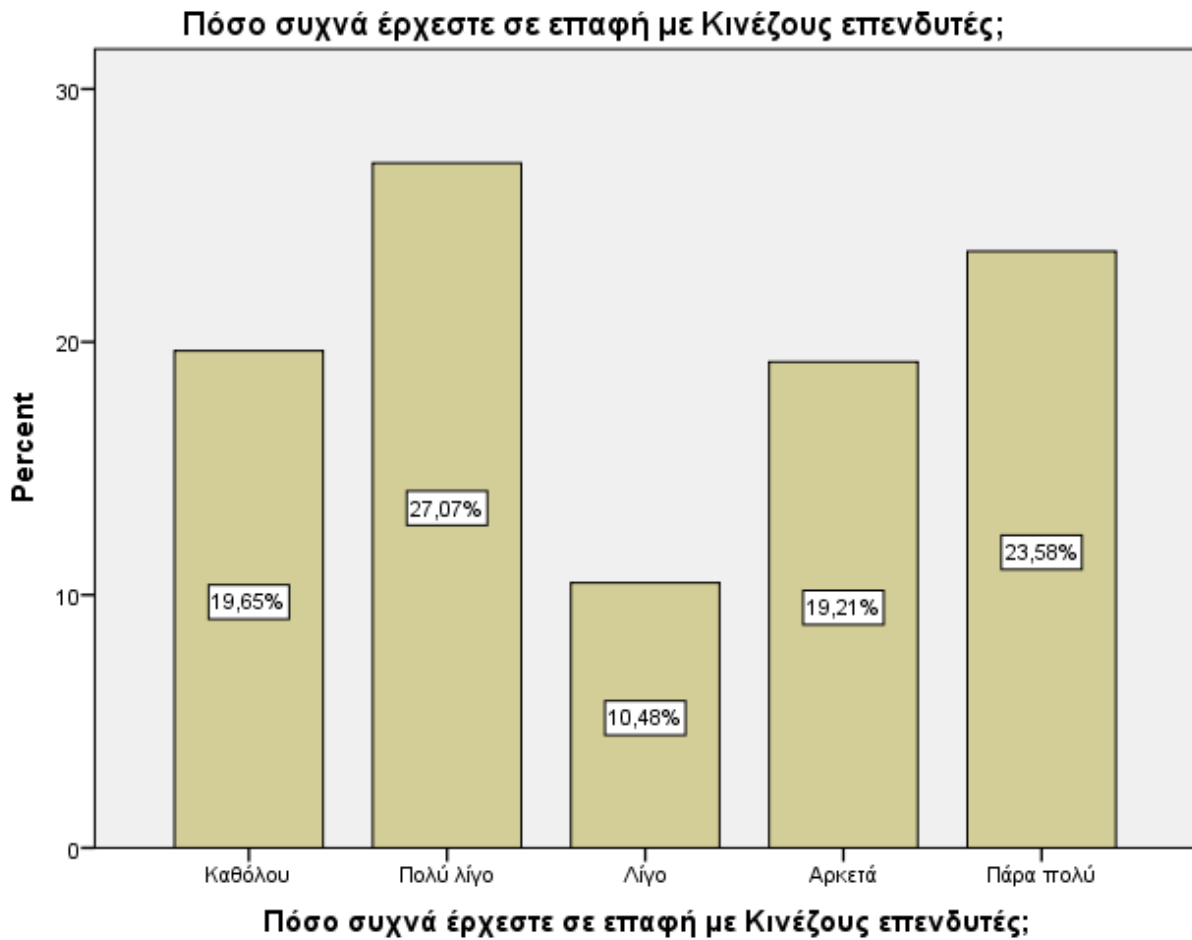
Για την δήλωση: «Σε τι βαθμό η βιομηχανία του real estate στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί μετά την κρίση;» οι αντιλήψεις των Κινέζων επενδυτών δίστανται καθώς το 45,85% θεωρεί ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει πολύ την οικονομία των ακινήτων ενώ το 54,15% θεωρεί ότι η οικονομική κρίση δεν είχε επίδραση στα ακίνητα.

Γράφημα 6.

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 3, το 42,62% του δείγματος θεωρεί ότι είναι εξοικειωμένο με τον όρο «Golden Visa», το 44,78% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 12,61% αναφέρει καθόλου.

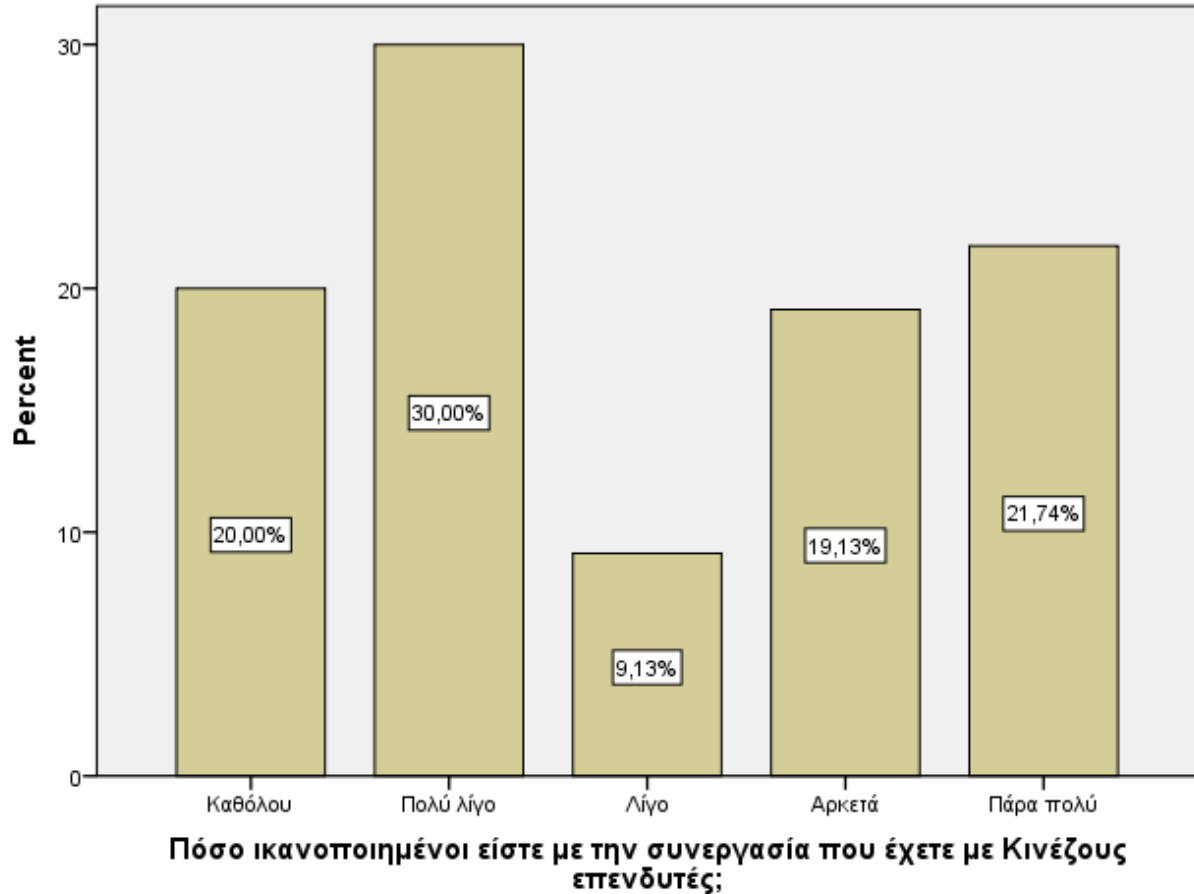
Γράφημα 7.

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 4, το 42,79% του δείγματος αναφέρει ότι τουλάχιστον αρκετά συχνά έρχονται σε επαφή με κινέζους επενδυτές, το 37,55% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 19,65 % αναφέρει καθόλου.

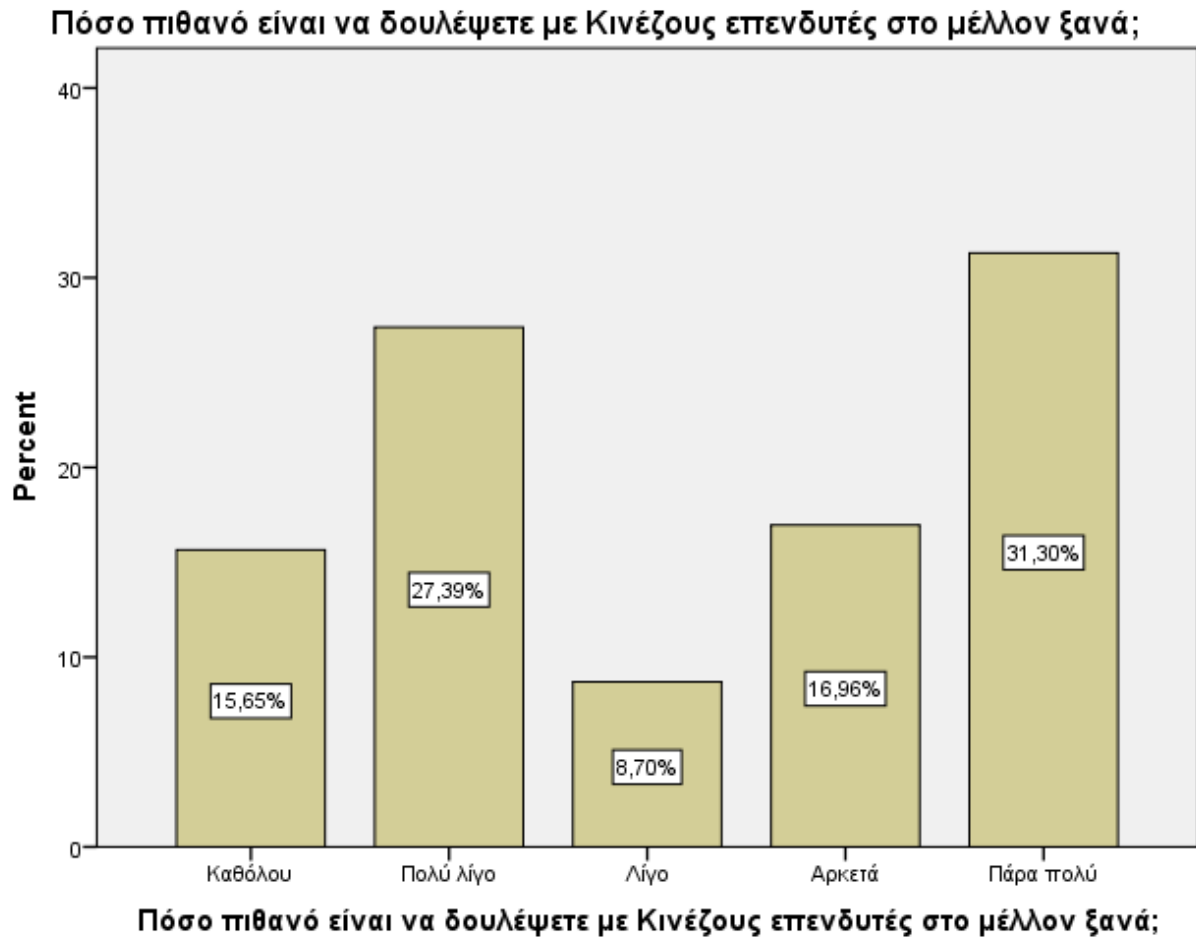
Γράφημα 8.

Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την συνεργασία που έχετε με Κινέζους επενδυτές;

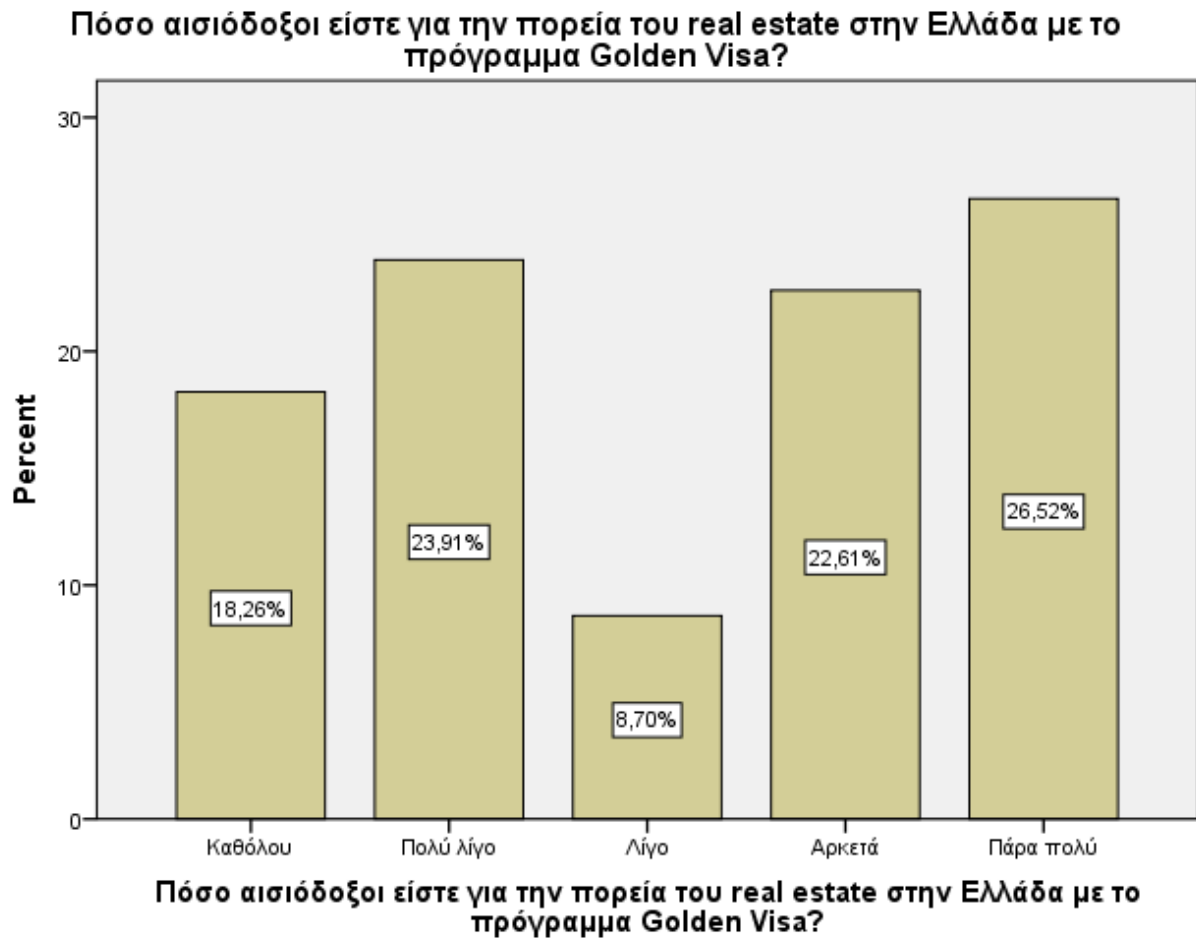
Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 5, το 40,87% του δείγματος θεωρεί ότι τουλάχιστον αρκετά ικανοποιημένοι από την συνεργασία που έχουν με τους Κινέζους επενδυτές, το 39,13% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 20,00% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 9.

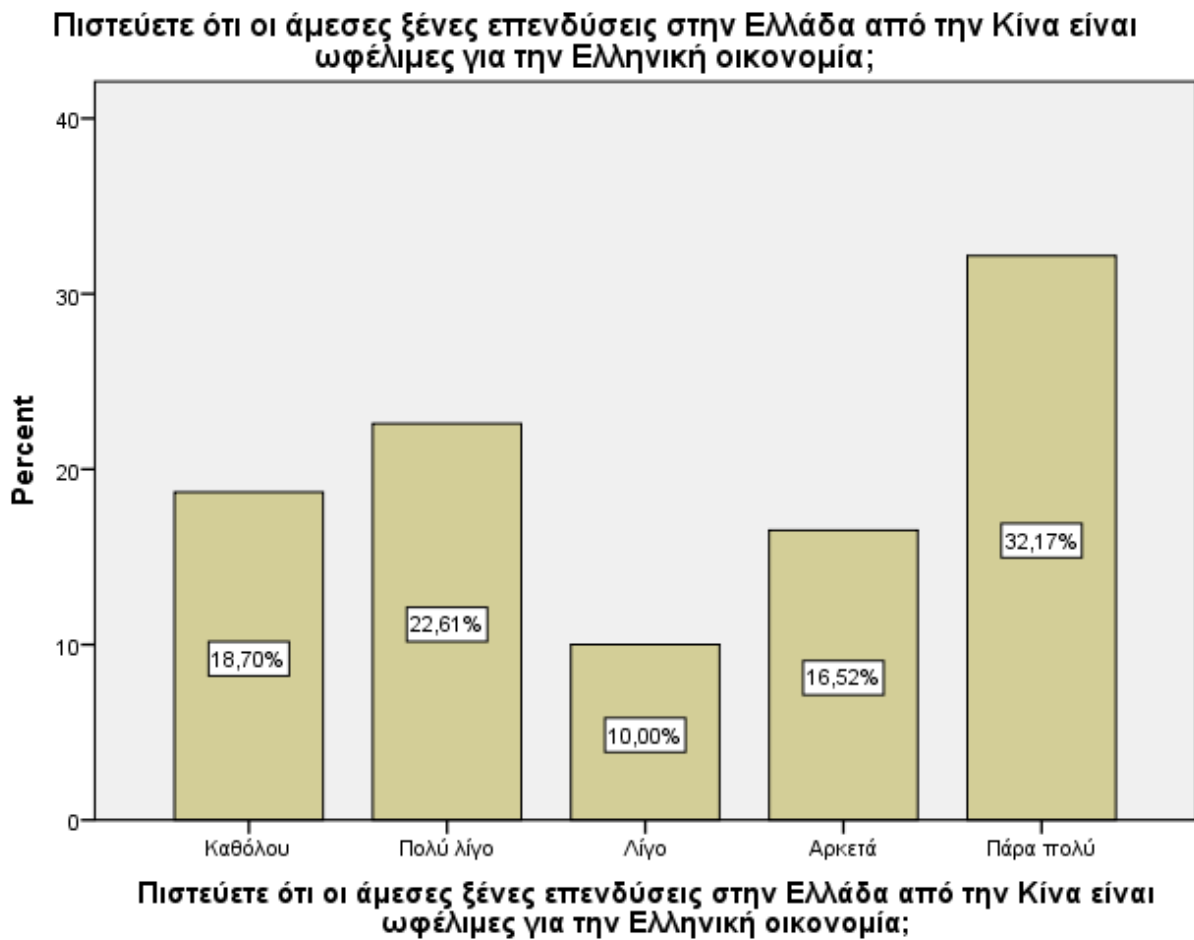
Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 6, το 48,26 % του δείγματος θεωρεί τουλάχιστον αρκετά ότι είναι πιθανό να δουλέψουν με Κινέζους επενδυτές στο μέλλον ξανά, το 36,09% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 15,65% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 10.

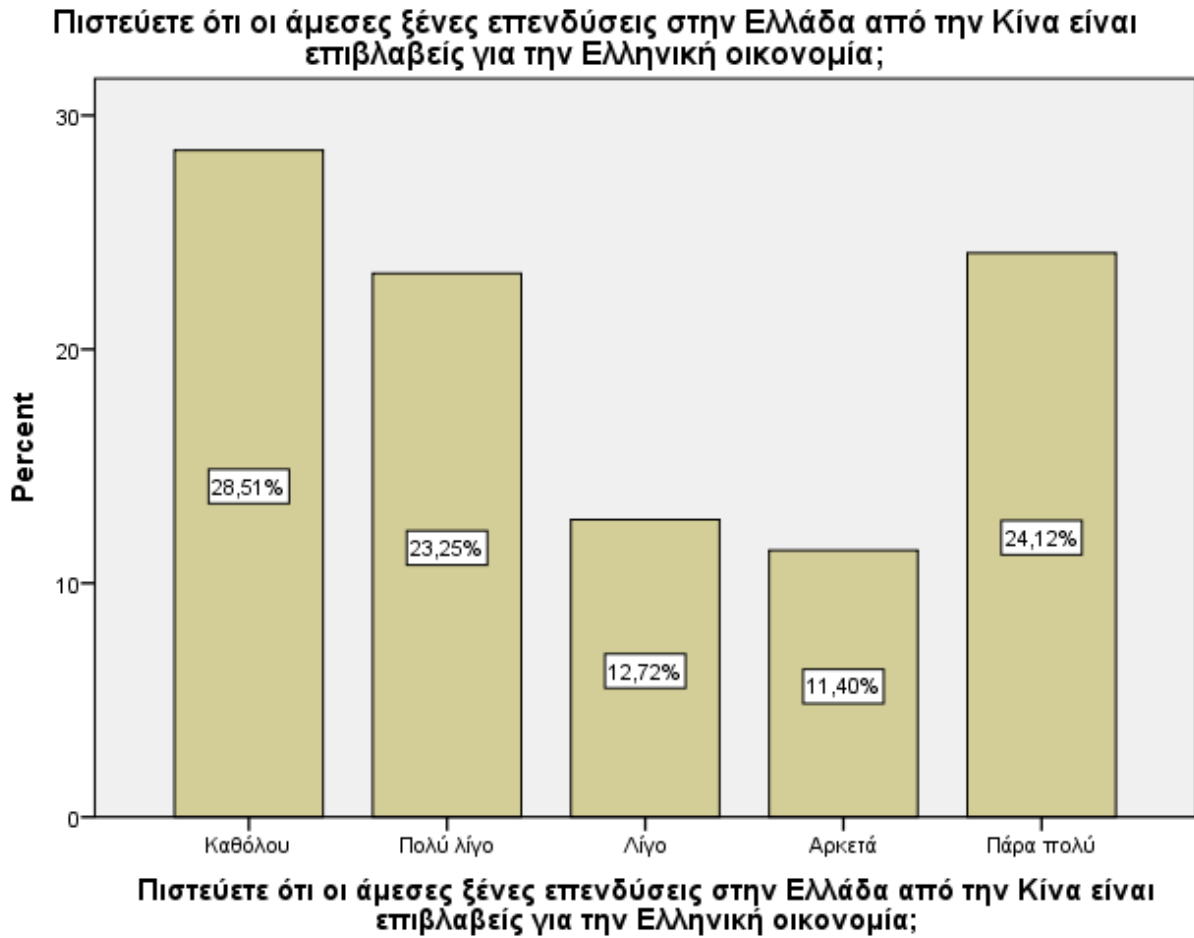
Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 7, το 49,13% του δείγματος είναι τουλάχιστον αρκετά αισιόδοξο για την πορεία του real estate στην Ελλάδα με το πρόγραμμα Golden Visa, το 32,61% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 18,26% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 11.

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 8, το 48,69% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι ωφέλιμες για την Ελληνική οικονομία, το 32,61% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 18,70% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 12.

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 9, το 35,52% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι επιβλαβείς για την Ελληνική οικονομία, το 35,97% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 28,51% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 13.

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 10, το 40,61% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία είναι ωφέλιμη για την Ελλάδα, το 36,68% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 22,71% αναφέρει καθόλου.

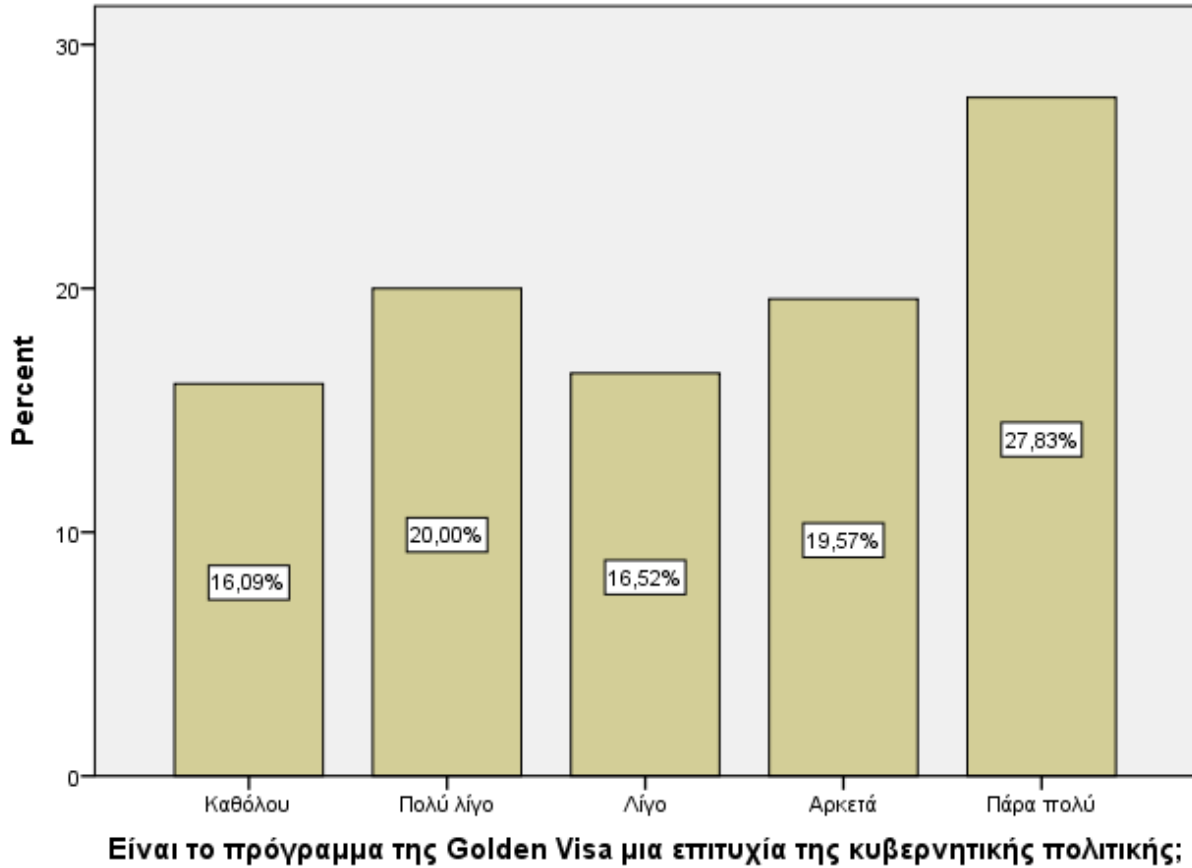
Γράφημα 14.

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 11, το 41,48% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία είναι επιβλαβής για την Ελλάδα, το 36,24% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 22,27% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 15.

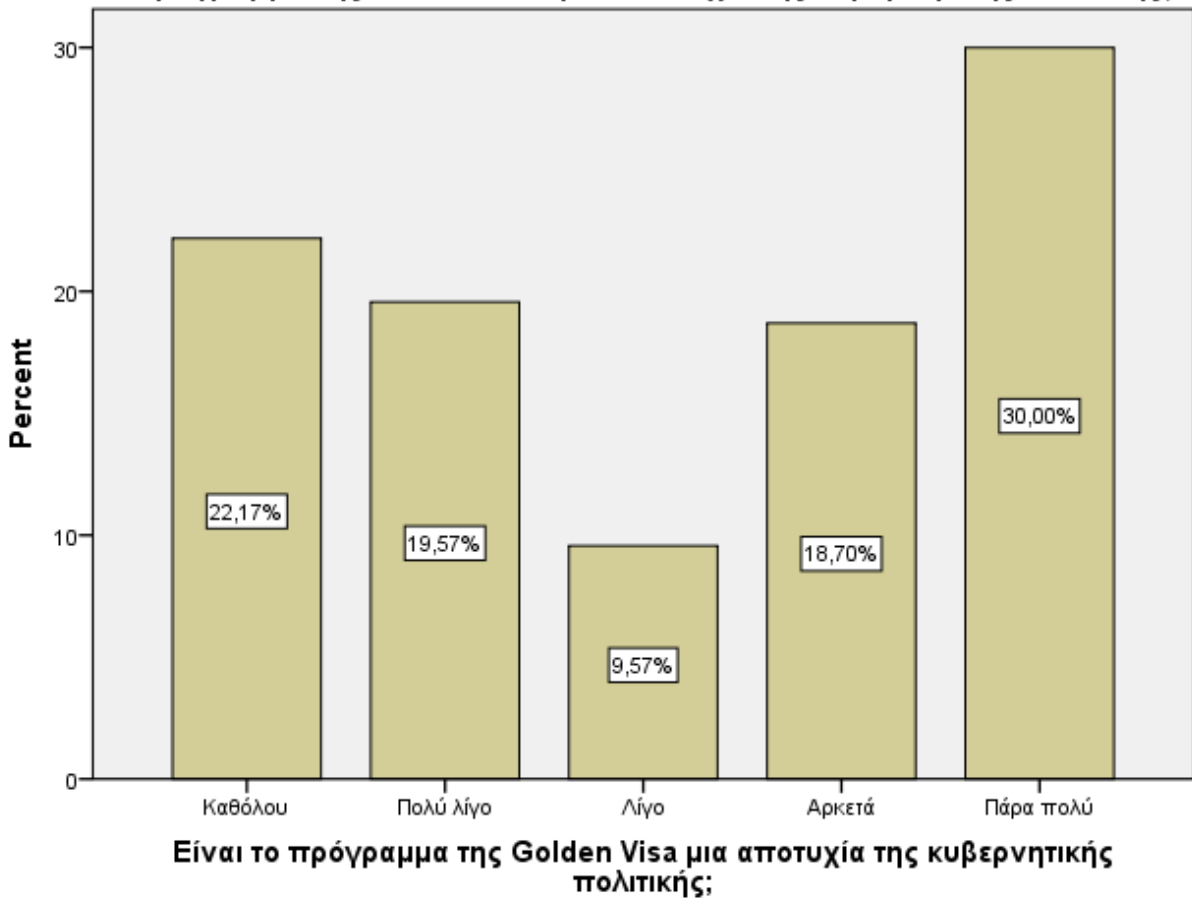
Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια επιτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 12, το 47,40% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι το πρόγραμμα της Golden είναι μια επιτυχία της κυβερνητικής πολιτικής, το 36,52% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 16,09% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 16.

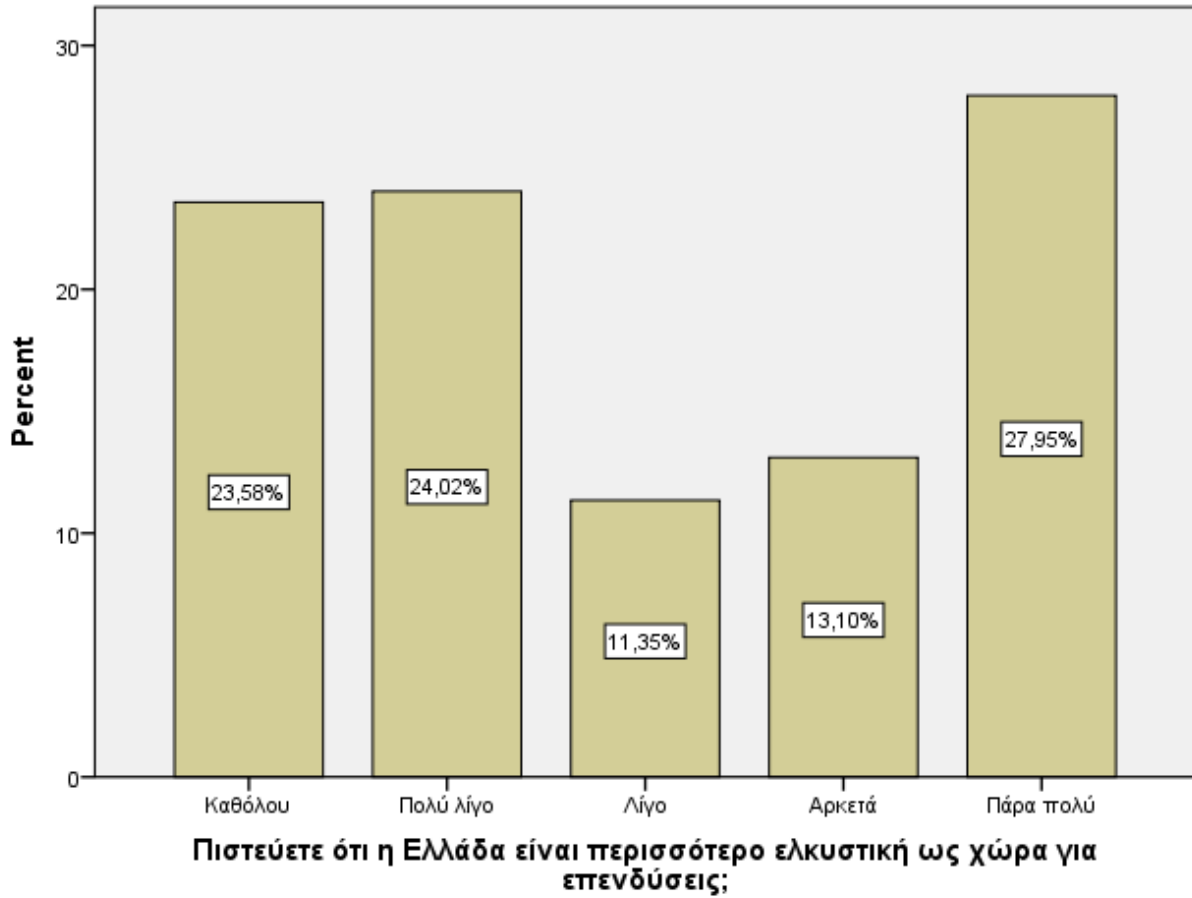
Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια αποτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 13, το 48,70% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι το πρόγραμμα της Golden είναι μια αποτυχία της κυβερνητικής πολιτικής, το 29,14% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 22,17% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 17.

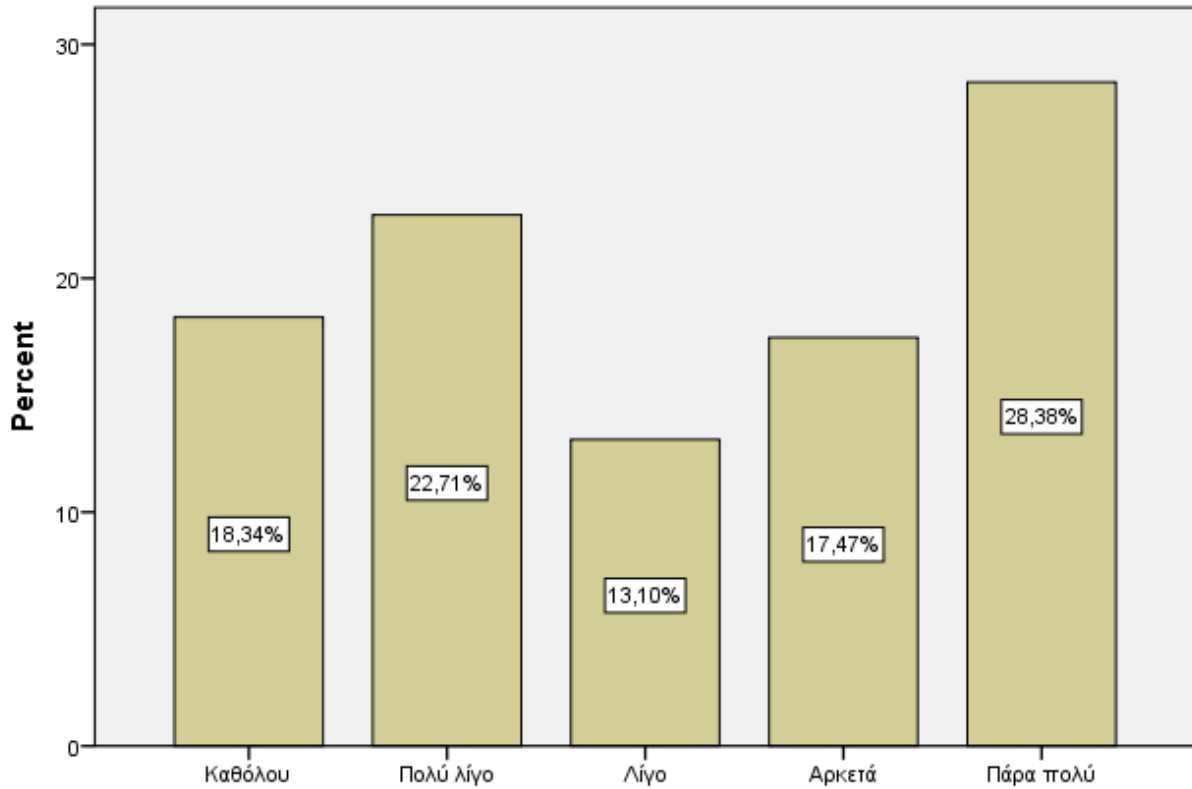
Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι περισσότερο ελκυστική ως χώρα για επενδύσεις;

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 14, το 41,05% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι η Ελλάδα είναι περισσότερο ελκυστική ως χώρα για επενδύσεις, το 35,37% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 23,58% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 18.

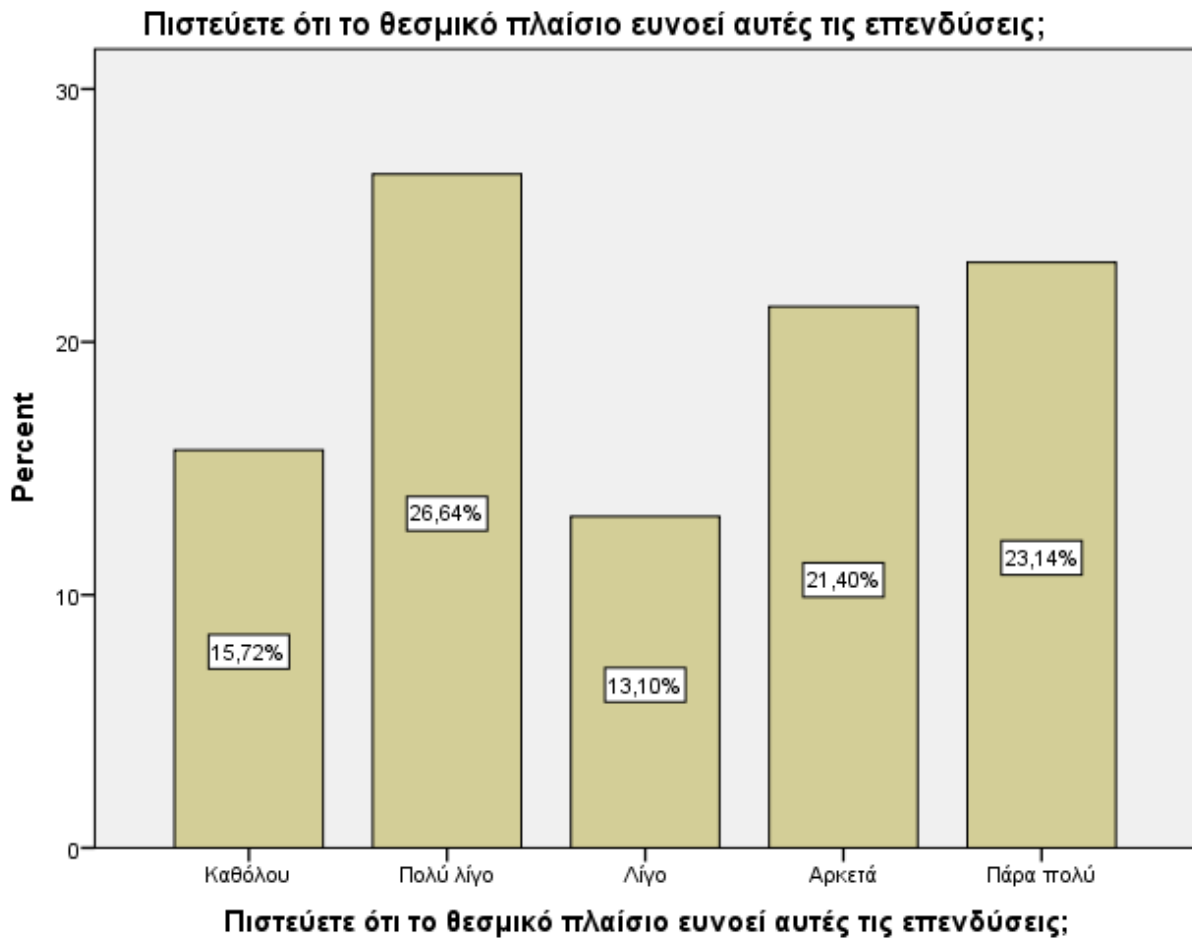
Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι αξιόπιστη έτσι ώστε οι επενδύσεις της Κίνας στην Ελλάδα να αυξηθούν ακόμα περαιτέρω στο τομέα του real estate;

Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι αξιόπιστη έτσι ώστε οι επενδύσεις της Κίνας στην Ελλάδα να αυξηθούν ακόμα περαιτέρω στο τομέα του real estate;

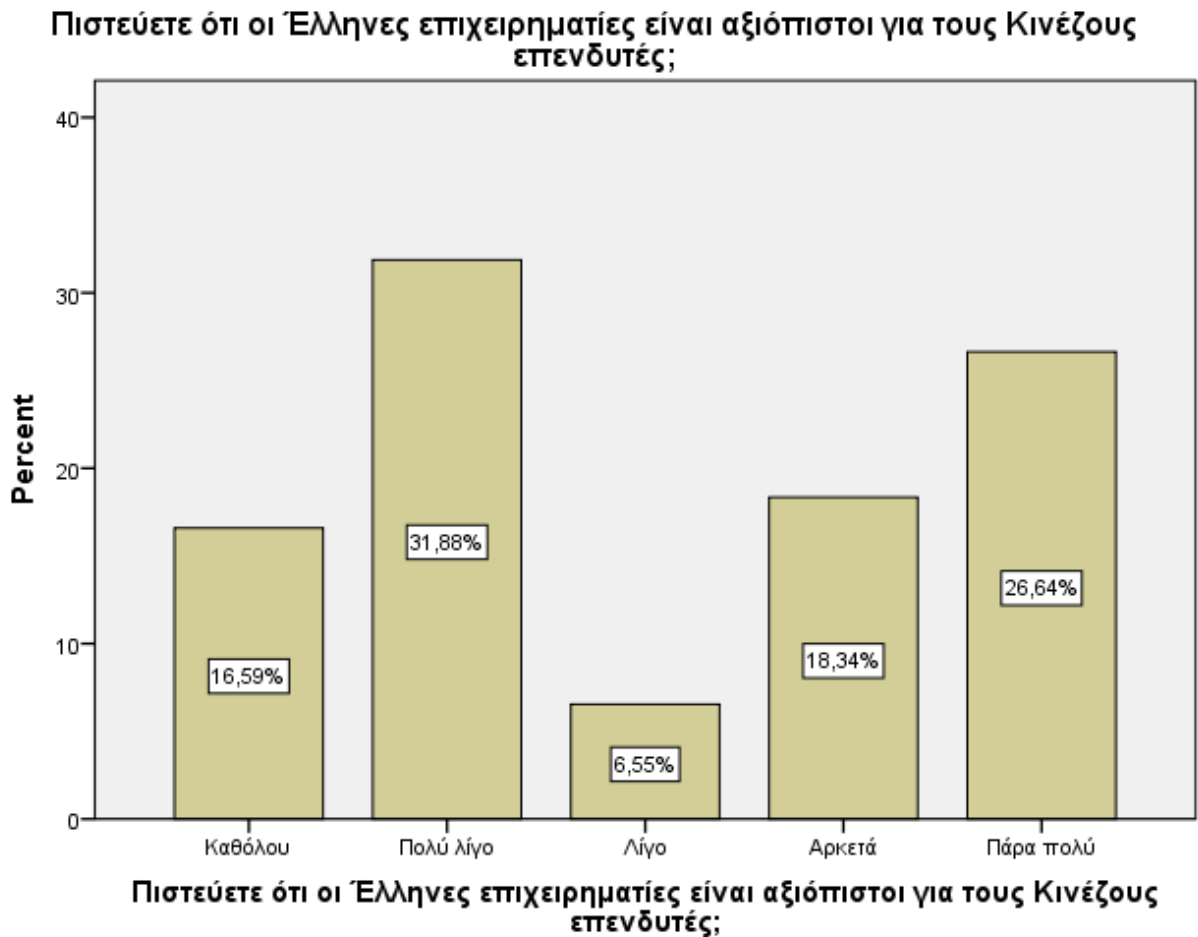
Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 15, το 45,75% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι η Ελλάδα είναι αξιόπιστη έτσι ώστε οι επενδύσεις της Κίνας στην Ελλάδα να αυξηθούν ακόμα περαιτέρω στο τομέα του real estate, το 35,81% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 18,34% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 19.

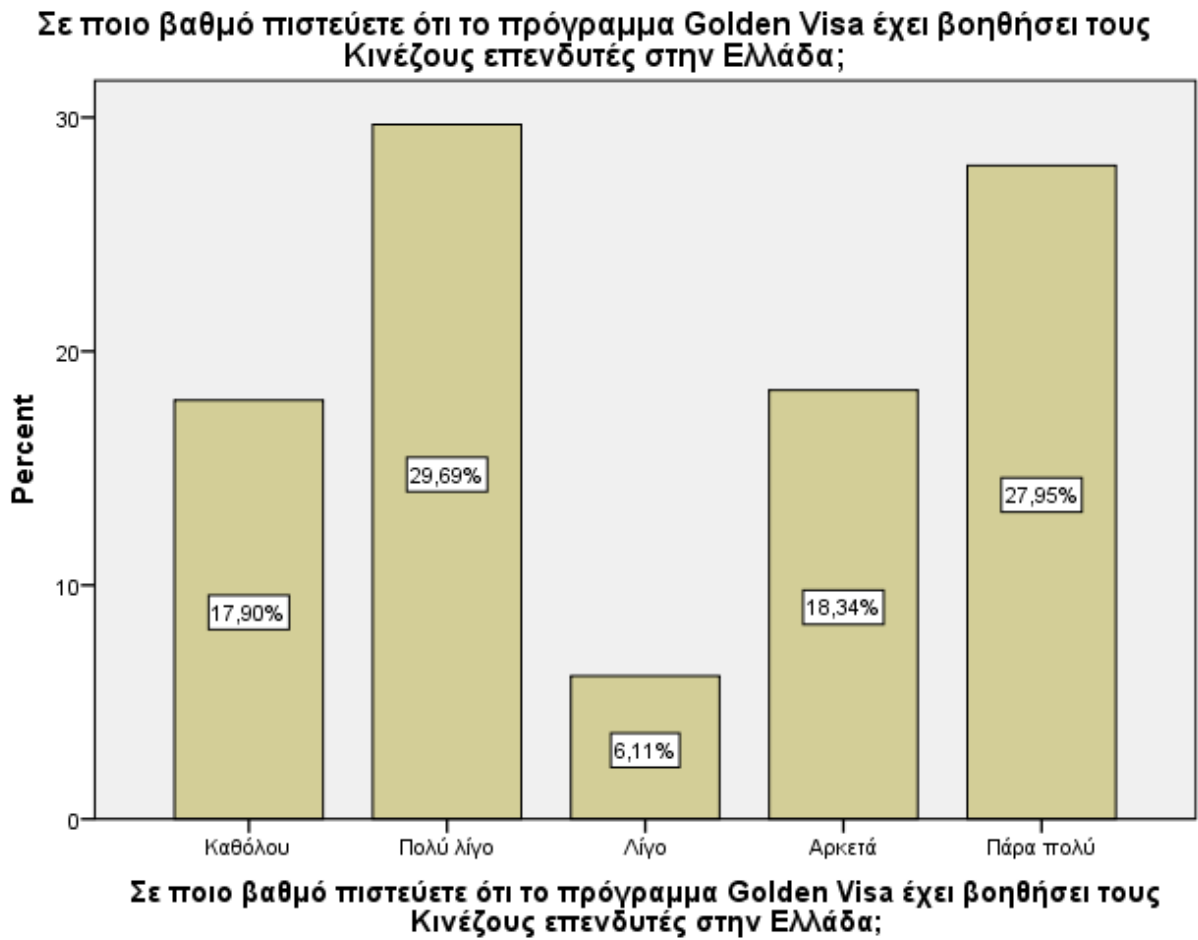
Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 16, το 44,54% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι το θεσμικό πλαίσιο ευνοεί αυτές τις επενδύσεις, το 39,74% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 15,72% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 20.

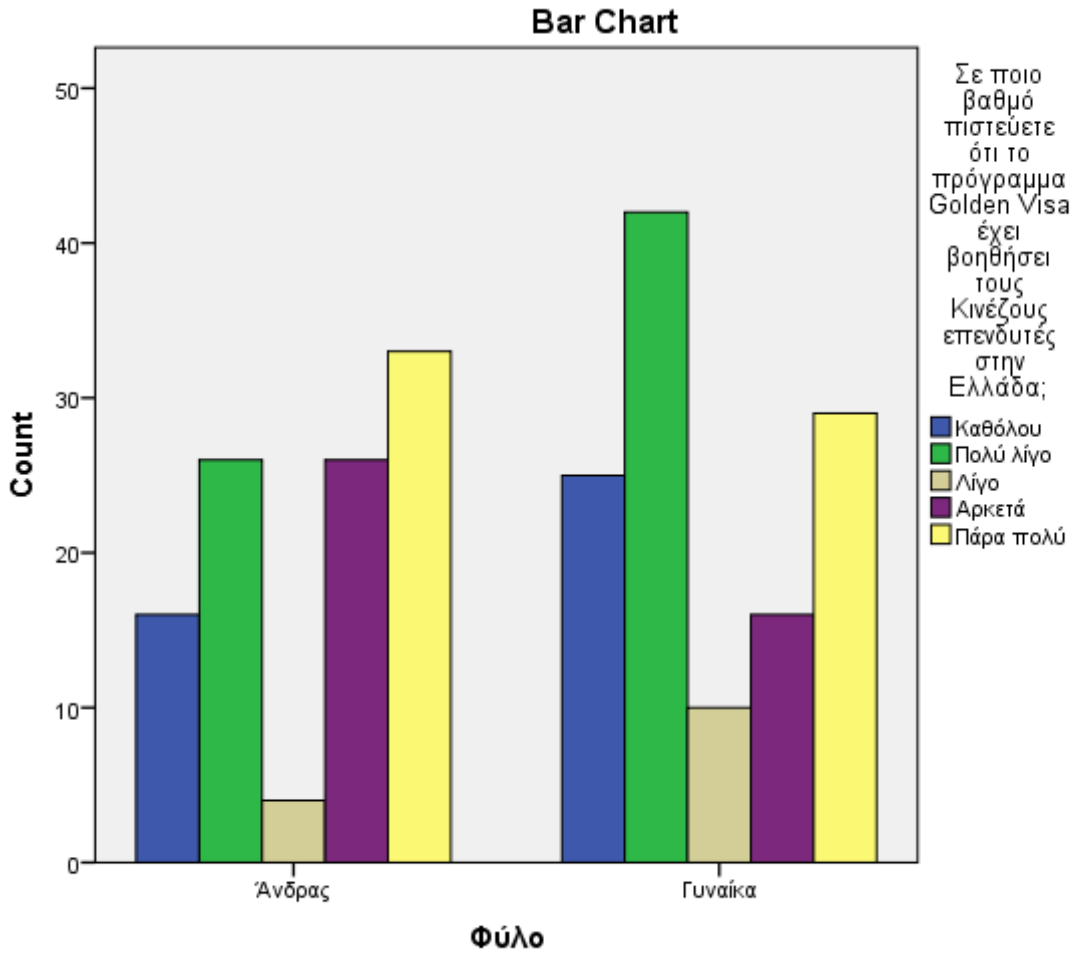
Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 17, το 44,98% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι Έλληνες επιχειρηματίες είναι αξιόπιστοι για τους Κινέζους επενδυτές, το 38,43% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 16,59% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 21.

Σύμφωνα με το ραβδόγραμμα 18, το 46,29% του δείγματος πιστεύει τουλάχιστον αρκετά ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα, το 35,80% αναφέρει σε μικρό βαθμό και το 17,90% αναφέρει καθόλου.

Γράφημα 22. Φύλο & «Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα;»

Συγκεκριμένα, το 56,2% των ανδρών που συμμετείχαν στην έρευνα έναντι του 36,9% των γυναικών, θεωρούν ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τουλάχιστον αρκετά τους Κινέζους επενδυτές στην επιχειρηματική δραστηριοποίησή τους στην Ελλάδα.

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Θεωρείτε την Κίνα ως παγκόσμιο διαχειριστή και σημαντική οικονομική δύναμη;	230	1	5	2,80	1,558
Σε τι βαθμό η βιομηχανία του real estate στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί μετά την κρίση;	229	1	5	3,09	1,513
Πόσο εξοικειωμένοι είστε με τον όρο "Golden Visa";	230	1	5	3,11	1,402
Πόσο συχνά έρχεστε σε επαφή με Κινέζους επενδυτές;	229	1	5	3,00	1,484
Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την συνεργασία που έχετε με Κινέζους επενδυτές;	230	1	5	2,93	1,471
Πόσο πιθανό είναι να δουλέψετε με Κινέζους επενδυτές στο μέλλον ξανά;	230	1	5	3,21	1,513
Πόσο αισιόδοξοι είστε για την πορεία του real estate στην Ελλάδα με το πρόγραμμα Golden Visa?	230	1	5	3,15	1,498
Πιστεύετε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι ωφέλιμες για την Ελληνική οικονομία;	230	1	5	3,21	1,547
Πιστεύετε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι επιβλαβείς για την Ελληνική οικονομία;	228	1	5	2,79	1,556
Είναι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία ωφέλιμη για την Ελλάδα;	229	1	5	2,92	1,514
Είναι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία επιβλαβής για την Ελλάδα;	229	1	5	3,00	1,510
Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια επιτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;	230	1	5	3,23	1,452
Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια αποτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;	230	1	5	3,15	1,568
Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι περισσότερο ελκυστική ως χώρα για επενδύσεις;	229	1	5	2,98	1,563
Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι αξιόπιστη έτσι ώστε οι επενδύσεις της Κίνας στην Ελλάδα να αυξηθούν ακόμα περαιτέρω στο τομέα του real estate;	229	1	5	3,15	1,503
Πιστεύετε ότι το θεσμικό πλαίσιο ευνοεί αυτές τις επενδύσεις;	229	1	5	3,10	1,426
Πιστεύετε ότι οι Έλληνες επιχειρηματίες είναι αξιόπιστοι για τους Κινέζους επενδυτές;	229	1	5	3,07	1,496
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα;	229	1	5	3,09	1,522
Valid N (listwise)	223				

4.3 Επαγωγική στατιστική

Από τον πίνακα 3, το φύλο φαίνεται να συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά με την μεταβλητή: «*Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην επιχειρηματική τους δραστηριοποίηση στην Ελλάδα*» όπου ερευνούμε τη διαφορά που παρατηρείται τους μέσους όρους τους αντίληψης των ανδρών (3,32) και των γυναικών (2,85) όπου οι άνδρες που συμμετέχουν στην έρευνα αντιλαμβάνονται ότι το πρόγραμμα έχει βοηθήσει σημαντικά την δραστηριοποίηση τους στην χώρα, σε σχέση με την αντίληψη των γυναικών που δεν είναι τόσο ενθουσιώδεις.

Πίνακας 2. Βαθμός συμφωνίας για το αν το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα

Ranks				
	Φύλο	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα;	Ανδρας	105	123,87	13006,50
	Γυναίκα	122	105,50	12871,50
	Total	227		

Πίνακας 3. Mann Whitney U Test

Test Statistics ^a	
	Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα;
Mann-Whitney U	5368,500
Wilcoxon W	12871,500
Z	-2,167
Asymp. Sig. (2-tailed)	,030

a. Grouping Variable: Φύλο

Επίσης, εκτελέσαμε τον έλεγχο Anova για να εξετάσουμε αν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στα αποτελέσματα των εξαρτημένων μεταβλητών μεταξύ των ομάδων της ηλικίας. Στον Πίνακα 4, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του ελέγχου μεταξύ των ομάδων ηλικίας (Between Groups) για τις εξαρτημένες μεταβλητές.

Παρατηρούμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική επίδραση των ομάδων της ηλικίας στη μεταβλητή 11 «Αναλαμβάνω καθήκοντα χωρίς να διαθέτω τους απαραίτητους ανθρώπινους πόρους για την ολοκλήρωσή τους» ($F=2.817$, $p=0.041<0.05$).

Πίνακας 4. ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Q1	Θεωρείτε την Κίνα ως παγκόσμιο διαχειριστή και σημαντική οικονομική δύναμη;	2,097	3	,699	,285	,836
Q2	Σε τι βαθμό η βιομηχανία του real estate στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί μετά την κρίση;	1,025	3	,342	,148	,931
Q3	Πόσο εξοικειωμένοι είστε με τον όρο "Golden Visa";	1,392	3	,464	,234	,873
Q4	Πόσο συχνά έρχεστε σε επαφή με Κινέζους επενδυτές;	9,906	3	3,302	1,510	,213
Q5	Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την συνεργασία που έχετε με Κινέζους επενδυτές;	2,694	3	,898	,412	,745
Q6	Πόσο πιθανό είναι να δουλέψετε με Κινέζους επενδυτές στο μέλλον ξανά;	3,034	3	1,011	,439	,725
Q7	Πόσο αισιόδοξοι είστε για την πορεία του real estate στην Ελλάδα με το πρόγραμμα Golden Visa?	21,192	3	7,064	3,242	,023
Q8	Πιστεύετε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι ωφέλιμες για την Ελληνική οικονομία;	10,994	3	3,665	1,542	,204
Q9	Πιστεύετε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι επιβλαβείς για την Ελληνική οικονομία;	1,151	3	,384	,157	,925
Q10	Είναι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία ωφέλιμη για την Ελλάδα;	6,718	3	2,239	,977	,404
Q11	Είναι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία επιβλαβής για την Ελλάδα;	6,339	3	2,113	,926	,429
Q12	Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια επιτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;	5,192	3	1,731	,819	,485
Q13	Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια αποτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;	5,539	3	1,846	,749	,524
Q14	Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι περισσότερο ελκυστική ως χώρα για επενδύσεις;	12,446	3	4,149	1,714	,165
Q15	Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι αξιόπιστη έτσι ώστε οι επενδύσεις της Κίνας στην Ελλάδα να αυξηθούν ακόμα περαιτέρω στο τομέα του real estate;	12,227	3	4,076	1,824	,144
Q16	Πιστεύετε ότι το θεσμικό πλαίσιο ευνοεί αυτές τις επενδύσεις;	2,535	3	,845	,412	,745
Q17	Πιστεύετε ότι οι Έλληνες επιχειρηματίες είναι αξιόπιστοι για τους Κινέζους επενδυτές;	,590	3	,197	,087	,967
Q18	Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα;	10,828	3	3,609	1,569	,198

Ελέγχουμε την ομοιογένεια των διακυμάνσεων που προκύπτει από τον έλεγχο του Levene test δίνει τιμές $F=0.268$, $p=0,605$, και παρατηρείται ότι το φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά με την αντίληψή τους σχετικά με τη χρησιμότητα του προγράμματος Golden Visa στην Ελλάδα και συγκεκριμένα ο έλεγχος $t(225)=2,356$, $p=0.019<0.05$.

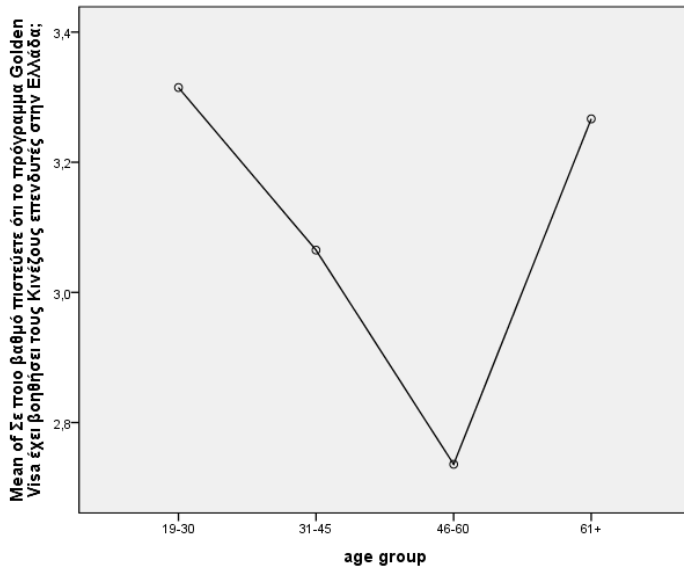
Ο έλεγχος Ανονα κατέληξε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στους μέσους των απαντήσεων μεταξύ των διαφορετικών ηλικιακών ομάδων στην ερώτηση: «**πόσο αισιόδοξοι είστε για την πορεία του real estate στην Ελλάδα με το πρόγραμμα Golden Visa**». Συγκεκριμένα, ο μέσος όρος των απαντήσεων των ανδρών είναι για την ηλικία [19-30]: 3,39, για την ηλικιακή ομάδα [31-45]: 3,19, για την ηλικιακή ομάδα [46-60]: 2,63, και για τις μεγαλύτερες ηλικίες από 61 έτη: 3,42.

Ο έλεγχος Levene=0,903 με $p=0,440$ μας επιτρέπει να συμπεράνουμε ομοιογένεια διακυμάνσεων. Οι διαφορές στους μέσους όρους των ομάδων είναι στατιστικά σημαντικές με $F(3) = 3,242$ $df=3$, $p=0.023$.

Από την post Hoc ανάλυση με το κριτήριο Bonferroni προκύπτει ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στους μέσους όρους των αντιλήψεων της ηλικιακής ομάδας [19-30] (mean=3.39) και της ηλικιακής ομάδας [46-60] (mean=2.63). Όπως φαίνεται οι νεότεροι που συμμετείχαν στην έρευνα είναι πιο αισιόδοξοι ενώ η ηλικιακή ομάδα των [46-60] ετών φαίνεται απογοητευμένη από τη συμμετοχή

A. Λυμπερόπουλος

του προγράμματος Golden Visa στην επιτυχία των δραστηριοτήτων τους. Αυτό φαίνεται και από την απεικόνιση στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Γράφημα 23. Διαφορές στις αντιλήψεις των Κινέζων επενδυτών ως προς την ηλικία τους

Ανάλυση παραγόντων

Το επόμενο βήμα της ανάλυσης αφορά την παραγοντική ανάλυση του συνόλου των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου. Σκοπός της παραγοντικής ανάλυσης είναι η εξέταση των παραγόντων που επηρεάζουν την αντίληψη των συμμετεχόντων ως προς την αποτελεσματικότητα του προγράμματος Golden Visa στην Ελλάδα και που δημιουργούνται από τους ίδιους τους συμμετέχοντες στην έρευνα, μέσα από τις απαντήσεις τους.

Η κύρια ανάλυση που πραγματοποιήθηκε ήταν η ανάλυση κυρίων συνιστωσών (πρώτων παραγόντων) με τη μέθοδο PCA (Principal Components Analysis) και την ορθογώνια περιστροφή των αξόνων (varimax). Σκοπός αυτής την ανάλυσης ήταν η εξέταση της παραγοντικής δομής του ερωτηματολογίου. Ως βασικό κριτήριο για την εξαγωγή παραγόντων ήταν η εμφάνιση ιδιοτιμών (eigenvalues) μεγαλύτερων της μονάδας και τιμών μεγαλύτερων του 0.30 κατά απόλυτη τιμή στον πίνακα συνάφειας. Ο λόγος για την επιλογή του 0.30 ήταν ότι θεωρείται ως η ελάχιστη τιμή μιας σημαντικής φόρτισης (Αργυροπούλου, 2014).

Τα αριθμητικά αποτελέσματα της ανάλυσης αυτής έδειξαν ότι 8 παράγοντες πληρούν το κριτήριο της ιδιοτιμής (>1). Αυτοί οι παράγοντες εξηγούν αθροιστικά το 63,11% της συνολικής διασποράς των παρατηρήσεων. Από αυτούς επιλέχθηκαν οι 5 πρώτοι που εξηγούν του 41,08% της διασποράς.

Πίνακας 5. Τιμές και ποσοστό ερμηνείας των εξαγόμενων παραγόντων

Παράγοντας	Αρχικές ιδιοτιμές		
	Τιμή	Ποσοστό διασποράς που επεξηγεί	Αθροιστικό ποσοστό διασποράς που επεξηγεί
1	1,834	8,641	8,641
2	1,602	8,313	16,954
3	1,522	8,265	25,219
4	1,480	8,094	33,314
5	1,366	7,770	41,083
6	1,321	7,742	48,826
7	1,200	7,626	56,452
8	1,037	6,667	63,119

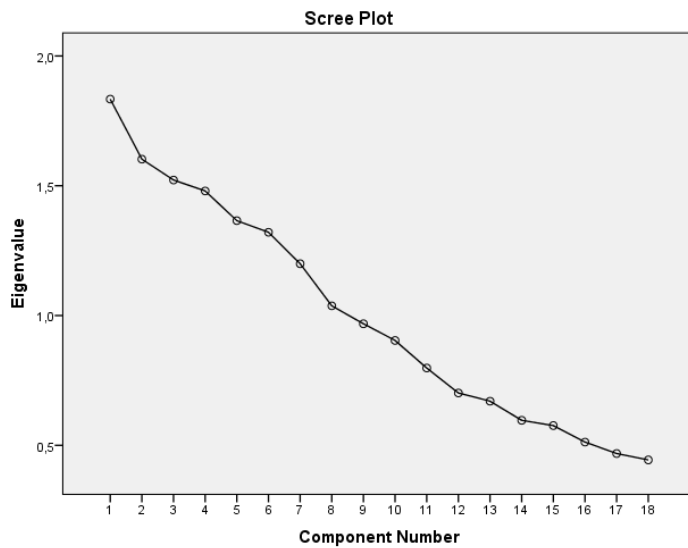
Το στατιστικό Kaiser-Meyer-Olkin είναι 0,593 και μας υποδεικνύει ότι υπάρχουν συσχετίσεις ανάμεσα στα δεδομένα, άρα τα δεδομένα είναι κατάλληλα για παραγοντική ανάλυση. Ο έλεγχος σφαιρικότητας του Bartlett's απορρίπτει τη μηδενική υπόθεση ότι ο πίνακας συσχέτισης είναι ο μοναδικός.

Πίνακας 6. KMO και έλεγχος Bartlett

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,593
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	370,877
	df	153
	Sig.	,000

A. Λυμπερόπουλος

Η παραγοντική ανάλυση των δεδομένων κατέληξε στην ύπαρξη κοινών παραγόντων ανάμεσα στις μεταβλητές και συγκεκριμένα 5 παραγόντων όπως φαίνεται από το screeplot που ακολουθεί:

Γράφημα 24. Scree plot

Πίνακας 7. Ποσοστό συνολικής ερμηνευμένης μεταβλητότητας

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	1,834	10,187	10,187	1,834	10,187	10,187	1,737	9,653	9,653
2	1,602	8,902	19,089	1,602	8,902	19,089	1,556	8,643	18,296
3	1,522	8,456	27,545	1,522	8,456	27,545	1,545	8,583	26,879
4	1,480	8,222	35,767	1,480	8,222	35,767	1,539	8,553	35,432
5	1,366	7,586	43,353	1,366	7,586	43,353	1,426	7,922	43,353
6	1,321	7,338	50,691						
7	1,200	6,664	57,355						
8	1,037	5,763	63,119						
9	,968	5,380	68,498						
10	,904	5,021	73,520						
11	,798	4,433	77,952						
12	,702	3,898	81,850						
13	,670	3,722	85,573						
14	,596	3,313	88,885						
15	,576	3,201	92,086						
16	,512	2,847	94,933						
17	,468	2,602	97,535						
18	,444	2,465	100,000						

Α. Λυμπερόπουλος

Πίνακας 8. Φορτίσεις (loadings) μεγαλύτερες της τιμής 0,3 του πίνακα περιστροφής (rotated) των εξεταζόμενων παραγόντων

	Component				
	Απελευθέρωση εμπορίου	Θεσμικό πλαίσιο	Ωριμότητα αγοράς	Οικονομική κατάσταση	Πολιτική αξιοπιστία
Πόσο συχνά έρχεστε σε επαφή με Κινέζους επενδυτές;	,748	,004	,002	-,076	,052
Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την συνεργασία που έχετε με Κινέζους επενδυτές;	,643	-,068	-,026	,093	-,025
Πόσο εξοικειωμένοι είστε με τον όρο "Golden Visa";	,558	,015	-,098	,010	,064
Πόσο πιθανό είναι να δουλέψετε με Κινέζους επενδυτές στο μέλλον ξανά;	,366	,220	,042	,211	-,113
Είναι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία επιβλαβής για την Ελλάδα;	,324	-,025	,188	,164	,209
Πιστεύετε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι ωφέλιμες για την Ελληνική οικονομία;	-,042	,715	-,141	-,042	-,129
Πόσο αισιόδοξοι είστε για την πορεία του real estate στην Ελλάδα με το πρόγραμμα Golden Visa?	-,055	,673	-,151	,143	,220
Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι αξιόπιστη έτσι ώστε οι επενδύσεις της Κίνας στην Ελλάδα να αυξηθούν ακόμα περαιτέρω στο τομέα του real estate;	,047	,463	,316	,030	-,304
Πιστεύετε ότι το θεσμικό πλαίσιο ευνοεί αυτές τις επενδύσεις;	,114	,436	,073	-,134	,148
Είναι η Κινεζό - Ελληνική οικονομική συνεργασία ωφέλιμη για την Ελλάδα;	-,110	-,083	,705	,071	,053
Πιστεύετε ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα από την Κίνα είναι επιβλαβείς για την Ελληνική οικονομία;	-,125	-,090	,683	-,198	,126
Πιστεύετε ότι η Ελλάδα είναι περισσότερο ελκυστική ως χώρα για επενδύσεις;	-,009	,257	,425	,261	-,370
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι το πρόγραμμα Golden Visa έχει βοηθήσει τους Κινέζους επενδυτές στην Ελλάδα;	,332	,063	,368	,066	,187
Θεωρείτε την Κίνα ως παγκόσμιο διαχειριστή και σημαντική οικονομική δύναμη;	-,017	,004	-,071	,764	,074
Σε τι βαθμό η βιομηχανία του real estate στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί μετά την κρίση;	,140	-,036	,095	,763	-,088
Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια αποτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;	-,030	,190	,109	-,018	,642
Πιστεύετε ότι οι Έλληνες επιχειρηματίες είναι αξιόπιστοι για τους Κινέζους επενδυτές;	,165	,000	,168	-,093	,554
Είναι το πρόγραμμα της Golden Visa μια επιτυχία της κυβερνητικής πολιτικής;	-,163	-,109	-,128	,349	,509

Α. Λυμπερόπουλος

Στον πίνακα 9 παρουσιάζεται ο δείκτης αξιοπιστίας alpha του Cronbach, και ο αριθμός ερωτήσεων, για κάθε νέο παράγοντα. Τα αποτελέσματα αυτά έδειξαν ότι και οι 5 νέοι παράγοντες έχουν οριακή αξιοπιστία.

Πίνακας 9. Αξιοπιστία και βασικά μέτρα θέσης και διασποράς των 5 παραγόμενων κλιμάκων

Παράγοντες	Cronbach's alpha	Αριθμός ερωτήσεων
Απελευθέρωση εμπορίου	0,670	4
Θεσμικό πλαίσιο	0,604	4
Ωριμότητα αγοράς	0,564	4
Οικονομική κατάσταση	0,774	2
Πολιτική αξιοπιστία	0,677	3

A. Λυμπερόπουλος

Η εξέταση των συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών με τη βοήθεια του συντελεστή του spearman παρουσιάζεται στον πίνακα 10 όπου διαπιστώθηκε ότι οι παράγοντες δεν συσχετίζονται μεταξύ τους στατιστικά σημαντικά.

Πίνακας 10. Η ικανοποίηση των επενδυτών

Spearman's rho Correlations

		Απελευθέρωση εμπορίου	Θεσμικό πλαίσιο	Ωριμότητα αγοράς	Οικονομική κατάσταση	Πολιτική αξιοπιστία
Απελευθέρωση εμπορίου	Correlation Coefficient	1,000	,031	,016	,022	-,023
	Sig. (2-tailed)		,648	,807	,743	,735
Θεσμικό πλαίσιο	Correlation Coefficient	,031	1,000	,048	,000	,017
	Sig. (2-tailed)	,648		,475	,995	,796
Ωριμότητα αγοράς	Correlation Coefficient	,016	,048	1,000	,008	,030
	Sig. (2-tailed)	,807	,475		,902	,660
		,223	,223	,223	,223	,223
Οικονομική κατάσταση	Correlation Coefficient	,022	,000	,008	1,000	,015
	Sig. (2-tailed)	,743	,995	,902		,821
Πολιτική αξιοπιστία	Correlation Coefficient	-,023	,017	,030	,015	1,000
	Sig. (2-tailed)	,735	,796	,660	,821	

Ακολούθως εξετάζεται η ικανοποίηση των Κινέζων επενδυτών από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Golden Visa και την επενδυτική τους δραστηριότητα στην Ελλάδα.

Πίνακας 11. Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,654 ^a	,428	,415	1,125

a. Predictors: (Constant), Πολιτική αξιοπιστία , Οικονομική κατάσταση, Ωριμότητα αγοράς, Θεσμικό πλαίσιο, Απελευθέρωση εμπορίου

Πίνακας 12. ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	205,461	5	41,092	32,451	,000 ^b
	Residual	274,781	217	1,266		
	Total	480,242	222			

a. Dependent Variable: Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την συνεργασία που έχετε με Κινέζους επενδυτές;

b. Predictors: (Constant), Πολιτική αξιοπιστία , Οικονομική κατάσταση, Ωριμότητα αγοράς, Θεσμικό πλαίσιο, Απελευθέρωση εμπορίου

Πίνακας 13. Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,942	,075		39,038	,000
	Απελευθέρωση εμπορίου	,793	,076	,539	10,498	,000
	Θεσμικό πλαίσιο	-,250	,076	-,170	-3,309	,001
	Ωριμότητα αγοράς	,439	,076	,299	5,813	,000
	Οικονομική κατάσταση	,118	,076	,080	1,565	,119
	Πολιτική αξιοπιστία	-,166	,076	-,113	-2,203	,029

a. Dependent Variable: Πόσο ικανοποιημένοι είστε με την συνεργασία που έχετε με Κινέζους επενδυτές;

A. Λυμπερόπουλος

Ο συντελεστής προσδιορισμού είναι $R^2=0,428$ και το άθροισμα των τετραγώνων της παλινδρόμησης (480,242) μας δηλώνει ότι το μοντέλο προβλέπει το 42,8% της απόκλισης της μεταβλητής της ικανοποίησης από τη συνεργασία με κινέζους επενδυτές.

Η ικανοποίηση από τη συνεργασία στο σύνολο της (2942) ,φαίνεται από την ανοδική απελευθέρωση εμπορίου (+0,793),με αρνητικό πρόσημο όμως ως προς το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο (- 0,250*).Θετικότητα παρατηρείται στην ωριμότητα της αγοράς(+0,439*) ,καθώς και στην οικονομική κατάσταση (+0,118*).Αρνητική ,τέλος ,αποτυπώνεται η πολιτική αξιοπιστία του κράτους . (-0,166*).*

Σύμφωνα με τα δεδομένα, οι Κινέζοι επενδυτές αντιλαμβάνονται μια αναξιοπιστία του κράτους ως προς την αντιμετώπιση των ξένων επενδυτών με αποτέλεσμα την άμεση επίδραση στο επίπεδο των επενδύσεων. Η παγκόσμια οικονομική κρίση μετά το 2009 καθώς και η κρίση της πανδημίας συνετέλεσαν στην επιδείνωση αυτών των αντιλήψεων. Παράλληλα, ζητήματα όπως η υψηλή φορολογία μαζί με τη φορολογική πολιτική της χώρας καθώς και η πολύπλευρη γραφειοκρατία περιορίζουν την απόδοση των επενδυτικών κινήσεων στην Ελλάδα. Επίσης, παρατηρείται η αρνητική στάση ως προς το θεσμικό πλαίσιο της χώρας καθώς η πολυπλοκότητα των νόμων υπονομεύουν την ασφάλεια του δικαίου και υπάρχει ο κίνδυνος παρερμηνεύσεων. Έτσι, έχει δημιουργηθεί μια αρνητική στάση προσέλκυσης επενδυτικών σχεδίων λόγω της αναξιοπιστίας της χώρας.

Παράλληλα φαίνεται όμως και η θετικότητα στην ανοδική απελευθέρωση του εμπορίου και των επενδύσεων με σκοπό την επιπλέον ανάπτυξη. Σε κάθε περίπτωση η Ελλάδα θα πρέπει να επιταχύνει τις διαδικασίες και να επιτυγχάνει καλύτερη διαχείριση πόρων με την ανάπτυξη πιο αποτελεσματικών τακτικών, για να βελτιώσει το επιχειρηματικό περιβάλλον με την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης και στρατηγικού σχεδιασμού ώστε να επιτύχει την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την προβολή της Ελλάδας στο εξωτερικό. Σύμφωνα με την συνέντευξη του Πρωθυπουργού της χώρας Κ. Μητσοτάκη στο Κινεζικό πρακτορείο Xinhua (*China International Import Expo 2019*), αναφέρει ότι «*Οι κλάδοι στους οποίους θα θέλαμε να δούμε μεγαλύτερη πρόοδο στη συνεργασία μας με την Κίνα συμπεριλαμβάνουν τον αγροτικό τομέα, τις μεταφορές και τις υποδομές, τον τομέα της ναυτιλίας, την ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες, την καινοτομία, την έρευνα και την τεχνολογία και βεβαίως τον τουρισμό*», καθώς και πως η Ελλάδα αποτελεί «*Πυλώνα σταθερότητας*» .

4.4 Αποτελέσματα Ποιοτικής έρευνας

Τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων είναι τα εξής: 4 άντρες ηλικίας 42 έως 53 ετών, εκ των οποίων οι 3 είναι επιχειρηματίες Κινέζοι και ένας ιδιωτικός υπάλληλος Κινέζος. Όλοι είναι έγγαμοι με παιδιά.

4.4.1 Ανάπτυξη Θέματος: Λόγοι αύξησης των επενδύσεων των Κινέζων στην Ελλάδα

Ερώτηση : *«Ποιοι είναι οι λόγοι που έχουν αυξηθεί κατά τη γνώμη σας οι επενδύσεις των Κινέζων στην Ελλάδα, στην αγορά ακινήτων, στο χρηματιστήριο και σε άλλες επιχειρηματικές δράσεις»*

Ο πρώτος ερωτώμενος απάντησε ότι στην Ελλάδα οι τιμές των ακινήτων είναι πιο χαμηλές και ανταγωνιστικές σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Το καθεστώς της Ελλάδας, η Δημοκρατία είναι πιο ευχάριστη σε σχέση με το καθεστώς που επικρατεί την Κίνα.

Ο δεύτερος ερωτώμενος απάντησε ότι λόγω του προγράμματος Golden Visa και της στήριξης από το κινεζικό κράτος έχουν αυξηθεί οι επενδύσεις των Κινέζων στην Ελλάδα, στην αγορά ακινήτων, στο χρηματιστήριο και σε επιχειρηματικές δράσεις. Μέσω της Golden Visa επιτυγχάνεται η εξαγορά ευρωπαϊκής υπηκοότητας με σχετικά μικρό κόστος με την αγορά ακινήτων στον ελλαδικό χώρο ή με τη δημιουργία επιχείρησης.

Ο τρίτος ερωτώμενος θεωρεί πως το βιοτικό επίπεδο της χώρας του είναι πολύ χαμηλό. Το πολιτικό καθεστώς τους περιορίζει αρκετά, σε αντίθεση με την Ελλάδα που έχει Δημοκρατία και προσφέρει καλύτερη ποιότητα ζωής. *«Το να πάρει κάποιος σπίτι στην Ελλάδα είναι μια καλή κίνηση/επένδυση για τη βελτίωση και την ποιότητας της ζωής του».*

Ο τελευταίος ερωτώμενος ανέφερε ότι τα τελευταία 2,5 χρόνια υπάρχει τεράστιο ενδιαφέρον τόσο από την κυβέρνηση της Κίνας όσο και από τους Κινέζους επενδυτές για επενδύσεις στην Ελλάδα και κατ' επέκταση στην Ευρώπη. Οι λόγοι αυτοί είναι πως υπάρχουν πολλές προσδοκίες και ευκαιρίες για επενδύσεις από την πλευρά των Κινέζων στον χώρο του Real estate με βασικότερο σκοπό στην έκδοση VISA και στην μεταπήδηση των Κινέζων επενδυτών από την Ασία στην Ευρώπη σε επενδυτικές δραστηριότητες όπως η Ναυτιλία και το Χρηματιστήριο.

4.4.2 Ο παράγοντας «ελκυστικότητα της χώρας» ως πόλος έλξης Κινέζικων επενδύσεων

Ερώτηση: *«Ποιες τρεις χώρες θεωρείτε κατά τη γνώμη σας τις περισσότερο ελκυστικές για την ανάπτυξη κινεζικών επενδύσεων στην αγορά ακινήτων?»*

Τρεις από τους τέσσερις ερωτώμενους ανέφεραν την Ελλάδα ως πρωταρχική χώρα ελκυστική για επενδύσεις. Αναλυτικά, ο πρώτος ερωτώμενος απάντησε ότι πρώτη χώρα είναι η Ελλάδα η δεύτερη

η Ισπανία και τέλος η Γαλλία. Η Ελλάδα είναι η χώρα που θα επέλεγε να περάσει τις διακοπές του με την οικογένειά του και τους φίλους του.

Ο δεύτερος ερωτώμενος απάντησε ότι πρώτη χώρα είναι η Ελλάδα, δεύτερη η Μάλτα και τρίτη η Κύπρος. Τα χαρακτηριστικά που καθιστούν την Ελλάδα ελκυστική ως χώρα είναι: το χαμηλό κόστος, η εύκολη πρόσβαση των εμπορευμάτων λόγω των πολυάριθμων λιμένων, η γεωγραφική θέση της χώρας και το χαμηλό κόστος εργασίας.

Ο τρίτος απάντησε ότι η πρώτη χώρα είναι η Ελλάδα η δεύτερη το Ηνωμένο Βασίλειο και η τρίτη η Ισπανία. Η Ελλάδα για την οικογένειά του είναι νούμερο ένα στις προτιμήσεις του, γιατί έχει θάλασσα και είναι αρκετά φιλόξενος λαός. Ως προς το οικονομικό κομμάτι μπορεί να έχει ένα αρκετά καλό σπίτι σε καλή τιμή.

Οι Κινέζοι επενδυτές ενημερώνονται από τα αρμόδια γραφεία για το ποια είναι η πιο συμφέρουσα χώρα για να κάνουν τις αγορές τους. Οι κορυφαίες τρεις χώρες που προτείνονται είναι η Τουρκία, η Ουγγαρία και η Ελλάδα λόγω του χαμηλότερου δυνατού budget που απαιτείται για την απόκτηση της Golden Visa. Περίπου το 70% επιλέγει την Ελλάδα ως επενδυτικό προορισμό και αυτό μεταφράζεται σε 2 δις ευρώ, λόγω των σχέσεων των δύο χωρών όπως επίσης και λόγω της γεωγραφικής θέσης της Ελλάδας αλλά και του κλίματος που επικρατεί.

4.4.3 Ο παράγοντας «αξιοπιστία» ως πόλος έλξης Κινέζικων επενδύσεων

Ερώτηση: «Ποια τα χαρακτηριστικά που καθιστούν μια χώρα ελκυστική?»

Ο πρώτος ερωτώμενος απάντησε ότι η Ελλάδα τον τελευταίο καιρό έχει σημειώσει μεγάλη οικονομική ανάπτυξη. Υπάρχουν αρκετά καλά ακίνητα και σε πολύ καλές τιμές. Η Ελλάδα βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει ένα σταθερό νόμισμα.

Ο δεύτερος ερωτώμενος απάντησε ότι τα χαρακτηριστικά που καθιστούν την Ελλάδα ελκυστική ως χώρα είναι η αξιόπιστη συνεργασία μεταξύ Κίνας και Ελλάδας και η συνεργασία ελληνικών και κινεζικών τραπεζών.

Ο τρίτος ερωτώμενος απάντησε ότι η χώρα είναι ελκυστική λόγω της ένταξής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ελληνική οικονομία είναι αρκετά βελτιωμένη, είναι πιο φτηνή ως προς την αγορά ακινήτων και έχει πολύ όμορφα νησιά.

Ο τέταρτος ερωτώμενος απάντησε ότι οι Κινέζοι επενδυτές «γλυκοκοιτάζουν» την Ελλάδα όσον αφορά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Αυτό οφείλεται στη γεωγραφική θέση της Ελλάδας που επιτρέπει την γεωγραφική εκμετάλλευση της και του πλεονεκτήματος της Ελλάδας να ενώνει την Ασία με την Ευρώπη, αποτελώντας την πόρτα εισόδου για την δεύτερη, παρέχοντας τη δυνατότητα ανάπτυξης εμπορικών επενδύσεων. Η ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα, με επενδύσεις σε νησιά, ξενοδοχεία,

εστιατόρια, έχουν αυξημένη ζήτηση. Επίσης, θετικοί παράγοντες είναι το καλό κλίμα, οι ομορφιές της Ελλάδας, η γεωπολιτική θέση της Ελλάδας και η δυνατότητα για την ανανέωση της άδειας διαμονής. Τέλος λόγω της εξωτερικής πολιτικής η Ελλάδα αποτελεί αξιόπιστη χώρα αφού η χορήγηση της Golden Visa από την Ελλάδα δίνει την δυνατότητα στον Κινέζο επενδυτή στην ελεύθερη είσοδο σε 26 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες.

4.4.4 Ο παράγοντας «θεσμικό πλαίσιο» ως πόλος έλξης Κινέζικων επενδύσεων

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του θεσμικού πλαισίου που ευνοούν αυτές τις επενδύσεις η μόνη απάντηση που δόθηκε ήταν ότι μέσω αυτού του προγράμματος γίνεται η απόκτηση της Golden Visa. Επίσης όλο αυτό το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από τη χώρα προς τους πολίτες με πολύ χαμηλό το κόστος επενδύσεων κυρίως στην Ελλάδα.

4.4.5 Πρόγραμμα Golden Visa και επενδύσεις Κινέζικων κεφαλαίων στην Ελλάδα

Ερώτηση: *«Θεωρείτε ότι το πρόγραμμα Golden Visa βοήθησε τις επενδύσεις των Κινέζων επενδυτών στην Ελλάδα»*

Ο πρώτος ερωτώμενος απάντησε ότι το πρόγραμμα βοήθησε στο γεγονός ότι ήρθαν άτομα από το εξωτερικό και αγόρασαν ακίνητα ενισχύοντας μονομερώς την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας. Η Κίνα χρηματοδοτεί τέτοια προγράμματα προς την Ελλάδα και βοηθά ότι το όριο αγοράς ακινήτου στην Ελλάδα είναι πιο χαμηλό από οποιαδήποτε άλλη χώρα.

Ο δεύτερος απάντησε ότι το πρόγραμμα έκανε ευκολότερη την πρόσβαση της Κίνας στο Δυτικό κόσμο και την εξάπλωση του κινεζικού εμπορίου και επιχειρήσεων στον ευρωπαϊκό χώρο.

Ο τρίτος απάντησε ότι το πρόγραμμα βοήθησε αρκετά διότι έφερε Κινέζους να αγοράσουν σπίτια σε χαμηλές τιμές και έτσι εισέρρευσε χρήμα για να τονώσει ακόμα περισσότερο την ελληνική οικονομία.

Η επενδύσεις των Κινέζων αποτελούν σημαντικό παράγοντα ενίσχυσης της Ελληνικής οικονομίας και περαιτέρω του βιοτικού επιπέδου των Ελλήνων. Η παροχή εμπιστοσύνης από τους Κινέζους επενδυτές και η δημιουργία θετικής φήμης για την Ελλάδα αναπτύσσει την πίστη των Κινέζων και δημιουργεί θετικό κλίμα για την περαιτέρω ανάπτυξη των ξένων επενδύσεων.

Ερώτηση: *«Ποια τα πλεονεκτήματα του προγράμματος Golden Visa?»*

Η πρώτη απάντηση που δόθηκε ήταν ότι το πρόγραμμα προσφέρει πολλές επενδυτικές επιλογές εκμετάλλευσης της διεθνούς θέσης που κατέχει η Ελλάδα και ταυτόχρονα της εκμετάλλευσης της ελκυστικότητάς της ως προορισμός. Το πρόγραμμα δίνει τη δυνατότητα για την απομακρυσμένη αγορά

ακινήτου χωρίς φυσική παρουσία. Επίσης, έχει διαμορφωθεί ένα ισχυρό δίκτυο υποστήριξης και πληροφοριών που παρέχει στους Κινέζους επενδυτές πληροφοριακό υλικό σε πολλές γλώσσες. Τέλος, στην Ελλάδα δίδεται η δυνατότητα αγοράς ακινήτου στη χαμηλότερη τιμή αγοράς σε σχέση με άλλες χώρες (250.000 €).

Η επόμενη απάντηση ήταν ότι η Ελλάδα έχει χαμηλότερο κόστος αγοράς ακινήτων συγκριτικά με άλλες χώρες, μπορεί κάποιος να έχει πρόσβαση σε όλες τις χώρες της Ε.Ε, έχει χαμηλό κόστος διαβίωσης, ενώ με την αγορά ακινήτου στην Ελλάδα επιτρέπεται η δημιουργία επιχειρήσεων σε οποιαδήποτε χώρα της Ε.Ε., παρέχοντας την δυνατότητα ανανέωσης μετά από 5 χρόνια άρα δεν χρειάζεται ετήσια ανανέωση.

Σύμφωνα με επόμενο ερωτώμενο, ένα ακόμα πλεονέκτημα είναι η «δυνατότητα διαμονής» και όχι η αναγκαστική διαμονή. Επίσης μπορεί κάποιος να επισκεφτεί μία με δύο φορές το χρόνο ενώ σε άλλες χώρες όπως η Πορτογαλία το θεσμικό πλαίσιο υποχρεώνει τον επενδυτή να παραμείνει στη χώρα 2 έως 3 βδομάδες μετά την αγορά του ακινήτου.

Και η τελευταία απάντηση ήταν ότι οι Κινέζοι επενδυτές βρίσκουν στην Ελλάδα ελκυστικές και επικερδείς ευκαιρίες. Τα πλεονεκτήματα του προγράμματος Golden Visa έχουν καταφέρει: την αύξηση της χρονικής διάρκειας της τουριστικής περιόδου, την προώθηση και διαφήμιση της Ηπειρωτικής Ελλάδας και των νησιών ως προορισμό διακοπών για τους Κινέζους, είναι μια χώρα ασφαλής και δημοφιλής προορισμός τόσο για καλοκαιρινές κυρίως αλλά και χειμερινές διακοπές με την συνεχόμενη ανάπτυξη και κατασκευή σύγχρονων ξενοδοχειακών μονάδων προσελκύοντας περισσότερους επενδυτές.

Ερώτηση: «Ποια τα μειονεκτήματα του προγράμματος Golden Visa?»

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα Golden Visa είναι μια χρονοβόρα διαδικασία η οποία απαιτεί μεγάλο αριθμό εγγράφων και οι διαδικασίες ακολουθούνται με αρκετή γραφειοκρατία.

4.4.6 Παράγοντες που προβληματίζουν και ενθουσιάζουν έναν Κινέζο επενδυτή

Αναφορικά με τους πέντε παράγοντες που προβληματίζουν τον Κινέζο επενδυτή που έρχεται στην Ελλάδα η πρώτη απάντηση ήταν η γραφειοκρατία, η επιλογή κατάλληλης τοποθεσίας για την ίδρυση επιχείρησης, οι φόροι και η γλώσσα. Οι ξένοι επενδυτές βιώνουν άγχος ως προς το άγνωστο περιβάλλον της χώρας, αβεβαιότητα ως προς το άγνωστο και τις συνθήκες που επικρατούν.

Αναφορικά με τους πέντε παράγοντες που ενθουσιάζουν τον Κινέζο επενδυτή που έρχεται στην Ελλάδα ο πρώτος ερωτώμενος απάντησε ότι η Ελλάδα έχει πιο χαμηλές τιμές ακινήτων σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, επίσης έχει ποικιλία ακινήτων. Η οικονομία είναι σταθερή προς ανοδική, το κόστος διαβίωσης είναι χαμηλό. Επιλέγοντας την Ελλάδα, υπάρχει η δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στις άλλες χώρες της ΕΕ καθώς και σε χώρες της Ανατολής. Το κλίμα της χώρας είναι εξαιρετικό, οι ομορφιές του τόπου είναι πολλές και παρέχονται υψηλές γαστρονομικές υπηρεσίες. Το επίπεδο ζωής είναι ποιοτικό και το Δημοκρατικό πολίτευμα επιτρέπει ελευθερία κινήσεων και επιλογών. Γενικότερα,

A. Λυμπερόπουλος

είναι μια χώρα στην οποία υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για επενδύσεις και καινοτομικές επιχειρήσεις.

Κεφάλαιο 5. Συμπεράσματα

Στην παρούσα έρευνα εξετάσαμε τον βαθμό ικανοποίησης των ξένων επενδυτών και συγκεκριμένα των Κινέζων επενδυτών από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Golden Visa στην Ελλάδα. Διεξήγαμε παραγοντική ανάλυση σε 228 Κινέζους επενδυτές άνδρες και γυναίκες με ηλικία από 19 ετών. Επίσης αναζητήσαμε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επενδυτών αυτών με τη διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας μέσω προσωπικών συνεντεύξεων σε 4 Κινέζους επενδυτές.

Στα πορίσματα της έρευνας αναφέρονται στατιστικά σημαντικές διαφορές στην αντίληψη των Κινέζων επιχειρηματιών για την βοήθεια που προσφέρει το πρόγραμμα Golden Visa, ανάλογα με την ηλικία τους. Συγκεκριμένα, οι Κινέζοι επενδυτές που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 46-60 δεν θεωρούν ότι το πρόγραμμα τους έχει βοηθήσει.

Στην παραγοντική ανάλυση που διεξάγαμε⁵ παράγοντες εξηγούν το 43,3% της διακύμανσης. Οι παράγοντες αυτοί είναι: Η απελευθέρωση εμπορίου, το θεσμικό πλαίσιο που επικρατεί στην Ελληνική αγορά, ο βαθμός ωριμότητα της αγοράς, η υπάρχουσα οικονομική κατάσταση και η αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος. Αυτοί είναι οι παράγοντες που κατά την αντίληψη των Κινέζων επενδυτών επηρεάζουν το βαθμό ικανοποίησης τους από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Golden Visa.

Από την ποιοτική έρευνα προέκυψαν πολύτιμα συμπεράσματα ως προς τα πλεονεκτήματα που αναδεικνύουν την Ελλάδα ως πόλο έλξης των Κινέζικων επενδύσεων. Αυτά είναι η γεωπολιτική θέση της Ελλάδας στο σταυροδρόμι Δύσης και Ανατολής, η δυνατότητα που παρέχει στους επενδυτές να επεκταθούν επιχειρηματικά και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το καλό βιοτικό επίπεδο των Ελλήνων παράλληλα με το χαμηλότερο κόστος διαβίωσης. Σημαντικός παράγοντας για τους ξένους επενδυτές είναι το δημοκρατικό πολίτευμα της χώρας, οι ευχάριστες συνθήκες διαβίωσης, οι ευκαιρίες τουρισμού στην Ηπειρωτική και στην νησιωτική Ελλάδα όπου υπάρχει μεγάλη ποικιλία ακινήτων προς επιλογή καθώς και οι πολλές και μεγάλες ευκαιρίες επένδυσης. Ανασχετικοί παράγοντες στην ικανοποίηση των Κινέζων επενδυτών είναι η γραφειοκρατία που επικρατεί και ο μεγάλος αριθμός εγγράφων που απαιτείται καθώς και οι χρονοβόρες διαδικασίες. Επιπρόσθετο άγχος βιώνουν λόγω της γλώσσας και της αβεβαιότητας στο νέο. Η πολιτική ηγεσία της χώρας έχοντας αντιληφθεί τη σημαντικότητα των ξένων επενδύσεων για την οικονομία της χώρας παρέχει εγγυήσεις δημιουργώντας ένα αίσθημα εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας προς τους ξένους επενδυτές, προσελκύοντας τους για μελλοντικές επενδύσεις. Οι τομείς που μπορεί η χώρα να αποκομίσει επιπλέον ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα είναι εστιάζοντας ,

- την γεωργία και τα τρόφιμα,
- τον τουρισμό,
- τη ναυτιλία,

A. Λυμπερόπουλος

- τη τεχνολογία – πληροφορική και επικοινωνία,
- την ενέργεια,
- την ανώτατη εκπαίδευση και
- την υγεία.

Με τους παράγοντες αυτούς η χώρα θα γίνει πιο θελκτική ως προς τις ΑΞΕ ενώ παράλληλα θα δημιουργηθούν θέσεις εργασίας και θα καταπολεμηθεί η ανεργία. Ο παράγοντας γραφειοκρατία θα πρέπει να καταπολεμηθεί όσο το δυνατόν περισσότερο και η ελληνική πολιτική πλευρά θα πρέπει να απλοποιήσει τις διαδικασίες και να κάνει τις κατάλληλες νομοθετικές πρωτοβουλίες έτσι ώστε να απλουστευθεί η διαδικασία συναλλαγής των επενδυτών με το ελληνικό δημόσιο κερδίζοντας έτσι σε χρόνο και κόστος. Η μηχανοργάνωση και η αναβάθμιση των συστημάτων αποτελεί τον βασικό μοχλό για την συνεργασία μεταξύ κράτους και επενδυτών.

Κλείνοντας την παρούσα εργασία, η οποία επιχείρησε να αναλύσει τις άμεσες ξένα επενδύσεις και συγκεκριμένα το ενδιαφέρον των Κινέζων επενδυτών στην Ελλάδα και το πρόγραμμα Golden Visa, είναι σαφές πως λόγω της γεωγραφικής τοποθεσίας της Ελλάδας μαζί με την επίλυση των διαχρονικών εμποδίων που παρουσιάζονται, η χώρα έχει τις βάσεις για την έλευση άμεσων ξένων επενδύσεων σε διαφορετικούς τομείς με αποτέλεσμα τις θετικές προοπτικές που μπορούν να παρουσιαστούν στους Κινέζους επενδυτές. Έτσι ο οικονομικός και αναπτυξιακός τομέας της Ελλάδας θα παρουσιάσει άνοδο και θα επωφεληθεί με την έξοδο της από τη χρόνια οικονομική κρίση και την επάνοδο στο παγκόσμιο επενδυτικό ενδιαφέρον.

5.1 Περιορισμοί

Για την παρούσα έρευνα, ως προς το ποσοτικό κομμάτι της, χρησιμοποιήθηκε δείγμα ευκολίας, το οποίο κρίθηκε ως η πλέον καλύτερη επιλογή, με βάση τον διαθέσιμο χρόνο και κυρίως τον περιορισμό στις μετακινήσεις λόγω της υγειονομικής κρίσης του COVID-19. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να μην υπάρχει η δυνατότητα για μεγάλο αριθμό ερωτηθέντων και έτσι να προκύπτει ένα μικρό, αλλά ικανοποιητικό δείγμα. Επίσης, η έρευνα πραγματοποιήθηκε, μονόπλευρα, με την συμμετοχή αποκλειστικά Κινέζων επενδυτών, για αυτό το λόγο δεν είχαμε μια γενικότερη άποψη όσον αφορά το πρόγραμμα Golden Visa από Έλληνες πολίτες ή υποψήφιους επενδυτές άλλων εθνικοτήτων. Όσον αφορά το ερωτηματολόγιο της έρευνας, αποτελούνταν από ερωτήσεις κλειστού τύπου. Έτσι, οι συμμετέχοντες δεν είχαν τη δυνατότητα καταγραφής διαφορετικών λόγων συμμετοχής, κινήτρων και εμποδίων από τα προτεινόμενα. Ωστόσο, πέρα από τους συγκεκριμένους περιορισμούς, η έρευνα διεξήχθη ομαλά και στο χρονοδιάγραμμα που είχε οριστεί.

5.2 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Συνολικά, η παρούσα έρευνα προσπάθησε να εξετάσει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες των ξένων και συγκεκριμένα των Κινέζων επενδυτών ,επικεντρώνοντας στο πρόγραμμα Golden Visa. Φυσικά, τόσο τα δεδομένα, όσο και οι ερμηνείες που δόθηκαν ενδεχομένως να επηρεάζονται από τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο του νέου κορωνοϊού, ο οποίος ήταν εμφανής κατά την περίοδο συλλογής των δεδομένων. Επιπλέον, λόγω του περιορισμένου αριθμού ερωτηθέντων , δεν είναι δυνατόν να γενικευτούν τα συμπεράσματά της έρευνας, αλλά μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για μελλοντικές έρευνες με μεγαλύτερα δείγματα. Θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμα, για να συνεχιστεί η έρευνα και να αναλυθεί περισσότερο η εξυπηρέτηση ,η αναβάθμιση και η γενικότερη μηχανοργάνωση του Ελληνικού Δημοσίου με σκοπό την προσέλκυση περισσότερων Κινέζων ,αλλά και άλλων εθνικοτήτων επενδυτών και πολυεθνικών εταιριών με σκοπό την εύρεση των κατάλληλων εργαλείων ,έτσι ώστε η Ελλάδα να κερδίζει σε χρόνο και κόστος στον επενδυτικό τομέα .

Βιβλιογραφία

- Alguacil, M., Cuadros, A. and Orts, V. (2010), “Inward FDI and growth: the role of macroeconomic and institutional environment”, <http://www.etsg.org/ETSG2010/papers/alguacil.pdf> [Accessed 9-3-2020]
- Asiedu, E. (2002). On the determinants of foreign direct investment to developing countries: is Africa different?. *World development*, 30(1), pp.107-119.
- Bellak, C., Damijan J. and Leibrecht, M. (2009), “Infrastructure endowment and corporate income taxes as determinants of Foreign Direct Investment in Central and Eastern European Countries”, *The World Economy*, 32(2),pp. 267 - 290
- Collison, P., Brennan, L., & Rios-Morales, R. (2017). Attracting Chinese foreign direct investment to small, developed economies: The case of Ireland. *Thunderbird International Business Review*, 59(3),pp.401-419.
- Creswell, J. (2013), “*Research design qualitative and quantitative approaches*”, Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Dibb, Simkin, Pride and Ferrell (1994), “*Marketing, concepts and strategies*” Houghton Mifflin.
- Dunning, J. H. (1992). The competitive advantage of countries and the activities of transnational corporations. *Transnational Corporations*, 1(1), pp. 135-168
- Fitzgerald, B. (1997), “*The use of systems development methodologies in practice: A field study*”, *Information Systems Journal*, Vol. 7, no. 4
- Gilbert, M. (2017). *European integration*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Haksoo, K. (2010), “Political Stability and Foreign Direct Investment”, *International Journal of Economics and Finance*, 2(3), pp. 59-71
- Hornberger, K.,J. Battat and P. Kusek (2011) “Attracting FDI. How Much Does Investment Climate Matter?”, The World Bank Group, Viewpoint, August 2011.
- Kelley, D. L. (1999). *Measurement made accessible: A research approach using qualitative, quantitative and quality improve-ment methods*, Sage Publications.
- Naudé, W., Szirmai, A., and Haraguchi, N. (2016). *Structural transformation in Brazil, Russia, India, China and South Africa (BRICS)*, United Nations University-Maastricht Economic and Social Research Institute on Innovation and Technology
- OECD.(2016) *FDI IN Figures*, Available from: <http://www.oecd.org/daf/inv/> FDI%20in

%20figures.pdf[Accessed 16-3-2020]

- Pajunen, K. (2008). Institutions and inflows of foreign direct investment: A fuzzy-set analysis. *Journal of International Business Studies*, 39(4), pp. 652-669
- Parantap Basu & Chandana Chakraborty & Derrick Reagle, (2003), "Liberalization, FDI, and Growth in Developing Countries: A Panel Cointegration Approach," *Economic Inquiry*, Oxford University Press, 41(3), pp.510-516
- Pareja-Alcaraz, P. (2017). Chinese investments in Southern Europe's energy sectors: Similarities and divergences in China's strategies in Greece, Italy, Portugal and Spain. *Energy Policy*, 101, 700-710.
- Pitelis, D.C.N. (2009). The sustainable competitive advantage and catching-up of nations: FDI, clusters and the liability (asset) of smallness. *Management International Review*, 49(1), pp. 95-120
- Pournarakis, M., and Varsakelis, N.C., (2004), "Institutions, Internationalization and FDI: The Case of Economies in Transition", *Transnational Corporations*, 13(2) pp.77-94
- Rossides, E. T., Hadji, S. B., & Marketos, J. L. (Eds.). (1996). *Doing business in Greece: a legal and practical reference service* (Vol. 1). American Hellenic Institute Foundation.
- Sethi, D, E. Guisinger, S. E. Phelan, D. M. Berg (2003) "Trends in Foreign Direct Investment Flows: A Theoretical and Empirical Analysis", *Journal of International Business Studies*, 34(4), pp. 315-326
- Surak, K. (2020). Who wants to buy a visa? Comparing the uptake of residence by investment programs in the European Union. *Journal of Contemporary European Studies*, 1-19.
- Tonchev, P., & Davarinou, P. (2017). Chinese investment in Greece and the Big Picture of Sino-Greek relations. *Institute of International Economic Relations*, December.
- UNCTAD (2016), *World investment report: Investing in the SDGs: An Action Plan*, Geneva: UNCTAD
- Van der Putten, F. P. (2014). *Chinese investment in the Port of Piraeus, Greece: The relevance for the EU and the Netherlands*. Clingendael Institute.
- Αθανασίου Λ., (2000). *Μέθοδοι και Τεχνικές Έρευνας στις Επιστήμες της Αγωγής*, Ιωάννινα
- Κοτταρίδη, Κ.(2014) *Επιδράσεις Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στις χώρες υποδοχής*, Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, Παρατηρητήριο για την Κρίση, 1
- Κυρκιλής, Δ.(2010) *Άμεσες Ξένες Επενδύσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική
- Μπιζένης, Α.(2014) *Η δυναμική των αγορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Οικονομική Κρίση*, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη

Α. Λυμπερόπουλος

Παλάσκας, Θ., Πεχνιβάνος, Λ., και Στοφόρος, Χ.(2004) *Η Ελλάδα στη Διεθνή Αγορά Επενδύσεων*, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών

Παπαδάκης, Β.(2007) *Στρατηγική των επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής εμπειρία*, Αθήνα: Εκδόσεις Μπένος

Παρασκευόπουλος Ι. (1993). *Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας, τόμος 2*, Αθήνα

Πιτέλη, Χ., και Sugden,R.(2002) *Η φύση της Πολυεθνικής Επιχείρησης*, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

[http://gr.china-](http://gr.china-embassy.org/gr/dsjh/t1448205.htm?fbclid=IwAR2DY48IssCcGnENVRET8papVBmlYCl5EnRUVFj114FrocDolYKzXS3MIlw)

[embassy.org/gr/dsjh/t1448205.htm?fbclid=IwAR2DY48IssCcGnENVRET8papVBmlYCl5EnRUVFj114FrocDolYKzXS3MIlw](http://gr.china-embassy.org/gr/dsjh/t1448205.htm?fbclid=IwAR2DY48IssCcGnENVRET8papVBmlYCl5EnRUVFj114FrocDolYKzXS3MIlw)

http://publications.europa.eu/resource/cellar/9a2c5c3e-0d03-11e6-ba9a-01aa75ed71a1.0004.04/DOC_1

[http://www.mindev.gov.gr/%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%B1-](http://www.mindev.gov.gr/%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%8D-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B5-17/)

[%CF%84%CE%BF%CF%85-](http://www.mindev.gov.gr/%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%8D-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B5-17/)

[%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%8D-](http://www.mindev.gov.gr/%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%8D-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B5-17/)

[%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%82-](http://www.mindev.gov.gr/%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%8D-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B5-17/)

[%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B5-17/](http://www.mindev.gov.gr/%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BB%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%8D-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B5-17/)

Παραρτήματα

Πίνακας 14. Συσχετίσεις Pearson

	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14	Q15	Q16	Q17	Q18
Q1	1	.425**	.054	-.078	.041	.075	.154*	.018	-.052	.048	.006	.106	.019		.011	-.061	.056	-.052
Q2		1	.131*	.044	.054	.070	-.001	.066	-.051	.131*	-.037	.064	-.032	.124	-.013	-.024	-.048	.085
Q3			1	.383**	.121	-.029	.058	.049	-.015	-.066	-.091	-.107	.083	-.045	.030	-.088	-.017	.046
Q4				1	.323**	.055	.019	.001	-.055	-.085	-.049	-.030	-.006	.059	-.006	.065	.062	.138*
Q5					1	.245**	-.056	-.070	-.121	-.065	-.040	-.011	-.006	.031	.039	.069	.079	.019
Q6						1	.106	-.015	-.089	-.016	-.109	.007	-.079	.062	.107	.129	-.012	.168*
Q7							1	.291**	-.046	-.059	.044	.000	.141*	.068	.067	.061	.044	.022
Q8								1	-.095	-.051	-.053	-.172**	-.008	.074	.138*	.170*	-.053	.002
Q9									1	.347**	.059	-.105	.163*	.079	.081	-.012	.094	.067
Q10										1	.094	-.058	.024	.037	.053	.056	.084	.124
Q11											1	.217**	-.001	.158*	-.023	-.029	.038	-.016
Q12												1	.194**	-.061	-.045	.025	.015	.007
Q13													1	-.054	.023	.051	.114	.053
Q14														1	.272**	-.013	-.103	.103
Q15															1	.119	-.075	-.008
Q16																1	.095	.003
Q17																	1	.126
Q18																		1

** Συσχέτιση στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 0,01 και * Συσχέτιση στατιστικά σημαντική σε επίπεδο 0,05